

**Informační publikace pro cizince
Česká republika**

Praha 2011

OBSAH:

1. Úvod	5
2. Obecný úvod o ČR	7
Odkazy na podrobné zdroje informací	8
3. Struktura a fungování moci zákonodárné, výkonné a soudní; veřejná správa	9
3. 1. Parlament České republiky	9
3. 2. Výkonná moc	9
3. 3. Soudy, státní zastupitelství	9
3. 4. Veřejná správa	10
3. 5. eGovernment v ČR	11
3. 6. Jednací jazyk na úřadech	13
Odkazy na podrobné zdroje informací	13
4. Pobyt cizince na území ČR/ Schengenu a státní občanství	15
4. 1. Základní informace o pobytu cizinců	15
4. 2. Přejídný pobyt na území ČR/Schengenu	15
4. 3. Trvalý pobyt v ČR	23
4. 4. Biometrické údaje v průkazech o povolení k pobytu	27
4. 5. Další praktické informace	29
4. 6. Rodné číslo	31
4. 7. Státní občanství České republiky	31
Odkazy na podrobné zdroje informací	32
5. Kam se obrátit pro pomoc	34
5. 1. Advokáti	34
5. 2. Veřejný ochránce práv	34
5. 3. Ochrana spotřebitelů, Česká obchodní inspekce	34
5. 4. Korupce	34
5. 5. Řešení krizových situací	35
5. 6. Řešení dalších krizových situací	36
6. Systém školství a uznávání vzdělání	39
6. 1. Předškolní vzdělávání	40
6. 2. Povinné a základní vzdělávání	40
6. 3. Střední vzdělávání	41
6. 4. Vyšší odborné vzdělávání	42
6. 5. Uznávání zahraničního vzdělání na základních, středních a vyšších odborných školách	42
6. 6. Vysoké školy	43
6. 7. Uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání a kvalifikace	43
6. 8. Uznávání odborné kvalifikace	44
6. 9. Další formy vzdělávání: jazykové kurzy, kurzy češtiny a vzdělávání dospělých	45
Odkazy na podrobné zdroje informací	45
7. Systém zdravotnictví a zdravotního pojištění	47
7. 1. Veřejné zdravotní pojištění	47
7. 2. Cestovní zdravotní pojištění	49
7. 3. Povinné očkování	50
7. 4. Organizace systému poskytování zdravotní péče v ČR	51
7. 5. Ochrana a podpora veřejného zdraví	52
7. 6. Výskyt klíšťat v ČR	52
Odkazy na podrobné zdroje informací	53
8. Zaměstnání	55
8. 1. Zaměstnávání cizinců – postup	55
8. 2. Pracovníprávní vztahy	56
8. 3. Práva a povinnosti zaměstnance	58
8. 4. Zprostředkování zaměstnání a další služby zaměstnanosti	59

8. 5. Odbory	60
Odkazy na podrobné zdroje informací	60
9. Podnikání v ČR	62
9. 1. Živnostenské podnikání	62
9. 2. Obchodní společnosti	63
Odkazy na podrobné zdroje informací	64
10. Sociální zabezpečení	65
10. 1. Organizace a správa sociálního zabezpečení	65
10. 2. Sociální pojištění	65
10. 3. Životní minimum	70
10. 4. Státní sociální podpora	71
10. 5. Sociální pomoc	73
Odkazy na podrobné zdroje informací	75
11. Bydlení	76
11. 1. Bydlení ve vlastním bytě nebo domě	76
11. 2. Bydlení v nájmu	76
11. 3. Bydlení v družstevních bytech	77
11. 4. Odběr energií, poplatky za komunální odpad a zajištění dalších služeb v bytě	77
11. 5. Ztráta bydlení	77
11. 6. Další užitečné informace	77
Odkazy na podrobné zdroje informací	78
12. Doprava	79
12. 1. Městská doprava	79
12. 2. Meziměstská doprava	79
12. 3. Řidičské oprávnění	79
12. 4. Výměna cizího řidičského průkazu za řidičský průkaz ČR	80
Odkazy na podrobné zdroje informací	83
13. Rodina, manželství, životní události	85
13. 1. Matriky a jejich působnost	85
13. 2. Uzavření manželství (podmínky); registrované partnerství (podmínky)	85
13. 3. Rozvod	86
13. 4. Narození dítěte cizinci	87
13. 5. Úmrtí blízké osoby	88
Odkazy na podrobné zdroje informací	88
14. Vybrané informace o české společnosti	89
14. 1. Verbální a neverbální komunikace	89
14. 2. Denní režim	90
14. 3. Česká kuchyně	90
14. 4. Zvyky a tradice	90
14. 5. Náboženství	91
14. 6. Základní kulturní přehled	92
15. Integrovaná centra	94
15. 1. Kontakty na Integrovaná centra	95
16. Kontakty na nestátní neziskové organizace (NNO) působící v oblasti integrace cizinců	98
17. Kontakty na úřady	104
17. 1. Cizinecká policie	104
17. 2. Úřady práce	110
17. 3. Krajské úřady	110
17. 4. Pracoviště Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra	110
18. Další užitečné informace a odkazy	118

1. ÚVOD

Dostává se Vám do rukou „Informační publikace pro cizince v ČR“, aktualizovaná v rámci Koncepce integrace cizinců Ministerstvem vnitra ČR ve spolupráci s dalšími vybranými ministerstvy a nestátními neziskovými organizacemi. Je určena primárně cizincům pocházejícím z třetích zemí, tj. zemí mimo členské státy Evropské unie (EU), Evropského hospodářského prostoru (EHP) a Švýcarska. Zároveň publikace může sloužit všem osobám, které přichází do styku s cizinci a mají zájem si prohloubit své znalosti v daných tématech. Publikace není primárně určena žadatelům o mezinárodní ochranu a těm, kterým byla mezinárodní ochrana udělena.

Cílem publikace není podat detailní a vyčerpávající souhrn všech informací nezbytných pro život v ČR, neboť to s ohledem na omezený rozsah publikace není ani možné. Jejím účelem je poskytnout **ucelený přehled základních informací o České republice a napomoci ke snazší orientaci v běžných životních situacích**, s nimiž se cizinci ze třetích zemí setkávají v rámci procesu integrace do české společnosti. Kromě základních údajů o ČR publikace informuje o struktuře a fungování veřejné správy, řešení krizových situací, systému školství, zdravotnictví a sociálního zabezpečení, zaměstnávání, bydlení, dopravě aj. Součástí publikace je rovněž seznam Center na podporu integrace cizinců (integračních center – viz kapitolu 15) a vybraných nestátních neziskových organizací (NNO) působících na poli integrace cizinců (viz kapitolu 16).

Publikace je dostupná v tištěné a také v elektronické podobě v sekci „Informační materiály a příručky“ na stránkách <http://www.cizinci.cz> či <http://www.imigracniportal.cz> nebo v anglickém jazyce <http://www.immigrationportal.cz>.

Kromě české verze je dostupný také překlad do anglického, ukrajinského, ruského, vietnamského a mongolského jazyka. Publikace by měla sloužit jako srozumitelný a praktický návod, který v případě dalšího zájmu o určitou oblast odkazuje na podrobnější zdroje informací. Vzhledem ke skutečnosti, že Česká republika směřuje k vytváření „informační společnosti 21. století“, využívají jednotlivé instituce a úřady k informování široké veřejnosti kromě klasických informačních kanálů (tištěné materiály, pošta, telefon) čím dál častěji vlastní internetové stránky. Na nich najdete podrobné informace ke každému tématu. Řadu cenných informací můžete získat také na hlavní internetové adrese české veřejné správy:

<http://portal.gov.cz>

V publikaci je odkaz na možnost získání podrobnějších informací označen tímto symbolem:

K dalšímu členění v rámci konkrétních internetových stránek je užíván tento symbol „►“.

Jsme si vědomi skutečnosti, že ne vždy je pro Vás práce s internetem a s bohatstvím informací, které vám nabízí, běžnou, každodenní záležitostí. Nicméně doporučujeme věnovat jeho užívání zvýšenou pozornost, neboť internet nabývá na významu nejen jako zdroj potřebných informací, ale též jako prostředek rychlého vyřízení soukromých i úředních záležitostí. Pokud sami nemáte zkušenosti s prací s internetem a přesto byste rádi jeho možností využili, obraťte se s prosbou o pomoc na Integrační centra nebo NNO zabývající se problematikou integrace cizinců. Standardně je klientům umožněn bezplatný přístup na internet. Bezplatný přístup na internet nabízí rovněž síť veřejných knihoven, pokrývající celou ČR, a za drobný poplatek (v rozmezí přibližně 40–100 Kč za 1 hodinu) i internetové kavárny.

S ohledem na neustále se měnící společenskou realitu a tvorbu nových právních předpisů mějte prosím na paměti, že uváděné internetové odkazy a **informace obsažené v publikaci se vztahují ke stavu k 1. 1. 2011** (v případě jiného data poukazujeme na tuto skutečnost přímo v textu u konkrétního údaje). Může se tak stát, že v publikaci **nemusejí být zaznamenány některé aktuální změny, ke kterým došlo po tomto datu.**

Vzhledem k charakteru a poslání této informační publikace bylo třeba přistoupit k některým **zestručněním a zobecněním**. Zároveň nebylo možné vměstnat na omezený prostor veškerou dotčenou

legislativu. Předkládaná publikace tedy nenahrazuje zákon a pamatujte, že **oficiálním zdrojem informací v legislativě je pouze aktuální znění zákona uveřejněné ve Sbírce zákonů**. Pokud budete potřebovat k jakémukoli tématu obsaženému v publikaci podrobnější či konkrétnější vysvětlení, prosím neváhejte kontaktovat příslušný úřad, který Vám poskytne pomoc při vyřízení Vaší záležitosti. Neváhejte rovněž využít služeb Integrovaných center a neziskových organizací působících na poli integrace cizinců. **Integrační centra a NNO poskytují svoje služby pro klienty v převážné míře zdarma a ochotně Vám pomohou s řešením problémů, s nimiž se v ČR můžete setkat.**

Tento typ publikace nutně přináší i konstatování základních a zdánlivě obecně známých faktů. Je však nutno si uvědomit, že do České republiky přicházejí i lidé z velice kulturně vzdálených oblastí, pro něž mohou být tyto základní věci těžko pochopitelné. Text je ve své podstatě míněn neutrálně a obecně. Není ho tedy možno pojímat jako rady určité jazykové či kulturně vyhraněné skupině cizinců.

Jsmo si vědomi faktu, že integrace do české společnosti, která se stala ať přechodně či trvale druhým domovem mnoha cizincům, je náročným úkolem, vyžadujícím získání a osvojení nových znalostí, v neposlední řadě znalostí českého jazyka, který umožňuje snáze řešit základní životní situace a lépe se dorozumět na úřadech i v rámci běžných mezilidských vztahů. Věříme, že předkládaná publikace se stane při úsilí o integraci do české společnosti užitečným a praktickým pomocníkem.

2. OBECNÝ ÚVOD O ČR

- **Úřední název státu:** Česká republika (zkratka ČR, mezinárodní kód CZE); zkrácený výraz Česko
- **Úřední jazyk:** čeština
- **Obyvatelstvo:** zhruba 10 mil. obyvatel
Většina populace (cca 60 %) je bez vyznání, asi 30 % obyvatel se hlásí k některé z církví či náboženských společností. Tradičním náboženstvím je křesťanství. Nejvíce věřících připadá na církev římskokatolickou.
Téměř 95 % obyvatel se hlásí k české národnosti, ostatní k bulharské, chorvatské, maďarské, německé, polské, romské, rusínské, ruské, řecké, slovenské, srbské, ukrajinské a dalším.
- **Státní zřízení:** republika, parlamentní demokracie
Výkonná moc náleží prezidentovi a vládě, zákonodárná moc dvoukomorovému Parlamentu České republiky (složenému z Poslanecké sněmovny a Senátu).
- **Měna:** česká koruna (Kč, CZK)
Jedna koruna (1 Kč) má 100 haléřů. Platné jsou mince v hodnotě 1 Kč, 2 Kč, 5 Kč, 10 Kč, 20 Kč, 50 Kč a bankovky v hodnotě 100 Kč, 200 Kč, 500 Kč, 1 000 Kč, 2 000 Kč a 5 000 Kč (od 1. 4. 2011).
Kurz koruny – CZK/EUR 25,27; CZK/USD 19,17 (průměr 2010).
- **Území:** Česká republika leží ve střední Evropě a její území se skládá ze 3 historických zemí – Čech (západní část; lze se setkat s názvem Bohemia), Moravy (východ) a Českého Slezska (severovýchod země). ČR hraničí se 4 státy: na západě s Německem, na severu s Polskem, na východě se Slovenskem a na jihu s Rakouskem.
Česko leží na rozhraní dvou horských soustav. Západní a střední část Česka vyplňuje Česká vysočina, do východní části státu zasahují Západní Karpaty. Hlavními říčními toky jsou Labe s Vltavou, na Moravě řeka Morava s Dyjí a ve Slezsku Odra s Opavou.
- **Správní členění země:** 14 samosprávných krajů a obce (obce, obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností).
- **Hlavní město:** Praha (největší město – cca 1 mil. obyvatel)
Leží uprostřed území Čech na řece Vltavě. Historické centrum města je památkovou rezervací UNESCO.
- **Další velká města:** Brno (druhé největší město v České republice, historická metropole Moravy; ve městě sídlí řada institucí, např. Ústavní soud), Ostrava, Plzeň, Olomouc, České Budějovice.
- **Časové pásmo:** UTC (Světový koordinovaný čas) + 1 hodina (v létě + 2 hodiny)
- **Státní svátky a ostatní svátky:**
Státní svátky a ostatní svátky jsou dny pracovního klidu (v těchto dnech lze práci nařídit jen ve výjimečných případech).

Státní svátky:

1. leden – Den obnovy samostatného českého státu
8. květen – Den vítězství (1945)
5. červenec – Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje
6. červenec – Den upálení mistra Jana Husa (1415)
28. září – Den české státnosti
28. říjen – Den vzniku samostatného československého státu (1918)
17. listopad – Den boje za svobodu a demokracii (1989)

Ostatní svátky:

- 1. leden – Nový rok
- Velikonoční pondělí – pohyblivý svátek na jaře
- 1. květen – Svátek práce
- 24. prosinec – Štědrý den
- 25. prosinec – 1. svátek vánoční
- 26. prosinec – 2. svátek vánoční

• **Stručná historie:**

Nejstarším historicky doloženým etnikem zde byli od počátku 4. století př. n. l. Keltové. Od 6. století území osidlovaly slovanské kmeny, které vytvořily v 7. století tzv. Sámovu říši. Po roce 820 vznikl, zčásti i na území dnešní republiky, první doložený státní útvar, Velkomoravská říše, s níž jsou spojeny počátky křesťanství v této oblasti. Po jejím zániku se vytváření státnosti počátkem 10. století přesunulo do Čech. Sjednocení českého státu dosáhl roku 995 knížecí rod Přemyslovců.

Od poloviny 12. století nastává hospodářský a kulturní rozmach podpořený také přílivem německých kolonistů. Ve 13. a 14. století se český stát vnitřně upevnil, hospodářsky zesílil a dosáhl největšího územního rozmachu v celé své historii. Dokladem rozvoje vzdělanosti je založení university v Praze r. 1348 králem Karlem IV. (dnešní Universita Karlova).

Hluboká společenská krize v Evropě i uvnitř českého státu na přelomu 14. a 15. století vedla k husitskému hnutí, které z původního hnutí za reformu církve přerostlo do ozbrojeného lidového odboje – husitských válek. Od středověku se hranice hlavních historických zemí zásadně neměnily, ostatní území byla součástí českého státu vždy jen dočasně. Od roku 1526 se staly země Koruny české součástí habsburské monarchie. Po rozpadu monarchie (Rakousko-Uhersko) v důsledku I. světové války došlo roku 1918 spojením historických českých zemí (Čechy, Morava, Slezsko) s částmi někdejšího Uherského království (Slovenskem a Podkarpatskou Rusí) k vytvoření Československa jako jednoho z nástupnických států Rakouska-Uherska (spojeno s osobností prvního prezidenta T. G. Masaryka).

Po tzv. Mnichovské dohodě 29.9.1938 obsadilo fašistické Německo české pohraničí (k čemuž dopomohl i nelояální přístup značné části německé národnostní menšiny k Československému státu) a následně 15. 3. 1939 okupovalo i zbytek území a vyhlásilo Protektorát Čechy a Morava. Na Slovensku byl vyhlášen samostatný Slovenský stát, který se stal satelitem fašistického Německa. Po skončení druhé světové války v roce 1945 došlo k obnovení Československa (již bez Podkarpatské Rusi) a zároveň k vyhnání a organizovanému odsunu třímilionové německé menšiny.

V únoru roku 1948 provedla komunistická strana státní převrat a zavedla v zemi totalitní režim. V šedesátých letech došlo k částečnému uvolnění totalitního režimu, které však bylo v srpnu 1968 zastaveno vojenskou intervencí ze strany SSSR a dalších zemí Varšavské smlouvy.

Pád komunistického režimu v listopadu roku 1989 (tzv. „sametová revoluce“) umožnil obnovu pluralitní demokracie. V prosinci 1989 byl prvním nekomunistickým prezidentem od roku 1948 zvolen jeden ze zakladatelů disidentského hnutí Charta 77 Václav Havel. V následujících letech bylo dosaženo odchodu sovětských okupačních jednotek a došlo k demokratickým reformám uvnitř státu.

Na konci roku 1992 dospěly česká a slovenská strana k dohodě o rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky na dva samostatné státy. K 1. lednu 1993 tak vznikla rozdělením federace samostatná Česká republika, která vstoupila dne 12. března 1999 do NATO a dne 1. května 2004 se stala členem Evropské unie. Od 21. prosince 2007 je Česká republika součástí schengenského prostoru.

Odkazy na podrobné zdroje informací

- Český statistický úřad (shromažďuje, zpracovává a poskytuje široké spektrum statistických informací o sociálním, ekonomickém a ekologickém vývoji ČR) – <http://www.czso.cz>
- Města a obce v ČR – <http://epusa.cz/>
- Portál veřejné zprávy (podrobný adresář orgánů státní správy a samosprávy v ČR, legislativa, životní situace, elektronická podání, informace speciálně pro cizince – ► Cizince) – <http://portal.gov.cz/>

3. STRUKTURA A FUNGOVÁNÍ MOCI ZÁKONODÁRNÉ, VÝKONNÉ A SOUDNÍ; VEŘEJNÁ SPRÁVA

„Státní moc lze uplatňovat jen v případech a mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.“
(čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod)

3. 1. Parlament České republiky

Zákonodárná moc – moc navrhovat a přijímat zákony v České republice – náleží Parlamentu, který tvoří dvě komory, tj. Poslanecká sněmovna a Senát. Schůze Poslanecké sněmovny a Senátu jsou veřejné. Zákony přijaté Parlamentem ČR jsou uveřejňovány ve Sbírce zákonů.

► Poslanecká sněmovna (dolní komora)

Poslanecká sněmovna projednává návrhy zákonů, projednává a schvaluje zákony, které poté postupuje Senátu; rozhoduje o vyslovení důvěry vládě, volí prezidenta republiky. Poslanecká sněmovna má 200 poslanců volených na dobu 4 let. Volby se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva.

V Poslanecké sněmovně jsou zastoupeny následující politické strany: Občanská demokratická strana (ODS), Česká strana sociálně demokratická (ČSSD), Komunistická strana Čech a Moravy (KSCM), Věci veřejné (VV) a TOP 09 (stav k 1. lednu 2011).

► Senát (horní komora)

Senát projednává zákony postoupené Poslaneckou sněmovnou. Senát má 81 senátorů volených na dobu 6 let (každé dva roky se volí třetina senátorů). Volby se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva.

Základním zákonem České republiky je Ústava ČR.

3. 2. Výkonná moc

► Prezident

Prezident České republiky je hlavou státu. Je volen Parlamentem každých 5 let. Nicméně v současné době probíhají diskuse o zavedení přímé volby prezidenta občany (od příští volby v roce 2013). Mezi jeho pravomoci patří jmenovat vládu, podepisovat zákony, sjednávat a ratifikovat mezinárodní smlouvy, vyhlášovat volby a udělovat milost a amnestii.

► Vláda

Vláda je vrcholným orgánem výkonné moci. Skládá se z předsedy vlády, místopředsedů vlády a ministrů, které jmenuje prezident republiky. Vláda jako celek nese hlavní odpovědnost za řízení státu a tvorbu legislativy, řídí činnost státního aparátu, provádí zákony a v jejich mezích vydává nařízení. Vláda je odpovědná Poslanecké sněmovně, která může vládě jako celku vyslovit nedůvěru.

Vládní koalice je od 13. července 2010 tvořena Občanskou demokratickou stranou (ODS), TOP 09 a Věcmi veřejnými (VV).

3. 3. Soudy, státní zastupitelství

„Kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí, nestanoví-li zákon jinak. Z pravomoci soudu však nesmí být vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny.“
(čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod)

► Soudy

Soudy jsou nejdůležitější zárukou ochrany práv člověka. Obecné soudy vykonávají soudnictví civilní (jehož součástí je i soudnictví obchodní, rodinné a dědické), trestní a správní. Jen soudy mohou rozhodnout o vině a trestu.

Základním znakem soudnictví je nezávislost na státu. Správu soudnictví vykonává Ministerstvo spravedlnosti, které však nesmí do rozhodovací činnosti soudů nijak zasahovat. Soudy jsou tak způsobilé řešit i takové spory, kdy je jedním z účastníků soudního řízení stát, např. ve správním soudnictví.

Proti rozhodnutí soudu je zpravidla možné se odvolat k soudu vyššího stupně. Soustavu obecných soudů tvoří Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud, vrchní, krajské a okresní soudy. Většinu podání řeší v prvním stupni okresní soudy.

Soudci jsou jmenováni do funkce prezidentem republiky bez časového omezení.

► Ústavní soud

Ústavní soud stojí mimo soustavu obecných soudů a je soudním orgánem ochrany ústavnosti. Rozhoduje o návrzích na zrušení právních předpisů či jejich částí, o ústavních stížnostech, k jejichž podání je oprávněn po vyčerpání všech předchozích opravných prostředků každý, kdo se cítí zkrácen na svých právech vyplývajících z Ústavy, Listiny základních práv a svobod a dalších ústavních zákonů České republiky (v řízení musí být stěžovatel zastoupen povinně advokátem).

► Státní zastupitelství

Úkolem státního zastupitelství je v rámci zastupování státu při ochraně veřejného zájmu:

- podávat soudu jménem státu obžalobu na osoby obviněné z trestného činu a bžalobu v řízení před soudem zastupovat,
- vykonávat dozor nad činností policejních orgánů a vyšetřovatelů při objasňování a vyšetřování trestných činů,
- vykonávat dozor v místech omezení osobní svobody (věznicích, ústavech apod.).

Státní zastupitelství není nezávislým orgánem a je podřízeno Ministerstvu spravedlnosti. Sídla a obvody jednotlivých státních zastupitelství se shodují se sídly a obvody soudů.

3. 4. Veřejná správa

Veřejná správa představuje řízení věcí veřejného zájmu prostřednictvím státních nebo jiných veřejných orgánů. Spravování určitých veřejných záležitostí si stát ponechal ve své pravomoci a svěřil je svým výkonným orgánům (hovoříme o **státní správě**). V jiných věcech svěřil řízení věcí veřejného zájmu samosprávným orgánům (hovoříme o **samosprávě**).

► Státní správa

Ústředními orgány státní správy (Ústava České republiky je označuje jako ústřední správní úřady) jsou zejména ministerstva. Územními orgány státní správy jsou např. úřady práce či finanční úřady. Významnou část státní správy vykonávají **kraje** (prostřednictvím krajských úřadů) a **obce** (prostřednictvím obecních úřadů). Podle rozsahu vykonávané státní správy jsou dále určeny obce s rozšířenou působností a obce s pověřeným obecním úřadem.

► Samospráva

Obce

Obce jsou základním územním samosprávným společenstvím občanů. Orgány obce jsou:

- zastupitelstvo obce (nejvyšší orgán obce, který vykonává nejdůležitější pravomoci v oblasti samostatné působnosti obce),
- rada obce (výkonný orgán),
- starosta,
- obecní úřad,
- zvláštní orgány zřizované pro výkon přenesené působnosti.

Kraje

V ČR je 14 krajů. Hlavní město Praha je zároveň krajem i obcí.

Kraj	Sídlo	Kraj	Sídlo
Hlavní město Praha	Praha	Olomoucký	Olomouc
Jihočeský	České Budějovice	Pardubický	Pardubice
Jihomoravský	Brno	Plzeňský	Plzeň
Karlovarský	Karlovy Vary	Středočeský	Praha
Královéhradecký	Hradec Králové	Ústecký	Ústí nad Labem
Liberecký	Liberec	Vysočina	Jihlava
Moravskoslezský	Ostrava	Zlínský	Zlín

Orgány kraje jsou:

- zastupitelstvo kraje (nejvyšší orgán kraje, který rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti kraje),
- rada kraje (výkonný orgán),
- hejtman,
- krajský úřad,
- zvláštní orgány zřízované pro výkon přenesené působnosti.

Orgány hlavního města Prahy jsou:

- zastupitelstvo hlavního města Prahy,
- rada hlavního města Prahy,
- primátor hlavního města Prahy,
- Magistrát hlavního města Prahy,
- zvláštní orgány hlavního města Prahy,
- Městská policie hlavního města Prahy.

3. 5. eGovernment v ČR

Rozvoj elektronizace veřejné správy – eGovernment – je dlouhodobý a postupný proces, jehož cílem je zefektivnění postupů úřadů veřejné správy, což ve svém důsledku vede také ke zkvalitnění služeb orgánů veřejné správy veřejnosti. Využívání nových možností elektronické komunikace znamená nejen zjednodušení přístupu k informacím z veřejné správy a o veřejné správě, ale přináší také možnost provádět vybrané úkony vůči veřejné správě přímo prostřednictvím internetu.

Základní informace o fungování veřejné správy pro cizince lze získat na stránkách Portálu veřejné správy – <http://portal.gov.cz/> (► Cizinec). Tento odkaz, který je částečně dostupný i v anglickém jazyce, obsahuje základní informace pro cizince, který se zajímá o pobyt na území České republiky (ČR). Odkaz obsahuje i seznam odkazů na ústřední orgány veřejné správy, kde je také možno získat další podrobnější informace.

Veškeré důležité informace o činnosti orgánů veřejné správy v ČR lze nalézt na jejich webových stránkách. Aktuální seznam lze získat obecně na <http://portal.gov.cz/> (► Adresář), nebo na stránkách elektronického portálu veřejné správy ePUSA – <http://www.epusa.cz>, kde jsou soustředěny odkazy na všechny krajské, městské a obecní úřady v ČR.

Každý úřad na svých webových stránkách také publikuje kontaktní údaje pro „klasickou“ i elektronickou komunikaci. To znamená, že cestou elektronické podatelny lze s úřadem komunikovat prostřednictvím internetu (dálkovým přístupem), například i z místa nacházejícího se mimo území ČR.

Webové stránky každého úřadu veřejné správy obsahují i tzv. elektronickou úřední desku, kde lze, kromě důležitých aktuálních informací, nalézt i případné zveřejněné informace o doručení úředních zásilek i pro cizince (Veřejná vyhláška – Oznámení o možnosti převzít písemnost pro ...), viz např. <http://www.mvcr.cz>.

Rozvoj služeb eGovernment je zaměřen do několika oblastí. Základním prvkem, umožňujícím elektronizaci úkonů veřejné správy, je zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Tento zákon, účinný od 1. července 2009, nastavuje v zásadě rovnost elektronických dokumentů a dokumentů v listinné podobě, které lze používat při jednání s různými orgány veřejné správy. Zákon rovněž definuje možnosti převodů listinných dokumentů do elektronické podoby a elektronického podání vůči úřadům veřejné správy. Pro komunikaci s veřejnou správou jsou zavedeny tzv. datové schránky, které umožňují zaručenou a bezpečnou elektronickou komunikaci s úřady. V souvislosti s tím je upraven i režim doručování, který je – zjednodušeně vyjádřeno – založen na principu, že dokumenty veřejné správy jsou po 10 dnech od dodání do datové schránky považovány za doručené (tzv. fikce doručení).

Pro jednání s úřady veřejné správy lze využít pracovišť Czech POINT. Jsou označena následujícím symbolem (logem):

Czech POINT je asistované kontaktní místo pro styk s veřejnou správou v ČR. Pracoviště Czech POINT jsou na městských a obecních úřadech, na poštách a v kancelářích Hospodářské komory, provozují je i někteří notáři a je možné je použít i v zahraničí na českých zastupitelských úřadech. Aktuální seznam pracovišť Czech POINT naleznete na <http://www.czechpoint.cz> (► Kontakty).

Jednotlivá pracoviště poskytují řadu služeb. Nejvyužívanější jsou Výpis z rejstříku trestů, Výpis z katastru nemovitostí a Výpis z obchodního rejstříku. Mezi využívané služby patří i možnost učinit zde podání podle živnostenského zákona (§ 72). Novinkou je převod dokumentů z listinné do elektronické podoby a naopak (tzv. autorizovaná konverze).

Službami poskytovanými na pracovištích Czech POINT (k 1. červenci 2009) jsou:

- Výpis z Katastru nemovitostí
- Výpis z Obchodního rejstříku
- Výpis z Živnostenského rejstříku
- Výpis z Rejstříku trestů
- Přijetí podání podle živnostenského zákona (§ 72)
- Žádost o výpis nebo opis z Rejstříku trestů podle zákona č. 124/2008 Sb
- Výpis z bodového hodnocení řidiče
- Vydání ověřeného výstupu ze Seznamu kvalifikovaných dodavatelů
- Podání do registru účastníků provozu modulu autovraků ISOH
- Výpis z insolvenčního rejstříku
- Autorizovaná konverze dokumentů a datové schránky (služby podle zák. č. 300/2008 Sb.)
- Czech POINT E-SHOP – výpisy poštou

 Služby Czech POINT jsou trvale rozšiřovány a jejich úplný a aktuální seznam je k dispozici na <http://www.czechpoint.cz>. Služby Czech POINT lze, pro vybrané druhy služeb, používat v místě podle vlastní volby a je připravena možnost přístupu i prostřednictvím internetu.

Další významnou oblastí eGovernment je projekt Základních registrů, které by po spuštění 1. července 2012 měly umožnit sdílení dat ve veřejné správě mj. o osobách, žijících a podnikajících v ČR, územní informace (adresy a údaje katastru nemovitostí) a informace o legislativě v ČR. Tyto registry budou obsahovat základní referenční údaje, přístupné pro úřady veřejné správy (podle kompetencí), bez nutnosti jejich opakovaného vyžadování.

 Projekt Digitální mapa veřejné správy vytváří základní zobrazovací podklad pro informace o území, což je zobrazování vybraných základních informací na mapě ČR, <http://www.mvcr.cz/clanek/digitalni-mapa-verejne-spravy.aspx>.

 Úplné informace o jednotlivých projektech lze získat na <http://www.egoncentrum.cz>.

3. 6. Jednací jazyk na úřadech

Jednacím jazykem na všech úřadech v ČR je čeština. **Všechny dokumenty a písemnosti vyhotovené v cizím jazyce je zapotřebí úřadům předložit v originálním znění a současně v úředně ověřeném překladu do českého jazyka, pokud správní orgán nesdělí, že takový překlad nevyžaduje.** Pokud se domníváte, že nebudete při jednání na úřadě všemu rozumět, máte právo si přizvat na pomoc tlumočníka zapsaného v seznamu tlumočnicků, kterého si však musíte až na výjimky obstarat na své náklady (výjimkou jsou např. správní řízení, v nichž je účastníkovi řízení ukládána povinnost – přestupkové řízení či řízení o jiném správním deliktu).

Odkazy na podrobné zdroje informací

- Základní informace pro cizince v ČR <http://www.mvcr.cz/služby-pro-verejnost-informace-pro-cizince.aspx>
- Obecné problémy azylu a migrace <http://www.mvcr.cz/o-nas-azyl-a-migrace.aspx>
- Obecné informace pro cizince, včetně odkazů na ústřední úřady veřejné správy (česky a anglicky) **Portál veřejné správy** <http://portal.gov.cz/> (► Cizinec)
- Seznam úřadů veřejné správy <http://portal.gov.cz/>
- Portál odkazů na krajské, městské a obecní úřady v ČR <http://www.epusa.cz/>

- Informace o doručení úředních zásilek pro cizince (Veřejná vyhláška – oznámení o možnosti převzít písemnost pro ...) <http://www.mvcr.cz/>
- Informace o kontaktních pracovištích Czech POINT <http://www.czechpoint.cz/> (► Kontakty)
- Digitální mapa veřejné správy – informace o projektu <http://www.mvcr.cz/clanek/digitalni-mapa-verejne-spravy.aspx>
- Informace o jednotlivých projektech <http://www.egoncentrum.cz>
- Podrobnosti o činnosti Poslanecké sněmovny, o poslancích, dokumentech Poslanecké sněmovny včetně zákonů atd., naleznete na internetových stránkách Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR – <http://www.psp.cz>
- Seznam politických stran a hnutí registrovaných v ČR najdete na <http://www.mvcr.cz> (► Služby pro veřejnost ► Seznam politických stran)
- Podrobnosti o Senátu, jeho orgánech, činnosti, dokumentech, jednotlivých senátorech atd. naleznete na internetových stránkách Senátu – <http://www.senat.cz>
- Podrobnosti o Prezidentu ČR naleznete na internetových stránkách Prezidenta ČR – <http://www.hrad.cz>
- Podrobnosti o činnosti vlády a odkazy na internetové stránky jednotlivých ministerstev najdete na internetových stránkách vlády – <http://www.vlada.cz>
- Texty zákonů a mezinárodních smluv najdete na <http://portal.gov.cz> (► Zákony)
- Podrobné odkazy na jednotlivé soudy naleznete na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti – <http://www.justice.cz> (► Soudy)
- Podrobné informace o Ústavním soudu a jeho činnost jsou dostupné na <http://www.concourt.cz>
- Podrobné odkazy na jednotlivá státní zastupitelství naleznete na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti – <http://www.justice.cz> (► Státní zastupitelství)
- Seznam obcí (měst) s rozšířenou působností najdete na internetových stránkách <http://epusa.cz>
- Pokud hledáte konkrétní obec nebo město, informace najdete na <http://epusa.cz>
- Informace o jednotlivých krajích najdete na <http://www.kr-urady.cz>
- Seznam tlumočnicků, které evidují krajské soudy, najdete na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti – <http://www.justice.cz> (► Ostatní ► Znalci a tlumočníci)
- Podrobný přehled jednotlivých úřadů dle lokality a jejich činnosti naleznete na Portálu veřejné správy – <http://portal.gov.cz> (► Adresář) nebo na internetových stránkách <http://www.statnisprava.cz>
- Podrobné informace o pracovištích a službách Czech POINT (viz kap. 3. 5.) <http://www.czechpoint.cz>
- Podrobné informace k zaměstnávání zahraničních občanů http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam

4. POBYT CIZINCE NA ÚZEMÍ ČR/ SCHENGENU A STÁTNÍ OBČANSTVÍ

4. 1. Základní informace o pobytu cizinců

Pobyt cizinců na území České republiky upravuje zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „cizinecký zákon“). Aktuální úplné znění cizineckého zákona lze nalézt na internetových stránkách Ministerstva vnitra <http://www.mvcr.cz/cizinci> (► Podmínky vstupu a pobytu cizinců na území České republiky ► Zákony a předpisy ► zákon o pobytu cizinců na území České republiky).

Cizinecký zákon člení cizince na:

- a) **občany EU** (stejný režim je uplatňován vůči občanům EHP: Norska, Islandu, Lichtenštejnska a vůči občanům Švýcarska) a jejich rodinné příslušníky,
- b) **státní příslušníky tzv. třetích zemí**, tedy zemí mimo EU/EHP a mimo Švýcarsko (vzhledem k zaměření této publikace jsou v této kapitole uvedeny informace o pobytu státních příslušníků třetích zemí).

Pobyt cizinců na území ČR se dále řídí právními předpisy EU/ES. Ve vízové oblasti se jedná především o nařízení Rady (ES) č. 539/2001 (ve znění pozdějších předpisů), které stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít vízum při překročení vnějších hranic, a seznam zemí, jejichž státní příslušníci jsou od vízové povinnosti osvobozeni.

Od 21. prosince 2007 ČR plně uplatňuje předpisy tzv. schengenského acquis, neboť od tohoto data je ČR součástí schengenského prostoru.

4. 2. Přejídný pobyt na území ČR/Schengenu

► Krátkodobý pobyt na území ČR/Schengenu – do 90 dnů

Schengenské státy harmonizovaly podmínky pro vstup a krátkodobý pobyt na společném území.

Státy patřící do schengenského prostoru jsou členské státy EU s výjimkou Velké Británie, Irsku, Kypru, Bulharska, Rumunska a Lichtenštejnska; součástí schengenského prostoru jsou také Švýcarsko, Island a Norsko (nečlenské státy EU). Lichtenštejnsko se s nejvyšší pravděpodobností do schengenského prostoru zapojí do konce roku 2011.

o Pobyt státních příslušníků třetích zemí na území ČR/Schengenu bez víza

Na území ČR/Schengenu mohou bez víza pobývat cizinci ze třetích zemí, kteří jsou podle nařízení Rady (ES) č. 539/2001 uvedeni na tzv. „bílé seznamu“ (přehled zemí, jejichž státní příslušníci mohou pobývat na území ČR bez víza, lze nalézt na internetových stránkách Ministerstva vnitra: www.mvcr.cz (► O nás ► Azyl a migrace ► Migrace ► Vizová politika ► Přehled přejídného pobytu cizince na území ČR bez víza). Dohodou o bezvízovém styku je bezvízový pobyt uvedených cizinců omezen tak, že se nevztahuje na pobyty za účelem výdělečné činnosti.

Cizinci, kteří jsou od vízové povinnosti osvobozeni, mohou na území ČR či jiného schengenského státu pobývat bez víza až 3 měsíce během půl roku ode dne prvního vstupu na území schengenského prostoru (doba pobytu na území jednotlivých schengenských států se sčítá). Zaměstnání však mohou vykonávat pouze za předpokladu, že mají v příslušném schengenském státu oprávnění vykonávat práci v souladu s platnými právními předpisy tohoto státu.

Další případy možnosti pobývat na území ČR bez víza jsou uvedeny v §18 cizineckého zákona.

o Pobyt cizinců na území ČR/Schengenu na krátkodobá víza

Krátkodobá víza (jednotná schengenská víza)

Podmínky udělování krátkodobého víza, důvody jeho neudělení, podmínky prodloužení doby pobytu na krátkodobé vízum a důvody zrušení jeho platnosti stanoví přímo použitelný právní předpis Evropských společenství – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009 o kodexu Společenství o vízech (dále jen „vízový kodex“) platný od 5. 4. 2010. O důvodech neudělení krátkodobého víza nebo zrušení jeho platnosti je cizinec informován. Text vízového kodexu je dostupný na <http://www.mvcr.cz/cizinci> (► Podmínky vstupu a pobytu cizinců na území České republiky ► Zákony a předpisy ► Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009).

Jednotné schengenské vízum se uděluje pro průjezd přes území členských států nebo pro předpokládané pobyty na tomto území nepřesahující tři měsíce během jakéhokoliv šestiměsíčního období ode dne prvního vstupu na území schengenského prostoru nebo pro průjezd přes mezinárodní tranzitní prostory jednoho nebo více letišť členských států (letištní průjezdní vízum) za předpokladu, že cizinec splní všechny podmínky pro vstup a pobyt stanovené shora uvedeným nařízením.

ČR je příslušná k udělení jednotného schengenského víza v případech, že

- a) je jediným cílem cesty žadatele,
- b) její území tvoří hlavní cíl návštěvy nebo návštěv, pokud jde o délku nebo účel pobytu, v případě, že návštěva zahrnuje více než jeden cíl,
- c) je prvním schengenským státem, do kterého žadatel vstupuje v případě, že nelze hlavní cíl cesty jednoznačně určit.

ČR je rovněž příslušná pro posouzení žádosti o udělení jednotného víza za účelem průjezdu, pokud přes její území zamýšlí cizinec projíždět, případně pokud vstupem do ČR zahájí cizinec průjezd více členských států. Podobně je stanovena příslušnost v případě letištních průjezdních víz.

Žádost posuzuje a rozhodnutí vydává konzulát příslušného členského státu, v jehož působnosti má žadatel povolen pobyt. Konzulát příslušného členského státu posoudí žádost podanou státním příslušníkem třetí země, který se v jeho působnosti oprávněně zdržuje, ale nemá v něm povolen pobyt, a vydá rozhodnutí, pokud žadatel podání žádosti na tomto konzulátu odůvodnil.

V souladu s čl. 8 vízového kodexu může být ČR v některých třetích zemích ve vydávání krátkodobých víz zastoupena jiným členským státem. Před podáním žádosti o vízum je tak vždy dobré se ujistit, konzulát kterého členského státu je příslušný a nachází-li se v dané třetí zemi, případně nemá-li příslušný členský stát sjednáno zastupování. Více informací na <http://www.mzv.cz> (v českém jazyce: na ► Informace pro cizince ► Obecné vízové informace ► Zastupování při udělování schengenských víz; či v anglickém jazyce: na Information for Foreigners ► General visa information ► Representation Arrangements for Schengen Visa Issuance).

Nad rámec tří měsíců během půl roku mohou státní příslušníci některých třetích zemí pobývat pouze na území ČR na základě bilaterální dohody uzavřené před vstupem ČR do Schengenu a ve výjimečných případech může být cizinci uděleno vízum s omezenou územní platností pouze pro území ČR či dalších schengenských států.

Žádost o udělení jednotného schengenského víza (vízum k pobytu do 90 dnů) **se podává na konzulárním úřadě ČR v zahraničí**, kterou tento vyřídí ve lhůtě do 15 dnů ode dne podání žádosti.

O udělení krátkodobého víza lze za splnění podmínek stanovených vízovým kodexem v čl. 35 a 36 požádat i na vnější hranici. V takovém případě vízum opravňuje k pobytu maximálně po dobu 15 dnů, resp. v případě průjezdu na dobu nezbytnou pro účely průjezdu.

Letištní (průjezdní) vízum – opravňuje cizince k pobytu v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území ČR, nebo schengenského prostoru po dobu čekání cizince na další letecký spoj, tj. při mezipřistání nebo při přestupu mezi dvěma úseky mezinárodního letu. Společný seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci mají povinnost mít při průjezdu přes mezinárodní tranzitní prostory letišť na území členských států letištní průjezdní vízum, je stanoven v příloze IV vízového kodexu. Každý členský stát může za určitých podmínek stanovit další okruh cizinců, kteří mohou pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území ČR pouze na základě letištního víza. V ČR je tento seznam stanoven vyhláškou č. 428/2010 Sb., ve znění pozdějších úprav.

► **Dlouhodobý pobyt na území ČR: dlouhodobé vízum**

(vízum k pobytu nad 90 dnů)

Dlouhodobé vízum uděluje Ministerstvo vnitra ČR na žádost cizince, který hodlá pobývat na území ČR za účelem vyžadujícím pobyt na území delší než 3 měsíce. Tímto účelem může být např. **zaměstnání, podnikání, studium či výzkum**. Žádost se podává zpravidla na zastupitelském úřadu ČR (§ 53 cizineckého zákona); občané zemí uvedených ve vyhlášce Ministerstva vnitra vydané na základě ustanovení § 182 odst. 1 písm. f) cizineckého zákona (vyhláška č. 429/2010 Sb., ze dne 21. prosince 2010), mohou žádost podat i na jiném zastupitelském úřadu než ve státě, jehož je cizinec občanem, popřípadě jenž mu vydal cestovní doklad, resp. ve státě, ve kterém má povolen dlouhodobý nebo tr-

valý pobyt.¹ Vyhlášku č. 429/2010 Sb. obsahující výše zmíněný seznam zemí lze vyhledat například na <http://www.mvcr.cz> (Legislativa ► Sbírka zákonů).

Na území ČR lze žádost podat pouze v zákonem stanovených případech (§ 33 cizineckého zákona – vízum k pobytu za účelem strpění pobytu na území).

Lhůta pro vyřízení žádosti je 90 dnů ode dne podání žádosti, ve zvláště složitých případech 120 dnů ode dne podání žádosti (§ 170 odst. 6 cizineckého zákona). Lhůta pro vyřízení žádosti o dlouhodobé vízum za účelem studia, pedagogické činnosti nebo výzkumu je 60 dnů ode dne podání žádosti. Na 30 dnů je stanovena lhůta pro vyřízení žádosti o udělení víza za účelem strpění pobytu na území.

Žádost o udělení diplomatického víza nebo zvláštního víza anebo dlouhodobého víza udělovaného cizinci za účelem podání žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu vydávaného MZV vyřídí MZV do 60 dnů (§ 170 odst. 5 cizineckého zákona).

V souvislosti se změnou provedenou Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 265/2010, kterým se mění Schengenská prováděcí úmluva, **se může cizinec s platným cestovním dokladem a dlouhodobým vízem volně pohybovat na území ostatních schengenských států, a to po dobu nejvýše tří měsíců během jakéhokoli šestiměsíčního období.**

K žádosti je cizinec povinen předložit tyto náležitosti:

- cestovní doklad (§ 108 cizineckého zákona),
- doklad potvrzující účel pobytu – např.
  - **je-li účelem pobytu zaměstnání** – cizinec předloží povolení k zaměstnání nebo v žádosti uvede číslo jednací žádosti o vydání povolení k zaměstnání a u kterého úřadu práce o takové povolení požádal – není vyžadováno pouze v případech, ve kterých podle zákona o zaměstnanosti není povolení k zaměstnání podmínkou výkonu zaměstnání (§ 98 zákona č. 435/2004 Sb.),
  - **je-li účelem pobytu podnikání** – cizinec předloží doklad o zápisu do příslušného rejstříku, seznamu nebo evidence – tj. doklad o zápisu do živnostenského rejstříku, obchodního rejstříku nebo příslušného rejstříku, seznamu nebo evidence osob podnikajících podle jiných právních předpisů (od roku 2011 tak došlo ke změně dosavadního stavu, kdy postačovalo, aby cizinec k žádosti o udělení dlouhodobého víza za účelem podnikání podle živnostenského zákona sdělil číslo jednací ohlášení živnosti nebo žádosti o udělení koncese a u kterého živnostenského úřadu živnost ohlásil nebo o koncesi požádal – vízum tedy bylo udělováno aniž bylo předem ukončeno řízení nezbytné k provozování živnosti),
- prostředky k pobytu (§ 13 cizineckého zákona) – příslušné částky jsou odvozovány od existenčního minima stanoveného zákonem č. 110/2006 Sb.,
- doklad o zajištěném ubytování po dobu pobytu na území (§ 31 cizineckého zákona) – zákon nově výslovně stanoví, co se takovým dokladem rozumí (doklad o vlastnictví bytu nebo domu, doklad o oprávněnosti užívání bytu anebo domu nebo písemné potvrzení osoby, která je vlastníkem nebo oprávněným uživatelem bytu nebo domu, s jejím úředně ověřeným podpisem, kterým je cizinci udělen souhlas s ubytováním);
Zákon současně výslovně stanoví, že ubytování může být zajištěno pouze v objektu, který je podle zvláštního právního předpisu (tj. vyhlášky Ministerstva vnitra č. 326/2000 Sb., o způsobu označování ulic a ostatních veřejných prostranství názvy, o způsobu použití a umístění čísel k označení budov, o náležitostech ohlášení o přečíslování budov a o postupu a oznamování přidělení čísel a dokladech potřebných k přidělení čísel) označen číslem popisným nebo evidenčním, popřípadě orientačním číslem, a je podle stavebního zákona určen pro bydlení, ubytování nebo rekreaci,
- 2 fotografie, to neplatí, pokud bude při podání žádosti pořízen obrazový záznam cizince.

¹ Na místně příslušném zastupitelském úřadu tedy **nemusejí** žádat občané: Albánie, Andory, Antiguy a Barbudy, Argentiny, Austrálie, Baham, Barbadosu, Venezuely, Bosny a Hercegoviny, Brazílie, Bruneje, Federace Sv. Kryštofa a Nevi-se, Guatemaly, Hondurasu, Chile, Chorvatska, Izraele, Japonska, Kanady, Korejské republiky, Kostariky, Makedonské republiky, Malajsie, Mauricijské republiky, Monaka, Nikaraguy, Nového Zélandu, Panamy, Paraguay, Černé Hory, Salvadoru, San Marina, Seychel, Singapur, USA, Mexika, Srbska, Vatikánu, Tchaj-wanu, Uruguaye, Hongkongu, Macaa (stav k 1. 6. 2011).

Na požádání je cizinec dále povinen předložit:

- a) doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů jako podklad k posouzení trestní zachovalosti (§ 174 cizineckého zákona) vydaného státem, jehož je cizinec státním občanem, jakož i státy, v nichž cizinec pobýval v posledních 3 letech nepřetržitě po dobu delší než 6 měsíců, nebo čestné prohlášení v případě, že tento stát takový doklad nevydává (doklad nelze vyžadovat od cizince mladšího 15 let) – § 31 odst. 5 písm. a) cizineckého zákona,
- b) lékařskou zprávu, že netrpí závažnou nemocí – § 31 odst. 5 písm. b) cizineckého zákona (výčet nemocí stanoví vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 274/2004 Sb.).

Před vyznačením dlouhodobého víza je cizinec povinen předložit doklad o cestovním zdravotním pojištění po dobu pobytu na území a na požádání doklad o zaplacení pojistného uvedeného na dokladu o cestovním zdravotním pojištění (výjimky z této povinnosti viz § 180j odst. 4 cizineckého zákona). Rozsah cestovního zdravotního pojištění a minimální výše sjednaného pojistného plnění je uvedena v § 180j odst. 1 a 6 cizineckého zákona.

Žádost o dlouhodobé vízum je považována za nepřijatelnou (§ 53 odst. 3 cizineckého zákona), pokud

- cizinec k žádosti nepředložil zákonem stanovené náležitosti (§ 31 cizineckého zákona),
- žádost nebyla podána na úředním tiskopisu či na místně příslušném zastupitelském úřadě, nebo
- pokud cizinec odmítl pořízení otisků prstů nebo obrazového záznamu.

V takovém případě zastupitelský úřad cizinci vrátí tiskopis žádosti, veškeré předložené náležitosti a správný poplatek a současně cizince písemně informuje o konkrétních důvodech, na základě kterých byla žádost shledána nepřijatelnou (§ 53 odst. 4 cizineckého zákona).

Pokud je žádost o udělení dlouhodobého víza zamítnuta, ministerstvo vnitra cizince písemně informuje o důvodech neudělení dlouhodobého víza. Současně je cizinec informován o jeho oprávnění požádat ve lhůtě do 15 dnů o nové posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza – postup je upraven v § 180e cizineckého zákona.

Dobu pobytu na území na dlouhodobé vízum lze opakovaně prodloužit, nejdéle však do doby skončení platnosti tohoto víza (tj. na dobu max. 6 měsíců) a za podmínky, že trvá stejný účel pobytu. Podmínky, za kterých lze prodloužit dobu pobytu cizince na území na dlouhodobé vízum, a náležitosti žádosti stanovuje § 35 cizineckého zákona.

Žádost o prodloužení doby pobytu na území držitele dlouhodobého víza se podává místně příslušnému regionálnímu pracovišti ministerstva vnitra. Lhůta pro její vyřízení je 14 dnů ode dne jejího podání. Žádost o prodloužení doby platnosti víza nad 90 dnů za účelem strpení pobytu na území nebo prodloužení platnosti takového víza, vyřídí ministerstvo vnitra do 30 dnů.

► Dlouhodobý pobyt: povolení k dlouhodobému pobytu

O vydání povolení k dlouhodobému pobytu (§ 42 cizineckého zákona) je standardně oprávněn požádat cizinec, pokud splňuje následující podmínky:

- na území ČR pobývá na základě dlouhodobého víza,
- hodlá na území přechodně pobývat po dobu delší než 6 měsíců a
- trvá stejný účel pobytu.

Náležitosti vyžadované k žádosti o vydání povolení k dlouhodobému pobytu

K žádostem podávanými cizinci, kteří na území pobývají na dlouhodobé vízum, jsou vyžadovány v podstatě stejné náležitosti jako k žádosti o udělení dlouhodobého víza (§ 46 odst.1 ve spojení s § 31 odst.1, resp. § 34) – konkrétně se jedná o:

- cestovní doklad,
- doklad prokazující účel pobytu,
- prostředky k pobytu na území,
- doklad o zajištění ubytování,
- 2 fotografie,
- doklad o cestovním zdravotním pojištění a na požádání doklad o zaplacení pojistného uvedeného v dokladu o cestovním zdravotním pojištění, nejde-li o případ uvedený v § 180j odst. 4 cizineckého zákona.
- lékařskou zprávu, že netrpíte závažnou nemocí; o předložení lékařské zprávy lze požádat pouze v případě důvodného podezření, že závažnou nemocí trpíte.

Pokud jde o „**doklad prokazující účel pobytu**“, cizinecký zákon stanoví pro určité účely pobytu i způsob jejich prokazování a další požadované náležitosti (viz níže). V ostatních případech musí cizinec takový účel správnímu orgánu doložit.

❖ Účel pobytu **zaměstnání**:

K žádosti o vydání povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem zaměstnání** je cizinec povinen předložit rozhodnutí o povolení k zaměstnání nebo rozhodnutí o prodloužení povolení k zaměstnání (§ 46 odst. 6 cizineckého zákona) a náležitosti podle § 31 odst. 1 písm. a), d) a e).

Cizinecký zákon v § 178b zároveň definuje zaměstnání pro účely tohoto zákona:

„Zaměstnáním se pro účely tohoto zákona rozumí výkon činnosti, ke které cizinec potřebuje povolení k zaměstnání, zelenou kartu nebo modrou kartu. Za zaměstnání se rovněž považuje plnění úkolů vyplývajících z předmětu činnosti právnické osoby zajišťovaných společníkem, statutárním orgánem nebo členem statutárního nebo jiného orgánu obchodní společnosti pro obchodní společnost nebo členem družstva nebo členem statutárního nebo jiného orgánu družstva pro družstvo.“

❖ Účel pobytu **podnikání**:

K žádosti o vydání povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem podnikání** je cizinec povinen předložit (§ 46 odst. 7 cizineckého zákona):

- náležitosti podle § 31 odst. 1 písm. a), d) a e),
- doklad prokazující, že úhrnný měsíční příjem cizince a společně s ním posuzovaných osob pobývajících na území nebude nižší než součet částek životních minim cizince a s ním společně posuzovaných osob a nejvyšší částky normativních nákladů na bydlení stanovených pro účely příspěvku na bydlení zvláštním právním předpisem nebo částky, kterou cizinec věrohodně prokáže jako částku skutečných odůvodněných nákladů vynakládaných na bydlení své a společně posuzovaných osob,
- doklad o zápisu do příslušného rejstříku, seznamu nebo evidence,
- potvrzení příslušného finančního úřadu o tom, že nemá vymahatelné nedoplatky, a potvrzení okresní správy sociálního zabezpečení o tom, že nemá splatné nedoplatky na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti včetně penále. Není-li cizinec daňovým subjektem nebo plátcem pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, předloží doklad vydaný finančním úřadem nebo okresní správou sociálního zabezpečení potvrzující tuto skutečnost,
- jde-li o cizince, který je statutárním orgánem obchodní společnosti anebo družstva nebo jeho členem, dále potvrzení příslušného finančního úřadu o tom, že tato obchodní společnost nebo družstvo nemá vymahatelné nedoplatky, a potvrzení okresní správy sociálního zabezpečení o tom, že tato obchodní společnost nebo družstvo nemá splatné nedoplatky na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti včetně penále,
- na požádání platební výměr daně z příjmu.

K žádostem podávaným za účely pobytu, které jsou upraveny příslušnými předpisy EU (např. společné soužití rodiny, pobytu za účelem studia, atd.), jsou kromě standardních náležitostí vyžadovány i specifické náležitosti, zejména:

❖ Účel pobytu **společné soužití rodiny**:

- doklad potvrzující příbuzenský vztah;
- souhlas rodiče, popřípadě jiného zákonného zástupce nebo poručníka s pobytem dítěte na území, pokud nejde o společné soužití s tímto rodičem, zákonným zástupcem nebo poručníkem (to neplatí, pokud cizinec prokáže, že tento doklad nemůže z důvodů na jeho vůli nezávislých předložit nebo pokud již dítě pobývá na území);

- doklad prokazující úhrnný měsíční příjem rodiny po sloučení v minimální výši požadované zákonem (blíže viz § 42b cizineckého zákona).

Poznámka: v případech, kdy byl nositeli oprávnění ke sloučení rodiny udělen azyl a žádost o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem sloučení rodiny byla podána ve lhůtě do 3 měsíců ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o udělení azylu, je cizinec povinen k žádosti předložit pouze cestovní doklad a fotografie a prokázat příbuzenský vztah.

❖ **Rezident jiného členského státu EU:**

- doklad prokazující přiznání právního postavení rezidenta jiného členského státu Evropské unie;
- doklad prokazující úhrnný měsíční příjem žadatele a společně s ním posuzovaných osob pobývajících na území (blíže viz § 42c odst. 3, 4).

Poznámka: V cizineckém zákoně je z hlediska účelu pobytu speciálně řešen pouze pobyt rezidenta jiného členského státu EU za účelem zaměstnání – cizinec má pak povinnost předložit povolení k zaměstnání (event. uvést číslo jednací žádosti o vydání povolení k zaměstnání a u kterého úřadu práce o takové povolení požádal) a vyjádření zaměstnavatele, že cizince zaměstná (§ 42c odst. 4).

❖ **Účel pobytu studium:**

- souhlas rodiče, či jiného zákonného zástupce, s pobytem cizince na území (je-li tento nezletilý);
- zajištění prostředků k pobytu na území, jde-li o studium na vysoké škole nebo neplacenou odbornou praxi (v ostatních případech doklad o tom, že náklady na pobyt cizince přebírá tuzemská hostitelská organizace) – blíže viz § 42d odst. 2 cizineckého zákona.

❖ **Účel pobytu vědecký výzkum:**

- dohoda o hostování (obsah stanoví § 30c zákona č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, ve znění pozdějších předpisů – dohoda stanoví právní vztah a pracovní podmínky výzkumného pracovníka);
- písemný závazek výzkumné organizace, že uhradí případné náklady spojené s pobytem výzkumného pracovníka na území po skončení platnosti oprávnění k pobytu na území, včetně nákladů spojených s jeho vycestováním z území (blíže viz § 42f odst. 3 cizineckého zákona).

Žádost o povolení k dlouhodobému pobytu se podává na ministerstvu vnitra. Kromě toho je cizinec v zákonem stanovených případech oprávněn podat žádost o vydání povolení k dlouhodobému pobytu i na zastupitelském úřadě České republiky v zahraničí, např. jde-li o vydání takového povolení za účelem společného soužití rodiny (§ 42a cizineckého zákona), za účelem studia (§ 42d cizineckého zákona), za účelem vědeckého výzkumu (§ 42f cizineckého zákona) apod.

Žádost o povolení k dlouhodobému pobytu je cizinec povinen podat osobně. Zastupitelský úřad může v odůvodněných případech od povinnosti osobního podání upustit (§ 169 odst. 14 cizineckého zákona).

Občané zemí, které nejsou uvedeny ve vyhlášce č. 429/2010 Sb., jsou povinni podat žádost o povolení dlouhodobého pobytu pouze na zastupitelském úřadu ve státě, jehož jsou občany, popřípadě jenž jim vydal cestovní doklad, nebo ve státě, ve kterém mají povolen dlouhodobý nebo trvalý pobyt.

Standardní lhůta k vyřízení žádosti o povolení dlouhodobého pobytu je 60 dnů [§ 169 odst. 1 písm. e cizineckého zákona]. Lhůta k vyřízení žádosti za účelem společného soužití rodiny na území je 270 dnů ode dne podání žádosti [§ 169 odst. 1 písm. c) cizineckého zákona], žádost o vydání povolení k dlouhodobému pobytu rezidenta jiného členského státu EU a jeho rodinného příslušníka se vyřídí do 120 dnů [§ 169 odst. 1 písm. a cizineckého zákona].

Stanovení doby platnosti povolení k dlouhodobému pobytu

Se zřetelem ke konkrétnímu účelu pobytu stanoví zákon dobu platnosti povolení k pobytu (viz § 44 cizineckého zákona).

❖ **Prodlužování platnosti povolení k dlouhodobému pobytu:**

- Dobu platnosti povolení k dlouhodobému pobytu lze opakovaně prodlužovat.
- **Náležitosti** jsou s jistými odchylkami totožné jako k žádosti o vydání povolení k dlouhodobému pobytu (blíže viz § 44a odst. 3 až 11 cizineckého zákona).
- **Stanovení doby platnosti prodlouženého povolení k dlouhodobému pobytu** je v zákoně upraveno s ohledem na konkrétní účel pobytu cizince na území (blíže viz § 44a cizineckého zákona).

❖ **Změna účelu pobytu:**

Obecně platí zásada, že **držitel platného povolení k dlouhodobému pobytu** může požádat o vydání nového povolení za jiným účelem pobytu:

- „**podnikání**“ (nově od roku 2011) – cizinec, který hodlá na území pobývat za účelem podnikání, může o takovou změnu požádat, **pokud je držitelem platného povolení k dlouhodobému pobytu a na území pobývá po dobu delší než 2 roky**,
- zákon stanoví **některé další zvláštní případy změny účelu pobytu**, např. u cizinců pobývajících na území za účelem společného soužití rodiny (blíže viz § 45 cizineckého zákona, kde jsou rovněž stanoveny požadované náležitosti k žádosti o změnu účelu dlouhodobému pobytu).

Poznámka: Prodlužování platnosti povolení k dlouhodobému pobytu či provádění změn se řeší vydáním nového dokladu „povolení k pobytu“.

Schengen – cestování po schengenských státech

Dle článku 21 Schengenské prováděcí úmluvy se mohou cizinci, kteří jsou držiteli platného povolení k pobytu vydaného některým členským státem na základě tohoto povolení a platného cestovního dokladu **volně pohybovat** (po dobu nejvýše 3 měsíců během jakéhokoliv šestiměsíčního období) **na území ostatních schengenských států**.

Podmínkou je, že cizinec není uveden ve vnitrostátním seznamu osob, jímž má být odepřen vstup na území příslušného schengenského státu, a že splňuje podmínky stanovené Schengenským hraničním kodexem (čl. 5 odst.1 písm.a/, c/ a e/) – tj. zejména musí mít platný cestovní doklad a dostatečné prostředky k pobytu.

Zaměstnání však mohou vykonávat pouze za předpokladu, že mají v příslušném schengenském státu oprávnění vykonávat práci v souladu s platnými právními předpisy tohoto státu.

o **Zelená karta – Povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání na území ve zvláštních případech** (§ 42g cizineckého zákona)

Žádost o vydání zelené karty je oprávněn podat cizinec, který je uveden v seznamu zemí, jejichž státní příslušníci jsou oprávněni požádat o vydání zelené karty (stanoví vyhláška č. 461/2009 Sb.), je-li účelem jeho pobytu na území ČR zaměstnání na jedné z pracovních pozic uvedených v centrální evidenci volných pracovních míst obsaditelných držiteli zelené karty (§ 37a zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů – dále jen „zákon o zaměstnanosti“) a splňuje-li požadované vzdělání a popřípadě odbornou způsobilost k výkonu povolání. Podrobné informace, včetně výše zmíněné vyhlášky stanovující seznam zemí, jsou dostupné na <http://www.mvcr.cz/cizinci> (► str. 2 ► Zelené karty). Aktuálně se jedná o občany Austrálie, Černé Hory, Chorvatska, Japonska, Kanady, Korejské republiky, Nového Zélandu, Bosny a Hercegoviny, Makedonie, USA, Srbska a Ukrajiny. O vydání zelené karty rozhoduje Ministerstvo vnitra.

Zelená karta je vydávána pro:

- a) kvalifikované pracovníky s vysokoškolským vzděláním a klíčový personál – typ „A“
- b) pro pracovníky na pracovních pozicích minimálně s požadavkem vyučen – typ „B“
- c) pro ostatní pracovníky – typ „C“

Občané zemí, které nejsou uvedeny ve vyhlášce Ministerstva vnitra č. 429/2010 Sb., jsou povinni podat žádost o zelenou kartu pouze na zastupitelském úřadu ve státě, jehož jsou občany, popřípadě

jenž jim vydal cestovní doklad, nebo ve státě, ve kterém mají cizinec povolen dlouhodobý nebo trvalý pobyt. Na území ČR je oprávněn žádost o vydání zelené karty podat Ministerstvu vnitra cizinec, který pobývá na území

- na zelenou kartu a žádost o novou kartu podává v tzv. ochranné lhůtě (viz § 46e odst. 3 cizineckého zákona),
- na zelenou kartu nejméně 1 rok, nebo
- na dlouhodobé vízum nebo na povolení k dlouhodobému pobytu nepřetržitě po dobu nejméně 2 let.

Zelená karta opravňuje cizince k pobytu na území a k výkonu zaměstnání po dobu v ní uvedenou. Na vydání zelené karty není právní nárok.

K žádosti o vydání zelené karty je cizinec povinen předložit:

- cestovní doklad,
- fotografie, to neplatí, pokud bude pořizován obrazový záznam cizince,
- doklady k prokázání vzdělání a odborné kvalifikace pro pracovní pozici, na kterou cizinec žádá zařadit.

Na požádání je cizinec dále povinen předložit lékařskou zprávu, že netrpí „závažnou“ nemocí (výčet nemocí stanoví vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 274/2004 Sb.).

K žádosti nebo za pobytu na území ČR nejdéle do 2 měsíců ode dne vstupu je na požádání dále povinen předložit doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů jako podklad k posouzení trestní záchovalosti vydaného státem, jehož je cizinec státním občanem, jakož i státy, v nichž cizinec pobýval v posledních 3 letech nepřetržitě po dobu delší než 6 měsíců, nebo čestné prohlášení v případě, že tento stát takový doklad nevydává.

Před vyznačením víza k pobytu nad 90 dnů za účelem převzetí zelené karty je cizinec povinen předložit doklad o cestovním zdravotním pojištění na dobu pobytu ode dne vstupu na území do doby, než se na něho bude vztahovat zákon o veřejném zdravotním pojištění (zákon č. 48/1997 Sb.) a na požádání doklad o zaplacení pojistného uvedeného na dokladu o cestovním zdravotním pojištění.

o **Modrá karta – Povolení k pobytu spojené s výkonem vysoce kvalifikovaného zaměstnání** (§ 42i cizineckého zákona)

Modrá karta je nový pobytový institut určený pro dlouhodobý pobyt spojený s výkonem vysoce kvalifikovaného zaměstnání (§ 42i cizineckého zákona). Modrá karta opravňuje cizince k pobytu a zároveň výkonu zaměstnání, tj. cizinec nepotřebuje zvlášť pracovní povolení.

Žádost o vydání modré karty je oprávněn podat cizinec, pokud na území hodlá pobývat po dobu delší než 3 měsíce a **bude zaměstnán na pracovní pozici vyžadující vysokou kvalifikaci**, jež podle zákona o zaměstnanosti může být obsazena cizincem, který není občanem Evropské unie.

Za vysokou kvalifikaci se považuje **řádně ukončené vysokoškolské vzdělání nebo vyšší odborné vzdělání, které trvalo aspoň 3 roky**.

Žádost o vydání modré karty podává cizinec na zastupitelském úřadě a ve vybraných případech též na území ministerstvu vnitra. O žádosti o modrou kartu **rozhoduje ministerstvo vnitra** ve lhůtě 90 dnů.

Náležitosti žádosti o vydání modré karty (§ 42j cizineckého zákona)

- cestovní doklad,
- doklad o zajištěném ubytování po dobu pobytu na území České republiky,
- fotografie,
- **pracovní smlouva** pro výkon zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci **na dobu nejméně jednoho roku** na zákonem stanovenou týdenní pracovní dobu, která dále **obsahuje výši sjednané hrubé měsíční nebo roční mzdy odpovídající alespoň výši 1,5 násobku průměrné hrubé roční mzdy** vyhlášené sdělením MPSV,
- doklady potvrzující vysokou kvalifikaci,
- jde-li o výkon regulovaného povolání, doklad o splnění podmínek pro výkon takového povolání (poznámka: ministerstvo rozhodne o vydání modré karty po vyjádření příslušného uznávacího orgánu),

- **doklad prokazující úhrnný měsíční příjem rodiny**, pokud cizinec před podáním žádosti o vydání modré karty na území pobýval jako **držitel modré karty v jiném členském státě Evropské unie**,
- **cestovní zdravotní pojištění** – na dobu pobytu ode dne vstupu na území do doby než se na cizince bude vztahovat veřejné zdravotní pojištění. Na požádání doklad o zaplacení pojistného uvedeného na dokladu o cestovním zdravotním pojištění.

K žádosti o modrou kartu je cizinec na požádání dále povinen předložit:

- **doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů**,
- **lékařskou zprávu**, že netrpí závažnou nemocí (pouze v případě důvodného podezření).

Modrá karta se vydává s dobou platnosti o 3 měsíce delší než je doba, na níž byla uzavřena pracovní smlouva, nejdéle však na 2 roky. Modrou kartu je možné prodloužit.

Povinnosti držitele modré karty:

- pokud držitel modré karty v době její platnosti **ukončí zaměstnání**, je povinen tuto skutečnost ve stanovené lhůtě oznámit MV,
- **povinnost oznámit změnu zaměstnavatele a změnu pracovního zařízení** (Během prvních dvou let podléhají tyto změny předchozímu souhlasu MV. Po uplynutí dvou let pobytu na území je povinnost tyto změny hlásit do 3 pracovních dnů.),
- oznamování důležitých skutečností souvisejících s pobytem na území.

► **Výjezdní příkaz** (§ 50 cizineckého zákona)

Pozor, toto oprávnění k pobytu se používá **pouze pro účely bezproblémového vycestování** z území ČR! Výjezdní příkaz uděluje policie a ve stanovených případech Ministerstvo vnitra nebo Ministerstvo zahraničních věcí, pokud dojde k ukončení legálního pobytu cizince na území ČR (např. v případě zrušení platnosti víza, povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu, při správním vyhoštění). Výjezdní příkaz opravňuje cizince k **přechodnému pobytu na území ČR po dobu, která je nezbytná k provedení neodkladných úkonů a k vycestování** (maximálně však 60 dnů). Cizinec je **povinen ve stanovené lhůtě vycestovat** z území ČR.

4. 3. Trvalý pobyt v ČR

Cizinec s trvalým pobytem v ČR má ve většině oblastí života stejné postavení jako občan ČR.

► **Povolení k trvalému pobytu rodinného příslušníka občana EU resp. občana ČR**

Cizinec – občan EU i třetího státu, který je rodinným příslušníkem občana EU resp. občana ČR v rozsahu uvedeném v § 15a cizineckého zákona zejména pak v rozsahu

- manžel,*
- rodič, jde-li o občana EU mladšího 21 let, kterého vyživuje a se kterým žije ve společné domácnosti,*
- dítě mladší 21 let nebo takové dítě manžela občana EU a*
- nezaopatřený přímý příbuzný ve vzestupné nebo sestupné linii nebo takový příbuzný manžela občana EU*

může na Ministerstvu vnitra požádat o povolení k trvalému pobytu rodinného příslušníka občana EU. Lhůta k vyřízení žádosti je 60 dnů. Udělení trvalého pobytu rodinnému příslušníkovi občana EU resp. občana ČR však není podmíněno pouhým faktem, že se jedná o rodinného příslušníka, ale musí být splněny další podmínky uvedené v § 87h cizineckého zákona.

Těmito podmínkami jsou zejména:

- 5 let nepřetržitého přechodného pobytu na území (§ 87h odst. 1 písm. a) cizineckého zákona nebo
- 2 roky nepřetržitého přechodného pobytu na území, pokud je žadatel nejméně jeden rok rodinným příslušníkem státního občana ČR, který je na území přihlášen k trvalému pobytu nebo rodinným příslušníkem občana jiného členského státu EU, kterému bylo vydáno povolení k trvalému pobytu na území (§ 87h odst. 1 písm. b) cizineckého zákona)

Další podmínky, po jejichž splnění je možné udělit trvalý pobyt rodinnému příslušníkovi občana EU resp. občana ČR, jsou uvedeny v § 87h odst. 1 písm. c) a d) cizineckého zákona.

Na udělení povolení k trvalému pobytu z těchto důvodů existuje právní nárok a Ministerstvo vnitra může žádost zamítnout pouze z přesně vymezených důvodů uvedených v § 87k cizineckého zákona. Rodinný příslušník občana EU resp. občana ČR může požádat o udělení trvalého pobytu rovněž z humanitárních důvodů podle § 87h odst. 2 písm. b) cizineckého zákona. V tomto případě však neexistuje na udělení trvalého pobytu právní nárok. Vydání povolení rodinnému příslušníkovi občana EU resp. občana ČR je osvobozeno od správního poplatku.

Náležitosti žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu občana EU nebo jeho rodinného příslušníka stanoví § 87i cizineckého zákona. Jde o cestovní doklad, 2 ks fotografie, doklad o zajištění ubytování a v případě žádosti podle § 87g odst. 1 nebo § 87h odst. 1 cizineckého zákona doklad potvrzující splnění podmínek těchto ustanovení.

► **Trvalý pobyt cizince, který není občanem EU ani jeho rodinným příslušníkem, bez podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území ČR** (§ 66 cizineckého zákona)

Za určitých podmínek může cizinec požádat o trvalý pobyt, aniž by před tím musel pobývat na území ČR. V těchto případech vyjma žádosti podle § 66 odst. 1 písm. d) cizineckého zákona však neexistuje na udělení trvalého pobytu právní nárok. Žádosti o trvalý pobyt v těchto případech se podávají na zastupitelském úřadu ČR v zahraničí. Podmínky, za nichž lze žádost podat na území ČR Ministerstvu vnitra jsou upraveny v § 69 cizineckého zákona.

► **Trvalý pobyt cizince, který není občanem EU ani jeho rodinným příslušníkem, podmíněný předchozím nepřetržitým pobytem na území ČR** (§ 68 cizineckého zákona)

Po 5 letech nepřetržitého pobytu v ČR na základě víza k pobytu nad 90 dnů/povolení k dlouhodobému pobytu je oprávněn požádat o trvalý pobyt každý cizinec. Bližší podrobnosti týkající se započítávání doby pobytu cizince mimo území jsou popsány v § 68 odst. 2 a odst. 3 cizineckého zákona; pokud bylo účelem pobytu studium, započítává se polovina doby pobytu.

Náležitosti žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu cizince, který není občanem EU nebo jeho rodinným příslušníkem stanoví § 70 odst. 2 cizineckého zákona. Jedná se o následující doklady:

- 2 ks fotografie,
- cestovní doklad,
- doklad potvrzující účel pobytu na území, například rodný list, oddací list nebo jiná listina dokládající příbuzenský vztah, doklad o tom, že cizinec byl v minulosti státním občanem České republiky; to neplatí, jde-li o cizince, který žádá o povolení k trvalému pobytu podle § 68 cizineckého zákona,
- doklad o zajištění prostředků k trvalému pobytu na území,
- doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů jako podklad k posouzení trestní zachovalosti vydaný státem, jehož je cizinec státním občanem nebo v němž má trvalé bydliště, jakož i státy, v nichž cizinec v posledních 3 letech pobýval nepřetržitě po dobu delší než 6 měsíců, nebo čestné prohlášení v případě, že tento stát takový doklad nevydává; § 70 odst. 2 písm. e) cizineckého zákona upravuje výjimky z této povinnosti (tato povinnost se nevztahuje zejména na cizince mladšího 15 let; cizinec žádající o trvalý pobyt podle § 68 je povinen předložit tento doklad, je-li o to požádán),
- doklad o zajištění ubytování na území,
- souhlas rodiče, popřípadě jiného zákonného zástupce nebo poručníka, s trvalým pobytem dítěte na území, pokud nejde o společné soužití rodiny s tímto rodičem, zákonným zástupcem nebo poručníkem; to neplatí, pokud cizinec prokáže, že tento doklad nemůže z důvodů na jeho vůli nezávislých předložit nebo pokud již dítě pobývá na území,
- doklad prokazující požadovanou znalost českého jazyka (doklad se nevyžaduje v případech uvedených v § 70 odst. 5 cizineckého zákona)

Doklad prokazující požadovanou znalost českého jazyka musí být podle ustanovení § 70 odst. 2 písm. h) cizineckého zákona (s výjimkou případů uvedených v § 70 odst. 5 písm. c) cizineckého zákona)

vydán školou, která je uvedena v seznamu škol oprávněných provádět zkoušky znalosti českého jazyka stanoveném vyhláškou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 348/2008 Sb., o výuce a zkouškách znalosti českého jazyka pro účely získání povolení k trvalému pobytu na území České republiky. Rozsah zkoušky je stanoven uvedenou vyhláškou. Jedná se o povinnost prokázat znalost českého jazyka na úrovni A1 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. Vzor dokladu prokazujícího požadovanou znalost českého jazyka, stejně jako seznam škol oprávněných provádět zkoušky znalosti českého jazyka, jsou přílohou uvedené vyhlášky.

Doklad prokazující požadovanou znalost českého jazyka se podle ustanovení § 70 odst. 5 cizineckého zákona **nevyžaduje** od cizince, který

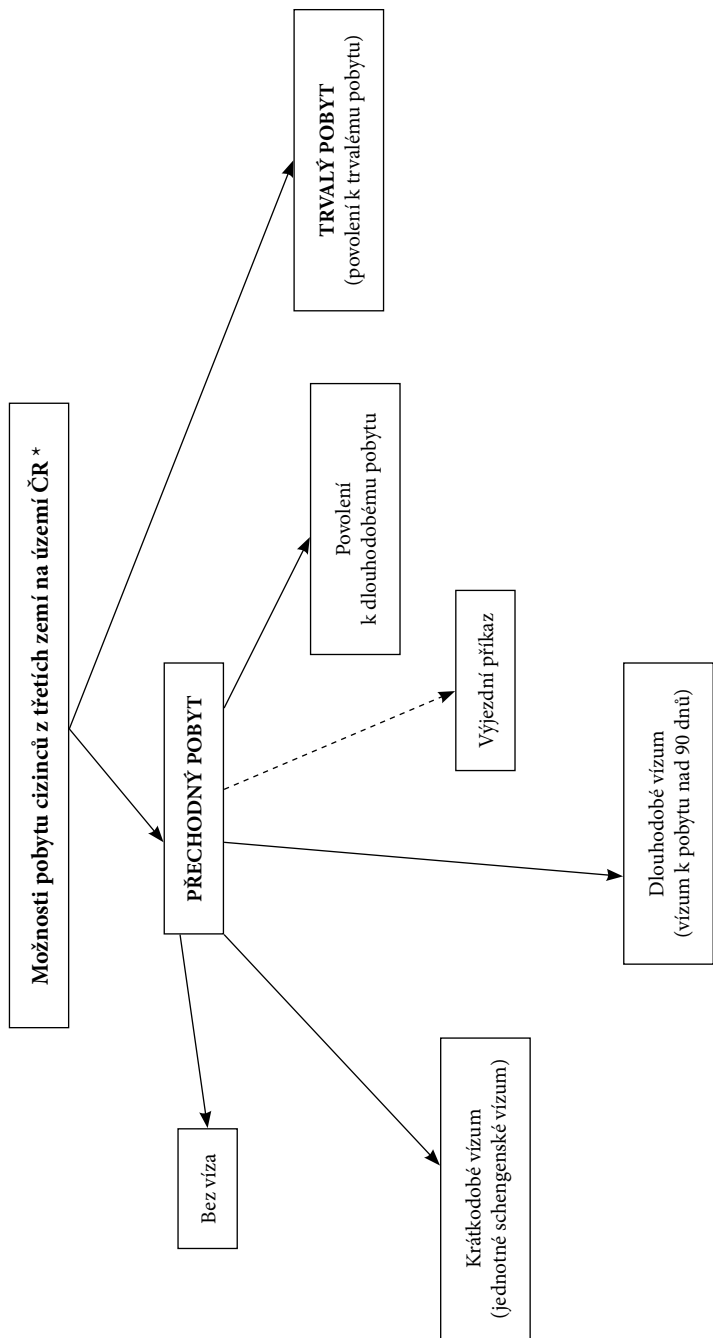
- nedosáhl věku 15 let,
- prokáže, že v průběhu 20 let předcházejících podání žádosti o povolení k trvalému pobytu byl nejméně 1 školní rok nepřetržitě žákem základní nebo střední školy nebo nejméně 1 akademický rok studoval vysokou školu s českým vyučovacím jazykem nebo studijní program zaměřený na český jazyk na vysoké škole,
- prokáže, že absolvoval jinou obecně uznávanou zkoušku z českého jazyka, která svou náročností dosahuje minimálně úrovně stanovené vyhláškou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy [§ 182a odst. 2 písm. a), pokud je tato skutečnost Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy potvrzena,
- žádá o povolení k trvalému pobytu podle § 66 nebo 67 nebo po zániku oprávnění k trvalému pobytu podle § 87 odst. 7 písm. a) bodu 4 cizineckého zákona,
- prokáže, že má tělesné nebo mentální postižení, mající vliv na jeho schopnost komunikovat, nebo
- dosáhl věku 60 let.

Cizinec, který bezprostředně hodlá požádat o povolení k trvalému pobytu na území České republiky, k němuž je zapotřebí doložit jako náležitost žádosti doklad prokazující požadovanou znalost českého jazyka, se může přihlásit ke složení zkoušky na některé ze škol uvedených v seznamu, který je přílohou výše uvedené vyhlášky. První pokus vykonání zkoušky je cizinci hrazen státem, a to na základě poukazu, který bude cizinci vystaven na pracovištích odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra před vykonáním zkoušky (v Praze na pracovišti pro agendu trvalých pobytů – Nad Vršovskou horou 88/4, Praha 10-Bohdalec). Poukaz lze cizinci vydat pouze jedenkrát. Podrobnosti o jazykové zkoušce na <http://www.msm.cz/mezinarodni-vztahy/cestina-pro-cizince>; <http://cestina-pro-cizince.cz> či v anglickém jazyce <http://check-your-czech.com>. Informace jsou na této webové stránce dostupné kromě českého a anglického jazyka také v ukrajinštině, ruštině, vietnamštině, mongolštině, čínštině, arabštině a francouzštině.

O žádostech o povolení k trvalému pobytu rozhoduje v **I. stupni Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky** (§ 165 písm. j) cizineckého zákona). Žádost lze podat na příslušném pracovišti odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra podle místa pobytu cizince (podrobný seznam s adresami a kontaktními údaji na pracoviště uveden v kapitole 17.4.). Proti rozhodnutí lze podat do 15 dnů odvolání, o kterém rozhoduje Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců. Pokud by i toto rozhodnutí bylo zamítavé, lze do 2 měsíců ode dne doručení podat žalobu k Městskému soudu v Praze.

Při podání žádosti o povolení k trvalému pobytu:

- *nesmí být s výjimkou cestovního dokladu, rodného a oddacího listu, fotografie a dokladu prokazujícího požadovanou znalost českého jazyka žádná náležitost žádosti starší 180 dnů,*
- *můžete být v případě důvodného podezření vyzváni k předložení lékařské zprávy, že netrpíte závažnou nemocí,*
- *musí být všechny cizojazyčné listiny úředně přeloženy do českého jazyka, pokud správní orgán nesdělí cizinci, že takový překlad nevyžaduje.*

* Poznámka: V případě cizince z třetí země, který je současně rodinným příslušníkem občana EU, je vydáváno povolení k přechodnému pobytu formou pobytové karty rodinného příslušníka občana EU, respektive povolení k trvalému pobytu.

4. 4. Biometrické údaje v průkazech o povolení k pobytu

Od 4. 7. 2011 se v ČR vydávají průkazy o povolení k pobytu obsahující tzv. biometrické údaje – **zobrazení obličeje a otisky prstů** snímané prostřednictvím speciálního technického zařízení. Tato praxe vyplývající z evropské legislativy přináší řadu změn **pro občany třetích zemí** pobývajících v ČR **na základě povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu** a dále pro držitele jedné z forem mezinárodní ochrany (azyl/doplňková ochrana) – netýká se občanů EU ani jejich rodinných příslušníků. Nevztahuje se prozatím ani na občany třetích zemí pobývajících v ČR na základě víza.

Proč jsou biometrické údaje pořizovány?

Snímání biometrických údajů slouží k ověřování pravosti průkazu o povolení k pobytu a ověření totožnosti jeho držitele – občana třetí země, a to porovnáním biometrických údajů zpracovaných v nosiči dat s údaji vedenými v informačním systému nebo porovnáním biometrických údajů zpracovaných v nosiči dat s aktuálně zobrazenými biometrickými údaji držitele průkazu pořizovanými v průběhu prokazování totožnosti s pomocí technického zařízení. Biometrické údaje jsou od 20. 5. 2011 povinnou součástí povolení k pobytu vydávaných členskými státy EU pro státní příslušníky třetích zemí.

Biometrické údaje pořizují **vybraná – tedy ne všechna – pracoviště odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra** vybavená speciálním technickým zařízením. Tato pracoviště jsou v seznamu pracovišť Ministerstva vnitra v kapitole 17. 4. označena zkratkou „BIO“. Na stejném pracovišti, na kterém byly cizinci sejmuty biometrické údaje, jsou následně ve stanovené lhůtě povinni si převzít průkaz o povolení k pobytu. Toto pracoviště se může lišit od pracoviště, na kterém cizinec podával příslušnou žádost, resp. na kterém běžně vyřizuje jiné náležitosti spojené se svým pobytem v ČR.

V souvislosti s biometrickými údaji jsou cizinci povinni:

V případě podané žádosti o povolení k dlouhodobému/trvalému pobytu v zahraničí, tj. po udělení dlouhodobého víza za účelem **převzetí povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu**, se osobně dostavit ve lhůtě do 3 pracovních dnů ode dne vstupu na území ČR na pracoviště odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra s platným cestovním dokladem k pořízení údajů (včetně biometrických) za účelem vydání průkazu o povolení k pobytu. Přesná adresa pracoviště, které bude zajišťovat vydání průkazu o povolení k pobytu, je sdělována při udělení víza za účelem převzetí povolení k pobytu na zastupitelském úřadu.

Návštěvu pracoviště lze předem telefonicky objednat, a to již ze zahraničí, objednávací linka konkrétního pracoviště, které bude zajišťovat vydání průkazu o povolení k pobytu, je cizincům sdělována také při udělování dlouhodobého víza za účelem převzetí povolení k pobytu.

Pokud cizinec není telefonicky objednan, bude pracovištěm odbaven v běžném pořadí a pokud by nebylo možné z důvodu vytíženosti zařízení pořídit biometrické údaje pro účely vydání průkazu o povolení k pobytu, bude objednan na nejbližší možný následující termín. V případě **vydání žádosti o povolení k dlouhodobému/trvalému pobytu z území ČR** je třeba se **osobně dostavit** na vyzvu Ministerstva vnitra **na příslušné pracoviště Ministerstva vnitra** za účelem pořízení biometrických údajů a pořízení podpisu určeného pro jeho další digitální zpracování.

S ohledem na právní předpisy ČR a přímo aplikovatelné předpisy unijního práva jsou cizinci povinni strpět pořízení svých biometrických údajů a jejich podpisu pro další digitální zpracování. A dále ve stanovené lhůtě, nejpozději však do 60 dnů od pořízení biometrických údajů, **se osobně dostavit** na ministerstvo za účelem převzetí průkazu o povolení k pobytu (i k tomu úkonu budete správním orgánem vyzván/na).

*Důležité je již při podání žádosti nebo posleze při pořízení biometrických údajů **zanechat na sebe telefonický kontakt**, popř. e-mailový kontakt, na kterém Vás budou pracovníci odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra kontaktovat a bude s Vámi dohodnut termín pořízení biometrických údajů (pouze u žádostí podávaných z území ČR), resp. datum převzetí průkazu o povolení k pobytu. Pokud jste kontakt nezanechal/a či se Vás nepodaří kontaktovat, budete k pořízení biometrických údajů (pouze u žádostí podaných z území České republiky), resp. převzetí průkazu ve stanovené lhůtě písemně vyzván/a. V takovém případě se na návštěvu pracoviště **můžete předem telefonicky objednat – viz kontakty v kapitole 17. 4.***

Upozornění: Pokud v rámci platného víza za účelem převzetí povolení k pobytu (v tomto jediném případě včetně trvalého pobytu) bez vážných důvodů nepřicestujete na území ČR, popř. se nedostavíte na pracoviště OAMP za účelem pořízení biometrických údajů nebo si nepřevzmete průkaz o povolení k dlouhodobému pobytu v rámci vydání tohoto povolení či prodloužení jeho platnosti, bude řízení o Vaší žádosti zastaveno. Pokud jste podal žádost z území ČR a po převzetí rozhodnutí o povolení k trvalému pobytu nebo po rozhodnutí o prodloužení platnosti tohoto průkazu vydaného k trvalému pobytu **jste se nedostavil k pořízení biometrických údajů anebo vyhotovený průkaz nepřevzmete, bude Vám uložena pokuta až do výše 10 000 Kč.**

Průkazy o povolení k pobytu bez biometrických údajů

Průkazy vydané podle platné právní úpravy do konce dubna 2011 **zůstávají platné až do vypršení data jejich platnosti či změny údajů v nich uvedených.**

Možnosti zastupování

V souvislosti s pořízením biometrických údajů nebo předáním průkazu o povolení k pobytu **nemůžete být zastoupen(a) jinou osobou.**

Je možné pořízení biometrických údajů odmítnout?

Pořízení odmítnout nemůžete, sejmutí biometrických údajů je povinné pro všechny občany třetích zemí (s výjimkou rodinných příslušníků občanů EU), kterým je vydáván v souvislosti s povolením k dlouhodobému nebo trvalému pobytu průkaz o povolení k pobytu.

V jakých případech se biometrické údaje nepožizují?

Na určitých okolností se nepožizuje zobrazení otisků prstů – pokud to není možné z důvodů anatomických nebo fyziologických změn, popř. zdravotního postižení prstů rukou. V takovém případě se vydává průkaz o povolení k pobytu obsahující pouze biometrické údaje o zobrazení obličeje.

Jaká jsou pravidla u dětí?

U dětí mladších 6 let se pořizuje pouze zobrazení obličeje.

Můj dříve vydaný průkaz o povolení k pobytu neobsahuje biometrické údaje – jsem povinen/povinna si požádat o vydání nového průkazu?

Váš dosavadní průkaz zůstává platný po dobu v něm uvedenou. Biometrický průkaz obdržíte v souvislosti s:

- prodloužením platnosti povolení k dlouhodobému pobytu (žádost jste povinen/povinna podat nejdříve 90 a nejpozději 14 dnů před uplynutím platnosti povolení) nebo
- prodloužením platnosti průkazu o povolení k trvalému pobytu (žádost jste povinen/povinna podat ve lhůtě 90 dnů před uplynutím platnosti průkazu) nebo
- v případě potřeby vydání nového průkazu o povolení k pobytu (např. v souvislosti se změnou některého z údajů uvedených v dosavadním průkazu)

Co se stane s biometrickými údaji cizince?

Vaše biometrické údaje pořízené v souvislosti s vydáním průkazu o povolení k pobytu jsou uloženy v nosiči dat umístěném v průkazu o povolení k pobytu. Uchování dat se řídí pravidly pro ochranu osobních údajů, biometrické údaje, které jsou ministerstvem předány do informačního systému cizinců (§ 158a odst. 5) a tam jsou dále archivovány, **budou zlikvidovány 60 dnů po skončení nebo zrušení platnosti průkazu o povolení k pobytu (§ 160/7).** Biometrické údaje lze využívat výlučně pro ověřování pravosti průkazu o povolení k pobytu a ověření Vaší totožnosti, a to porovnáním biometrických údajů zpracovaných v nosiči dat, který je obsažen v průkazu o povolení k pobytu, s údaji vedenými v informačním systému cizinců nebo porovnáním biometrických údajů zpracovaných v nosiči dat s Vašimi aktuálně zobrazenými biometrickými údaji pořízenými v průběhu prokazování totožnosti s pomocí technického zařízení. Pokud nemůžete pro účely ověření totožnosti předložit průkaz o povolení k pobytu, jehož jste držitelem(kou), popřípadě pokud nosič dat s biometrickými údaji v průkazu o povolení k pobytu není funkční, provede se ověření totožnosti pořízením Vašich otisků prstů a jejich porovnáním s biometrickými údaji vedenými pro tyto účely v informačním systému cizinců.

Je možné zkontrolovat funkčnost nosiče dat?

Ano, máte právo požádat Ministerstvo vnitra o ověření funkčnosti nosiče dat. Pokud se prokáže nefunkčnost z důvodů vami nezaviněných, máte právo na bezplatné vydání nového průkazu.

Správní poplatky

Za úkony spojené s biometrickými průkazy se podle zákona o správních poplatcích vybírají následující poplatky (formou kolkové známky, kterou si můžete zakoupit na každé poště):

- vydání průkazu o povolení k pobytu nebo prodloužení jeho platnosti **pro dlouhodobý pobyt**: 2500 Kč (1000 Kč u dětí mladších 15 let),
- Vydání průkazu o povolení pobytu nebo prodloužení jeho platnosti **pro trvalý pobyt**: 2500 Kč (jednotně bez ohledu na věk, tedy i pro děti mladší 15 let),
- **změna v průkazu** o povolení k pobytu: 1000 Kč,
- vydání průkazu o povolení k pobytu **náhradou** za průkaz poškozený, zničený, ztracený anebo odcizený nebo za průkaz, jehož nosič dat s biometrickými údaji je nefunkční: 4000 Kč (2500 Kč u dětí mladších 15 let).

4. 5. Další praktické informace

► Cestovní zdravotní pojištění

Požadavky na cestovní zdravotní pojištění při pobytech do 90 dnů stanoví vízový kodex. Doklad o cestovním zdravotním pojištění se nevyžaduje v případech stanovených v § 180i odst. 2 cizineckého zákona. V případě schengenského víza musí být pojištění platné na celém území schengenského prostoru.

V případě pobytů nad 90 dnů (dlouhodobé vízum, dlouhodobý pobyt) se dokladem o cestovním zdravotním pojištění rozumí doklad, kterým cizinec prokazuje pojištění kryjící náklady, které je povinen uhradit po dobu svého pobytu na území v případě poskytnutí nutné a neodkladné zdravotní péče, včetně nákladů spojených s převozem nebo, v případě jeho úmrtí spojených s převozem jeho tělesných ostatků, do státu, jehož cestovní doklad vlastní, popřípadě do jiného státu, ve kterém má povolen pobyt. Výše sjednaného limitu pojistného plnění na jednu pojistnou událost činí nejméně 60 000 EUR, a to bez spoluúčasti pojištěného na výše uvedených nákladech.

Cestovní zdravotní pojištění pro pobyt nad 90 dnů může být sjednáno:

- a) u pojišťovny oprávněné, dle zákona o pojišťovnictví, provozovat toto pojištění na území ČR,
- b) u pojišťovny, která je oprávněna takové pojištění provozovat v ostatních členských státech Evropské unie anebo ve státě, který je vázán Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru 1, nebo ve státě, jehož cestovní doklad cizinec vlastní, popřípadě v jiném státě, ve kterém má cizinec povolen pobyt.

V případě **pojištění uzavřeného v zahraničí** cizinec současně s dokladem o cestovním zdravotním pojištění předloží **úředně ověřené překlady pojistné smlouvy** a všeobecných **pojistných podmínek** do českého jazyka, prokazující uzavření cestovního zdravotního pojištění, především pak rozsahu pojištění, limitu pojistného plnění 60 000 EUR a skutečnosti, že pojištění je uzavřeno bez spoluúčasti pojištěného, event. na požádání doklad o úhradě pojistného za pojištění na celou dobu požadovaného pobytu na území.

Podmínky pojištění jsou uvedeny v § 180j.

► Hlášení místa pobytu (§ 93 cizineckého zákona)

Podle cizineckého zákona je cizinec povinen **do 3 pracovních dnů ode dne vstupu na území České republiky ohlásit na policii místo svého pobytu**. Tato povinnost se nevztahuje na cizince mladší 15 let, členy personálu zastupitelského úřadu nebo mezinárodní vládní organizace akreditované v ČR včetně jejich rodinných příslušníků registrovaných Ministerstvem zahraničních věcí nebo na cizince, kterým Ministerstvo vnitra ČR zajišťuje ubytování. Tato povinnost se rovněž nevztahuje na cizince, kteří tuto povinnost splnili u ubytovatele, např. v hotelu (§ 103 písm.b/ cizineckého zákona).

V případě **změny místa hlášeného pobytu** jsou cizinci, kterým bylo vydáno povolení k trvalému pobytu, povinni tuto změnu Ministerstvu vnitra ohlásit **do 30 pracovních dnů** ode dne změny, pokud předpokládaná změna místa pobytu bude delší než 180 dnů (§ 98 odst. 1).

Cizinci, kteří pobývají na území České republiky na základě víza k pobytu nad 90 dnů nebo na základě povolení k dlouhodobému pobytu, jsou povinni změnu místa svého pobytu ohlásit ministerstvu vnitra do 30 dnů ode dne změny, pokud předpokládaná změna místa pobytu bude delší než 30 dnů (§ 98 odst. 3). Cizinci, kteří na území ČR mohou pobývat bez víza, jsou povinni hlásit změnu místa svého pobytu do 30 dnů ode dne změny policii, pokud předpokládaná změna bude delší než 90 dnů (§ 98 odst. 4).

Občan Evropské unie je povinen ohlásit na policii místo pobytu na území ve lhůtě **do 30 dnů** ode dne vstupu na území České republiky, pokud jeho předpokládaný pobyt bude delší než 30 dnů; **tato povinnost se rovněž vztahuje na rodinného příslušníka občana Evropské unie**, pokud tento občan pobývá na území. Povinnost ohlásit místo pobytu na policii se nevztahuje na cizince, který tuto povinnost splnil u ubytovatele.

► Hlášení adresy pro doručování písemností

Podle § 158 odstavce 3 cizineckého zákona lze na základě žádosti cizince vést údaj o adrese, na kterou mu mají být doručovány písemnosti podle cizineckého zákona nebo zvláštního právního předpisu. Adresu, její změnu nebo zrušení může cizinec ohlásit policii nebo ministerstvu vnitra.

► Hlášení změn údajů v průkazech

V případě změny údajů uvedených v průkazu (např. příjmení) jste povinen/povinna změnu ohlásit ministerstvu **do 3 pracovních dnů** ode dne, kdy nastala.

V případě změny místa pobytu (bydliště) – viz výše: „Hlášení místa pobytu“.

► Ověřování veřejných listin

Všechny cizozemské veřejné listiny předkládané k žádosti o vízum či povolení k pobytu musí být buď – **superlegalizovány** neboli opatřeny legalizační doložkou, kterou provádí zastupitelský úřad ČR v zahraničí. Potvrzuje tím, že daná listina byla vystavena či ověřena oprávněnou osobou/příslušným úřadem a ověřuje pravost podpisů a otisků úředních razítek a pečeti na této veřejné listině; nebo

– opatřeny doložkou **Apostille** (k listině připojené úřední potvrzení) – v tomto případě listina nemusí být ověřena zastupitelským úřadem ČR v zahraničí, ale konečné ověření provádí v zemi, ve které byla listina vystavena, tzv. apostilní orgán. Obdobně jako legalizační doložka potvrzuje, že daná listina byla vystavena či ověřena oprávněnou osobou/příslušným úřadem a ověřuje pravost podpisů a otisků úředních razítek a pečeti na této veřejné listině. Apostille vydávají pouze státy, které přistoupily k Úmluvě o zrušení požadavku ověřování cizích veřejných listin uzavřené v Haagu 5. 10. 1961. Seznam smluvních stran, jakož i orgánů vydávajících Apostille je dostupný v anglickém a francouzském jazyce na webových stránkách Haagské konference mezinárodního práva soukromého www.hcch.net (► Conventions ► All Conventions ► 12. Convention of 5 October 1961 Abolishing the Requirement of Legalisation for Foreign Public Documents ► Status table/Authorities);

nebo

– **osvobozeny od požadavku na vyšší ověření**, pokud tak stanoví platná mezistátní smlouva, kterou jsou ČR a stát, v němž byla listina vystavena, vázány.

Informaci o tom, zda je třeba provedení superlegalizace, zajištění apostilly nebo není nutné předkládané listiny ověřovat, je možné zjistit telefonickým dotazem na zastupitelském úřadu ČR.

Bližší informace jsou dostupné na webových stránkách Ministerstva zahraničních věcí ČR www.mzv.cz (► Cestujeme ► Ověřování listin – informace referátu legalizace odboru konzulárních činností) nebo Ministerstva spravedlnosti ČR www.justice.cz (► Ministerstvo spravedlnosti ► Odborné činnosti a služby veřejnosti ► Ověřování listin do ciziny).

!!! UPOZORNĚNÍ !!!

V souvislosti s poměrně rychle se vyvíjející právní úpravou v oblasti pobytu cizinců dochází k časté novelizaci cizineckého zákona. Doporučujeme Vám proto průběžně se informovat na nejbližším (regionálním) oddělení pobytu cizinců MV (kontakty viz kapitola 17. 4.) či vyhledat asistenci nestátních neziskových organizací zabývajících se pomocí cizincům (kapitola 16). Můžete rovněž využít:

Informační linky MV pro cizince: tel.: 974 832 421, 974 832 418

e-mail: pobyty@mvcz.cz

webových stránek Ministerstva vnitra: www.mvcz.cz/cizinci

4. 6. Rodné číslo

Cizinci, kterému byl na území České republiky povolen trvalý pobyt nebo přechodný pobyt na dobu delší než 90 dnů, anebo občanovi Evropské unie, který hodlá na území České republiky přechodně pobývat po dobu delší než 3 měsíce, **rodné číslo přiděluje z moci úřední Ministerstvo vnitra** (pro cizince zajišťuje pracoviště odboru azylové a migrační politiky) podle § 14 písm. d) bodu 5 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů. O podmínkách přidělení rodného čísla v tomto případě (např. potřebné doklady, lhůta pro vyřízení, apod.) se lze informovat na příslušném pracovišti odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra, které cizinci pobyt povolilo.

Bližší informace o postupu podání žádosti, včetně formuláře, na <http://www.mvcz.cz> (► Služby pro veřejnost ► Rady a služby ► Občan na úřadě ► Rdná čísla).

4. 7. Státní občanství České republiky

Základními způsoby nabývání státního občanství ČR je narození (dítě nabývá narozením státního občanství ČR, je-li aspoň jeden rodič státním občanem České republiky, nebo pokud se narodilo na území ČR, jeho rodiče jsou osobami bez státního občanství a aspoň jeden z nich má trvalý pobyt na území České republiky) a udělení.

Státní občanství České republiky může (na udělení státního občanství není právní nárok) Ministerstvo vnitra na žádost udělit cizinci, který splňuje současně následující podmínky:

- má trvalý pobyt v ČR po dobu nejméně pěti let (cizinec se zároveň po tuto dobu musí v ČR převážně zdržovat). **Chybějící délku** pobytu může Ministerstvo vnitra ve vymezených případech prominout.
- prokáže, že nabytím státního občanství ČR pozbuje dosavadní státní občanství, nebo prokáže, že pozbyl dosavadní státní občanství. Cizinec nepředkládá doklad o pozbytí dosavadního státního občanství spolu se žádostí. Tento doklad předkládá až poté, co mu je ve správním řízení vydán tzv. příslib udělení státního občanství ČR. Prokázání pozbytí dosavadního státního občanství lze v určitých případech prominout.
- nebyl v posledních 5 letech v ČR pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin. Tuto podmínku nelze prominout.
- prokáže znalost českého jazyka. Tuto podmínku může Ministerstvo vnitra prominout v případech hodných zvláštního zřetele (např. z důvodu vysokého věku nebo zdravotního stavu žadatele).
- plní povinnosti dle cizineckého zákona a povinnosti v oblasti zdravotního pojištění a sociálního zabezpečení, daní, odvodů a poplatků (např. nemá nedoplatky na zdravotním pojištění, platí řádně a včas daně, plní ohlašovací povinnost). Tuto podmínku může Ministerstvo vnitra prominout v případech hodných zvláštního zřetele.

Zákon o nabývání a pozbytování státního občanství České republiky stanoví náležitosti žádosti. Žádost o udělení státního občanství, adresovaná Ministerstvu vnitra, se podává u krajského úřadu (v Praze u Úřadů městských částí Praha 1 až Praha 22, ve městech Brno a Ostrava u magistrátů těchto měst, v Plzni u Úřadu městského obvodu Plzeň 3) příslušného podle místa trvalého pobytu cizince. Manželé mohou podat jednu společnou žádost a mohou do žádosti zahrnout i dítě mladší 18-ti let.

Krajský úřad vyplní se žadatelem dotazník, pohovorem ověří jeho znalost českého jazyka a žádost o udělení státního občanství se svým stanoviskem, stanoviskem obecního úřadu z místa bydliště žada-

tele a dalšími doklady zašle do 30 dnů od podání žádosti prostřednictvím cizinecké policie, která rovněž připojí své stanovisko, Ministerstvu vnitra, které o žádosti rozhodne.

Ministerstvo má na vydání rozhodnutí lhůtu 90 dnů a během posuzování žádosti ve většině případů předvolává žadatele k osobnímu pohovoru. Pokud ministerstvo žádost o udělení občanství **zamítne**, lze proti tomuto rozhodnutí do 15 dnů od jeho doručení podat odvolání (**rozklad**) k **ministru vnitra**. Pokud je zamítavé i rozhodnutí ministra vnitra, lze proti němu do 2 měsíců podat žalobu u Městského soudu v Praze.

V případě kladného rozhodnutí skládá cizinec před tajemníkem obecního úřadu obce s rozšířenou působností státoobčanský slib a zároveň je mu předána Listina o udělení státního občanství ČR. Teprve složením slibu se stává cizinec státním občanem ČR. Děti **mladší 18-ti** let nabývají občanství společně s rodiči. Správní poplatek za udělení státního občanství ČR je 10 000 Kč. Ministerstvo vnitra může poplatek na žádost žadatele snížit ve zvlášť odůvodněných případech státního zájmu **až na 1 000 Kč**.

Podrobné informace o postupu při podání žádosti o státní občanství ČR naleznete například na <http://www.mvcr.cz> (► Služby pro veřejnost ► Rady a služby ► Státní občanství České Republiky).

Ministerstvo vnitra v současné době připravuje návrh nového zákona o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky, který předpokládá nové definování podmínek pro udělení státního občanství České republiky pro cizince žádající o udělení českého státního občanství. Předpokládané nabytí účinnosti tohoto nového zákona je k 1. 1. 2013.

Odkazy na podrobné zdroje informací

- Aktuální úplné **znění cizineckého zákona** lze nalézt na internetových stránkách Ministerstva vnitra <http://www.mvcr.cz/cizinci> (► Podmínky vstupu a pobytu cizinců na území České republiky ► Zákonny a předpisy)
- Vyhláška č. 429/2010 Sb., která stanovuje seznam zemí, jejichž občané mohou podat žádost o dlouhodobé vízum i na jiném zastupitelském úřadu než ve státě, jehož je cizinec občanem, popřípadě jenž mu vydal cestovní doklad, resp. ve státě, ve kterém má povolen dlouhodobý nebo trvalý pobyt, lze vyhledat například na <http://www.mvcr.cz> (Legislativa ► Sběrka zákonů).
- Bližší informace o **pobytu občanů EU a jejich rodinných příslušníků** na území ČR lze nalézt na internetových stránkách
  - <http://www.mvcr.cz/cizinci> (► Informace o pobytu pro občany EU a jejich rodinné příslušníky) ve formě informační brožurky v českém, anglickém, německém, bulharském a rumunském jazyce; nebo
  - <http://www.mvcr.cz/cizinci> (► Podmínky vstupu a pobytu cizinců na území ČR ► Občané EU, Islandu, Norska, Lichtenštejnska a Švýcarska a občané třetích zemí – rodinní příslušníci občanů EU, Islandu, Norska, Lichtenštejnska a Švýcarska)
- Bližší informace o pobytu občanů třetích zemí na území Schengenu/ČR lze nalézt na internetových stránkách:
  - <http://www.mvcr.cz/cizinci>
  - <http://www.mvcr.cz> (► EU ► Schengen)
  - <http://www.euroskop.cz/schengen> a také v rubrice Schengen a ČR
- Seznam zemí, s nimiž má ČR uzavřenu dohodu o zrušení vízové povinnosti lze nalézt na internetových stránkách: <http://www.mvcr.cz> (► O nás ► Azyl a migrace ► Migrace ► Vízová politika ► Přehled přechodného pobytu cizince na území ČR bez víza)
- Vzor **žádosti o schengenské vízum** spolu s pokyny k jeho vyplnění v češtině a angličtině lze nalézt na internetových stránkách <http://www.mvcr.cz/cizinci> (► SOUWISEJÍCÍ ODKAZY ► Formuláře ► Žádost o udělení schengenského víza)

- **Formulář žádosti o povolení k pobytu**, který je současně v češtině a angličtině, spolu s překladem textu formuláře také do ukrajinštiny, vietnamštiny, ruštiny a mongolštiny, je ke stažení na internetových stránkách <http://www.mvcr.cz/cizinci> (► SOUVISEJÍCÍ ODKAZY ► Formuláře ► Žádost o povolení k pobytu)
- Podrobné informace o podmínkách **získání trvalého pobytu** získáte na <http://www.mvcr.cz/cizinci> (► Trvalý pobyt na území České republiky)
- Na internetových stránkách Ministerstva vnitra pro cizince <http://www.mvcr.cz/cizinci> dále najdete např.:
  - Vzory formulářů a žádostí (► SOUVISEJÍCÍ ODKAZY ► Formuláře)
  - Odpovědi na nejčastější dotazy cizinců (► Často kladené otázky)
  - Zákony a vyhlášky upravující vstup a pobytů cizinců na území ČR (► Podmínky vstupu a pobytu cizinců na území ČR ► Zákony a předpisy)
- Podrobné informace o vízové problematice najdete na internetových stránkách Ministerstva zahraničních věcí (<http://www.mzv.cz>) (► Informace pro cizince)
- **Adresář zastupitelských úřadů ČR v zahraničí a zahraničních ambasád v ČR** najdete na internetových stránkách MZV – <http://www.mzv.cz> (► O ministerstvu ► Diplomatické mise)
- Informace o pobytu cizinců najdete také na stránkách služby cizinecké policie (<http://www.policie.cz>) (► Útvary Policie ČR ► Celorepublikové útvary ► Služba cizinecké policie ► Informace pro pobyt cizinců)
- Seznam států, které přistoupily k Úmluvě o zrušení požadavku ověřování cizích veřejných listin, a zemí, s nimiž má ČR uzavřenu dvoustrannou smlouvu o právní pomoci, ve které jsou specifikovány veřejné listiny, jež jsou osvobozeny od vyššího ověření, najdete na www.justice.cz (► Ministerstvo spravedlnosti ► Odborné činnosti a služby veřejnosti ► Ověřování listin do ciziny)
- **Seznam notářů**, kteří úředně ověřují shodu popisu nebo kopie listiny s jejím originálem, najdete na <http://www.nkcr.cz> (► Seznam notářů)
- Podrobné informace o Rejstříku trestů získáte na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti – <http://www.justice.cz> (► Rejstřík trestů) nebo na kterémkoliv pracovišti Czech POINT – <http://www.czechpoint.cz>
- Podrobné informace o zelené kartě, včetně vyhlášky stanovující seznam zemí, jejíž občané mohou o zelenou kartu žádat, jsou dostupné na <http://www.mvcr.cz/cizinci> (► str. 2 ► Zelené karty)
- Podrobné informace o postupu při **podání žádosti o státní občanství** naleznete zejména na
  - Portálu veřejné správy – <http://portal.gov.cz> (► Životní situace ► Cizinec ► Státní občanství), a
  - internetových stránkách Ministerstva vnitra – <http://www.mvcr.cz> (► Služby pro veřejnost ► Rady a služby ► Občan na úřadě ► Státní občanství České Republiky)
- Podrobné informace o postupu při podání **žádosti o rodné číslo** včetně formuláře na <http://www.mzv.cz> (► Služby pro veřejnost ► Rady a služby ► Občan na úřadě ► Rodná čísla)
- Podrobnosti o **jazykové zkoušce z češtiny** pro účely žádosti o trvalý pobyt jsou k dispozici kromě českého a anglického jazyka také v ukrajinštině, ruštině, vietnamštině, mongolštině, čínštině, arabštině a francouzštině na
  - <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/cestina-pro-cizince>;
  - <http://cestina-pro-cizince.cz> či v anglickém jazyce (<http://check-your-czech.com>).

5. KAM SE OBRÁTIT PRO POMOC

5.1. Advokáti

Advokáti svoje klienty zastupují v řízení před soudy a jinými orgány, obhajují v trestním řízení, poskytují právní porady v jakékoli právní věci či asistují při sepisování listin (smluv apod.). Právní služby advokátů jsou placené. Všichni advokáti jsou sdruženi v České advokátní komoře, která vykonává dohled nad jejich činností a u níž si můžete stěžovat, pokud nebudete se službami advokáta spokojeni.

5.2. Veřejný ochránce práv

Veřejný ochránce práv (Ombudsman) působí k ochraně osob před jednáním úřadů a dalších institucí, které vykonávají státní správu, pokud je takové jednání v rozporu se zákonem, nebo je jinak vadné či nesprávné, tzn. že neodpovídá principům demokratického právního státu a principům dobré správy nebo jsou-li tyto orgány nečinné. **Nemůže vstupovat do soukromoprávních vztahů či sporů**, zasahovat do rozhodovací činnosti soudů a není odvolacím místem proti jejich rozhodnutí.

Ombudsman je oprávněn provádět v jednotlivých věcech nezávislá šetření, zákon mu však nedává právo nahrazovat činnost orgánů státní správy, a proto **nemůže měnit nebo rušit jejich rozhodnutí**. Při zjištění pochybení však může požadovat od úřadů či institucí, aby zjednal nápravu.

5.3. Ochrana spotřebitelů, Česká obchodní inspekce

Česká obchodní inspekce (dále jen ČOI) kontroluje zejména dodržování podmínek stanovených k zabezpečení jakosti, zdravotní nezávadnosti a bezpečnosti nepotravinářských výrobků i služeb, dále kontroluje, zda jsou poskytovány řádné informace o výrobcích a zda spotřebitel není klamán nepravdivými, nedoloženými či neúplnými údaji o skutečných vlastnostech výrobků nebo služeb. Spotřebitelům je poskytována **poradenská a informační služba** na každém inspektorátu ČOI. Tam lze podat podnět ke kontrole, stížnost nebo žádat o radu, jak postupovat v problematických situacích, týkajících se koupě zboží nebo poskytovaných služeb.

Česká obchodní inspekce kontroluje u potravin pouze poctivost prodeje, potraviny a suroviny k jejich výrobě však kontroluje Státní zemědělská a potravinářská inspekce.

Dalšími institucemi, které se podílejí na dozoru v některých oblastech ochrany spotřebitele, jsou orgány ochrany veřejného zdraví, orgány veterinární správy, ale též obecní živnostenské úřady a celní úřady (viz § 23 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele).

Je možné využít rovněž služeb poraden nestátních neziskových organizací zaměřených na ochranu spotřebitelů, které dávají spotřebitelské veřejnosti možnost získat informace o spotřebitelských právech. Ve specializovaných poradnách a na řadě internetových serverů je možné konzultovat konkrétní spotřebitelské problémy.

5.4. Korupce

Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra provozuje zvláštní protikorupční linku pro cizince. Linka slouží k **oznamování veškerých forem korupčního jednání, se kterými se cizinci setkají, např. při vyřizování bytových agend.**

 974 847 704 – Protikorupční linka pro cizince

Pondělí a středa: 8:00–17:00

Úterý a čtvrtek: 8:00–15:00

Pátek: 8:00–14:00

Mimo tuto pracovní dobu mohou ohlašovatelé zanechat na záznamníku vzkazy, které operátor zpracuje následující den. Ty lze nahrávat v jakémkoli jazyce.

Operátor, zaměstnanec odboru azylové a migrační politiky zběhlý v komunikaci s cizinci, je k dispozici pro hovory v českém a anglickém jazyce. Tarif linky se řídí standardním ceníkem, jaký platí pro pevnou telefonní linku.

Užitečné rady a informace, co dělat a jak postupovat, stanete-li se svědkem korupční situace nebo účastníkem korupčního jednání, najdete také na **protikorupčních internetových stránkách Ministerstva vnitra** – <http://www.korupce.cz>. Web obsahuje velké množství informací, zákonů, dokumentů, rad i kontaktů na příslušné orgány zabývající se potíráním korupce.

V České republice existuje také možnost **využít protikorupční linky s tel. č. 199**. Na lince 199 je poskytnuto právní poradenství těm, kteří se setkali s individuálním případem korupce na straně představitelů veřejné moci nebo v soukromém sektoru. Volání na linku 199 je bezplatné stejně jako případné další poskytnutí právního poradenství. Provozovatelem linky je česká pobočka nevládní neziskové organizace Transparency International, která má několikaletou praxi v poskytování právního poradenství osobám dotčeným korupcí. Na linku 199 lze volat prakticky kdykoliv a odkudkoliv. Více informací na <http://www.linka199.cz>.

5. 5. Řešení krizových situací

Při svém pobytu v ČR se můžete stát svědkem nebo dokonce přímým účastníkem nejrůznějších situací, s nimiž si nebudete vědět rady a budete potřebovat pomoc. Stručný přehled o tom, jak v takových situacích postupovat a na který orgán se obrátit s prosbou o pomoc, naleznete v této kapitole.

!!! Při akutní potřebě řešení nastalého problému se vždy můžete obrátit na telefonní linku !!!

112 – Jednotné evropské číslo tísňového volání

(volání je zdarma – zneužití se trestá, komunikovat lze také v anglickém nebo německém jazyce)

Při předávání zprávy na telefonní číslo tísňového volání uveďte:

- co se přesně stalo a jakého je událost rozsahu (např. co je ohroženo nebo zasaženo, kolik je obětí),
- kde se událost přesně stala (adresa – obec, ulice, číslo popisné nebo orientační, číslo silnice, kilometr, směr jízdy, bližší určení ve volném terénu),
- informace o sobě (jméno, číslo telefonu a místo, odkud voláte).

Po ukončení tísňového hovoru může být uskutečněn zpětný hovor pro ověření události nebo zpřesnění některých údajů, např. příjezdové trasy.

V ČR existují i národní čísla tísňového volání:

➤ **150 – Hasičský záchranný sbor ČR**

Číslo volejte v případě, že zjistíte mimořádnou událost (požár, havárii s únikem nebezpečné látky, apod.), která ohrožuje osoby, majetek nebo životní prostředí.

➤ **155 – Zdravotnická záchranná služba**

Číslo volejte v případě, že se při svém pobytu dostanete do situací, které ohrožují zdraví či dokonce život Váš, Vašich blízkých či další osoby a které vyžadují okamžitý zásah lékaře. Pro případy náhlých těžkých onemocnění a úrazů, kdy se pacient nemůže sám dopravit k lékaři a kdy je nezbytné rychlé ošetření a jeho přeprava do zdravotnického zařízení, aby nedošlo k nebezpečnému zhoršení zdravotního stavu nebo ohrožení jeho života, je organizována záchranná služba.

➤ **158 – Policie ČR**

Každý z nás se může ve svém životě setkat s protiprávním jednáním jiných osob, může se stát oznamovatelem, poškozeným či svědkem určité události. **Trestné činy** jako nejzávažnější případy protiprávního jednání jsou popsány v trestním zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, který nabyl účinnosti 1. 1. 2010, nahradil zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, který byl účinný před tímto datem). Trestné odpovědnou může být osoba starší 15 let. Odhalovat trestné činy a stíhat jejich pachatele je úkolem policie a státního zastupitelství.

Méně závažná porušení zákona, která nejsou kvalifikována jako trestné činy, jsou tzv. **přestupky**. Odhalovat přestupky je rovněž úkolem policie, přestupky jsou většinou projednávány obecnými úřady.

Pokud jste se stali svědkem či obětí trestného činu nebo přestupku, dostali jste se do životní situace, která vás či vaše blízké ohrožuje, obraťte se se žádostí o pomoc na kteréhokoliv policistu nebo na nejbližší policejní útvar v místě vašeho bydliště či v místě, kde pobýváte z jiného důvodu, či volejte na výše uvedené telefonní číslo. Policisté jsou povinni vaše oznámení přijmout a zaznamenat. Nebudete-li s postupem policie spokojeni, můžete podat stížnost. Stížnost se podává na odboru kontroly a stížností u každé Správy policie ČR. Pokud se domníváte, že se policista vůči vaší osobě či vašim blízkým dopustil trestného činu, můžete se obrátit přímo na Inspekci policie.

► 156 – obecní (městská) policie

Obecní policie je orgánem obce, který zabezpečuje zejména místní záležitosti veřejného pořádku v rámci působnosti obce. Každý má právo obracet se na zaměstnance obce zařazené do obecní policie (strážníky) se žádostí o pomoc; strážníci jsou povinni v rozsahu svých úkolů požadovanou pomoc poskytnout. Při plnění svých úkolů spolupracuje obecní policie s Policií České republiky. Nebudete-li s postupem městské nebo obecní policie spokojeni, můžete podat stížnost. Stížnost se podává u zřizovatele, kterým je zastupitelstvo příslušného města nebo obce.

5. 6. Řešení dalších krizových situací

Při svém pobytu se můžete kromě výše popsaných událostí setkat i s dalšími nepříjemnými jevy jako jsou např. domácí násilí, zejména na dětech a ženách, drogová závislost, obchodování s lidmi, HIV/AIDS, akutní bytová nouze, vážné osobní nebo rodinné problémy.

Ve výše popsaných situacích můžete využít pomoci specializovaných organizací, jejich kontakty můžete najít na webové stránce <http://www.zachranny-kruh.cz> (► Kdo Vám pomůže).

Mezi tyto specializované organizace patří např.:

NÁZEV ORGANIZACE	KONTAKT	KOMU JE POMOC URČENA
LINKA DŮVĚRY CENTRA KRIZOVÉ INTERVENCE	284 016 666 – nonstop	Psychosociální pomoc osobám v krizi
RIAPS (ambulantní psychosociální služby)	Chelčického 39, 130 00 Praha 3 222 586 768 (8:00–16:00 h) 222 582 151 (16:00–8:00 h) http://www.csspraha.cz/krizove-centrum-riaps	Osoby v obtížné životní situaci
LINKA BEZPEČÍ	116 111 – bezplatné volání, nonstop pomoc@linkabezpeci.cz www.linkabezpeci.cz	Pro děti a mládež
DĚTSKÉ KRIZOVÉ CENTRUM SPONDEA	Sýpka 25, 613 00 Brno krizovapomoc@spondea.cz 541 235 511, 608 118 088 www.spondea.cz	Týrané a zneužívané děti, oběti domácího násilí, Brno
DĚTSKÉ KRIZOVÉ CENTRUM	241 484 149 – nonstop www.dkc.cz	Týrané a zneužívané děti, Praha

LINKA DŮVĚRY DIAKONIE	Diakonie ČCE – Středisko křesťanské pomoci v Praze Varšavská 37, 120 00 Praha 2 pondělí–pátek: 9:00–20:00 h 222 514 040, 222 521 912 777 734 173, 728 047 416 linka.duvery@diakoniecce.cz http://skp.diakoniecce.cz/	Osoby v tíživé životní situaci, včetně ubytování pro matky s dětmi v tísni
SDRUŽENÍ PODANÉ RUCE	Francouzská 36, 602 00 Brno 545 247 535 www.podaneruce.cz	Ohrožení drogou, Morava
LINKA K-CENTRUM	724 246 771, 487 831 545 k-centrum http://www.k-centrum-cl.cz	Ohrožení drogou, Čechy
NÁRODNÍ LINKA PREVENCE AIDS	800 144 444 – bezplatné volání pondělí–pátek 13:00–18:00 h http://www.aids-hiv.cz	HIV, AIDS
BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ	257 317 100 (Praha) – nonstop 2 51 51 13 13 (Dona linka – pomoc obětem domácího násilí) www.bkb.cz	Pomoc obětem trestných činů či domácího násilí
LA STRADA ČR	INFO a SOS – linka: 222 71 71 71, česky a dále: – v pondělí 10:00–14:00 také v ruském jazyce – v úterý 10:00–16:00 také v anglickém jazyce – ve středu 12:00–20:00 také v ruském a v rumunském jazyce 800 077 777 – bezplatné volání ve středu 12:00–20:00 Po dohodě také v dalších jazycích. pomoc@strada.cz Kancelář organizace: 222 721 810 www.strada.cz	Poskytování sociálních služeb obchodovaným a vykořisťovaným osobám a lidem ohroženým těmito jevy. Služba je poskytována i cizincům bez ohledu na jejich pobytový status; může být poskytována anonymně.
ELEKTRA	272 911 110; 603 812 361 poradna@centrumelektra.cz www.centrumelektra.cz	Pomoc ženám zneužitým v dětství
ROSA	Podolská 25, 147 00 Praha 4 241 432 466, 602 246 102 www.rosa-os.cz	Centrum pro oběti domácího násilí
INTERVENČNÍ CENTRUM PLZEŇSKÉHO KRAJE A TERÉNNÍ KRIZOVÁ SLUŽBA	Cukrovarská 16, 301 00 Plzeň Non-stop tel. linka: 777 167 004 www.dchp.cz	Pomoc osobám ohroženým domácím násilím a pomoc při krizových životních situacích a mimořádných událostech

CHARITA ČESKÁ REPUBLIKA	Krizová pomoc MAGDALA 251 552 790 (Praha), 516 417 351 magdala@charita-adopce.cz www.charita.cz	Pomoc obětem obchodu s lidmi, pomoc cizincům v nouzi
LINKA DŮVĚRY	800 200 007 – bezplatné volání	Linka důvěry pro seniory

Místem, kam se lze obrátit se žádostí o pomoc a radu v nejrůznějších životních situacích, jsou rovněž **občanské poradny**. Bezplatné poradenství se týká sociální problematiky, rodinných a mezilidských vztahů, lidských práv, pracovně-právních vztahů, bydlení, majetkoprávních vztahů, pojištění, finanční problematiky, zdravotnictví, ochrany spotřebitele, apod. Bližší informace o sociálních službách jsou uvedeny v kapitole 10. 5.

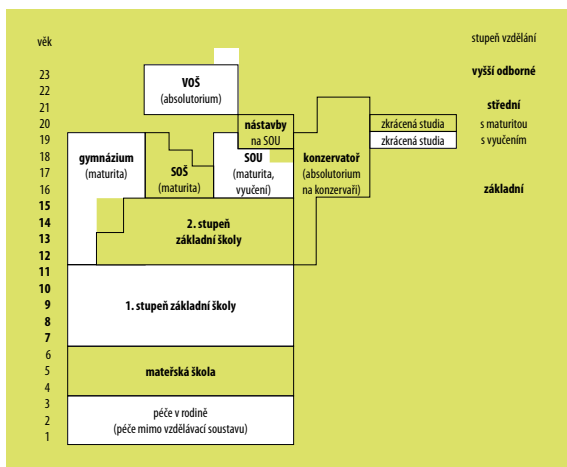
6. SYSTÉM ŠKOLSTVÍ A UZNÁVÁNÍ VZDĚLÁNÍ

„Každý má právo na vzdělání. Školní docházka je povinná po dobu, kterou stanoví zákon.“
(čl. 33 odst. 1 Listiny základních práv a svobod)

Základními právní předpisy, které upravují vzdělávání, jsou školský zákon a vysokoškolský zákon. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, a další důležité předpisy jsou v platném znění uvedené např. na internetových stránkách MŠMT <http://www.msmt.cz> (► Dokumenty ► Zákony) a (► Vzdělávání ► Vysoké školství ► Dokumenty ► Legislativa ► Legislativní normy a související předpisy) resp. na internetových stránkách MV <http://www.mvcr.cz> (► Legislativa ► Sběrka zákonů).

Vzdělávání je založeno na rovném přístupu ke vzdělávání bez jakékoli diskriminace, na zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce, na vzájemné úctě, respektu, názorové snášenlivosti, na solidaritě a respektování důstojnosti všech účastníků vzdělávání. Základní a střední vzdělávání občanů České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ve školách, které zřizuje stát, kraj, obec nebo svazek obcí, je bezplatné. Vzdělávací systém umožňuje každému vzdělávat se po dobu celého života. Vzdělávací systém zahrnuje vzdělávání směřující k dosažení stupně vzdělání, vzdělávání, které k dosažení stupně vzdělávání nesměruje (základní umělecké, jazykové a zájmové vzdělávání a další vzdělávání) a školské služby. Vzdělávací systém umožňuje rovněž vzdělávání osob se speciálními vzdělávacími potřebami, zajišťuje též ústavní výchovu, ochrannou výchovu a preventivní péči.

Stupně vzdělání podle platného školského zákona jsou: stupeň základního vzdělání, stupeň středního vzdělání, stupeň středního vzdělání s výučním listem, stupeň středního vzdělání s maturitní zkouškou, stupeň vyššího odborného vzdělání v konzervatoři a stupeň vyššího odborného vzdělání (Vysokoškolské vzdělání je upraveno zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách).

Druhy škol jsou mateřská škola, základní škola, střední škola (gymnázium, střední odborná škola a střední odborné učiliště), konzervatoř, vyšší odborná škola, základní umělecká škola a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky.

Druhy školských zařízení jsou školská zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, školská poradenská zařízení, školská zařízení pro zájmové a další vzdělávání, školská účelová zařízení, výchovná a ubytovací zařízení, zařízení školního stravování a školská zařízení pro výkon ústavní výchovy, ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči.

Vzdělávání se organizuje v rámci **školního roku**, který začíná 1. září a končí 31. srpna následujícího kalendářního roku. Školní rok se člení na období školního vyučování a období školních prázdnin. Období školního vyučování začíná 1. září a končí 30. června následujícího roku (přesné datum se může posunout vzhledem k nejbližšímu pracovnímu dni nebo jiným okolnostem) a člení se na dvě pololetí. Období školních prázdnin tvoří podzimní prázdniny, vánoční prázdniny, pololetní prázdniny, jarní prázdniny, velikonoční prázdniny a hlavní prázdniny. Ve školách se vyučuje v pětidenním vyučovacím týdnu.

Specifika vzdělávání cizinců upravuje zejména § 20 školského zákona. Osoby, které nejsou státními občany České republiky a pobývají oprávněně na území České republiky, mají přístup k předškolnímu, základnímu, střednímu a vyššímu odbornému vzdělávání za stejných podmínek jako státní občané České republiky, včetně vzdělávání při výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy. Cizinci se stávají, dětmi, žáky a studenty příslušné školy za podmínek stanovených školským zákonem, pokud ředitel školy prokáže oprávněnost svého pobytu na území České republiky. Oprávněnost svého pobytu na území ČR nemusí prokazovat v případě žádosti o přijetí do základní školy. Osoby se státní příslušností členského státu Evropské unie nemusí prokazovat oprávněnost svého pobytu na území České republiky. Osobám, které nejsou státními občany České republiky a získaly předchozí vzdělání v zahraniční škole, se při přijímacím řízení ke vzdělávání ve středních a vyšších odborných školách promíjí na žádost přijímací zkouška z českého jazyka, pokud je součástí přijímací zkoušky. Znalost českého jazyka, která je nezbytná pro vzdělávání v daném oboru vzdělání, škola u těchto osob ověří rozhovorem.

6. 1. Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání je organizováno jako nepovinné v **mateřských školách zřizovaných státem, krajem, obcí nebo soukromým zřizovatelem. Mateřské školy mohou být i soukromé nebo firemní, pro které rovněž platí školský zákon, pokud jsou vedeny v rejstříku škol MŠMT.** Předškolní vzdělávání se týká až na výjimky děti od tří do šesti let věku. Do mateřské školy se děti přijímají na žádost rodičů (zákonných zástupců). Místo, termín a dobu pro podání žádosti o přijetí dětí k předškolnímu vzdělávání pro následující školní rok stanoví v dohodě se zřizovatelem ředitel mateřské školy, **ředitel** rozhoduje o přijetí dítěte do mateřské školy, popřípadě o stanovení zkušebního pobytu dítěte, jehož délka nesmí přesáhnout 3 měsíce. K předškolnímu vzdělávání se přednostně přijímají děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky. Dítě může být přijato k předškolnímu vzdělávání i v průběhu školního roku. **Úplatu za předškolní vzdělávání stanovuje ředitel mateřské školy, poslední ročník, ve kterém dítě dovrší 6ti let věku, se poskytuje bezúplatně (§ 123, odst. 2 školského zákona).**

Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. Předškolní vzdělávání napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami.

Bližší podrobnosti o vzdělávání v mateřských školách, podmínkách provozu, stravování, o péči o zdraví a bezpečnost a o stanovení výše úplaty za předškolní vzdělávání, upravuje vyhláška MŠMT č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění vyhlášky č. 43/2006 Sb. a **dále vyhláška 410/2005 o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, ve znění vyhlášky č. 343/2009 Sb.**

6. 2. Povinné a základní vzdělávání

Právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách je deklarováno v Listině základních práv a svobod. Na soukromých školách lze vzdělávání poskytovat za úplatu. Povinné vzdělávání trvá devět let, vztahuje se na děti po dosažení šestého roku věku, pokud jim není povolen odklad. Povinné vzdělávání vede zpravidla k dosažení základního vzdělání. Všichni cizinci mají přístup k základnímu vzdělání, pokud pobývají na území ČR.

Ke školní docházce přihlašují dítě jeho rodiče nebo jiní zákonní zástupci. Zápis do prvního ročníku základní školy probíhá od 15. ledna do 15. února. O termínech zápisu jednotlivé základní školy předem

informují. Podmínky pro plnění povinné školní docházky dětí s místem trvalého pobytu na jejím území zajišťují obce, které zřídí základní školu nebo zajistí plnění povinné školní docházky v základní škole zřizované jinou obcí nebo svazkem obcí. Na území obce, části obce nebo na území více obcí se vymezují školské obvody spádové školy, v nichž obec zaručuje základní vzdělávání dětem z daného školského obvodu. Vymezením školských obvodů není dotčeno právo zapsat dítě k plnění školní docházky v jiné než spádové základní škole.

Základní škola se člení na první stupeň a druhý stupeň. **První stupeň** trvá 5 let (od prvního ročníku do pátého), **druhý stupeň** trvá čtyři roky (od šestého do devátého ročníku). Po úspěšném ukončení prvního stupně základní školy lze pokračovat v plnění povinné školní docházky na nižším stupni šestiletého nebo osmiletého gymnázia. **Základní vzdělávání pro žáky se zdravotním postižením, kteří se vzdělávají ve třídách nebo školách s upraveným vzdělávacím programem, může s předchozím souhlasem ministerstva trvat deset ročníků, první stupeň je tvořen prvním až šestým ročníkem, druhý stupeň sedmým až desátým ročníkem.**

Stupeň základního vzdělání získá žák úspěšným ukončením vzdělávacího programu základního vzdělávání v základní škole, na nižším stupni šestiletého nebo osmiletého gymnázia nebo v odpovídající části osmiletého vzdělávacího programu konzervatoře. Stupeň základního vzdělání je možné získat také úspěšným ukončením kursu pro získání základního vzdělání, který realizuje základní nebo střední škola, jestliže uchazeč má splněnou povinnou školní docházku.

Od roku 2007 se na základních školách povinně vyučuje podle vlastních školních vzdělávacích programů. Školy musí vyučovat povinný, státem garantovaný obsah, ale zpravidla vyučují i další, nepovinný obsah. Mezi školami tak mohou být odlišnosti v obsahu, který jde nad závazný rámec, a také ve formách výuky.

Děti všech cizinců, žijící na území ČR, mají ze zákona povinnost chodit do školy. Při porušování této povinnosti hrozí zákonným zástupcům dětí sankce.

6. 3. Střední vzdělávání

Po ukončení základní školy nebo splnění povinné školní docházky lze pokračovat ve vzdělávání ve **střední škole (gymnázium, střední odborná škola, střední odborné učiliště)** nebo v **konzervatoři**. Střední školy připravují žáky k dalšímu studiu nebo k výkonu povolání a pracovních činností. Vzdělávání se uskutečňuje v denní, distanční, večerní nebo kombinované formě. Absolvent získá podle typu vzdělávacího programu a oboru vzdělání střední vzdělání, nebo střední vzdělání s výučním listem, nebo střední vzdělání s maturitní zkouškou; střední vzdělání s maturitní zkouškou je předpokladem k přijetí na vysokou školu.

O přijetí ke studiu na střední škole rozhoduje ředitel příslušné střední školy v rámci přijímacího řízení. Právní předpisy stanoví **podmínky přijímacího řízení** do středních škol a konzervatoří.

K přijetí do prvního ročníku vzdělávání ve střední škole je potřeba podat přihlášku. Přihlášky ke vzdělávání ve střední škole pro první kolo přijímacího řízení podává zletilý uchazeč nebo zákonný zástupce nezletilého uchazeče řediteli příslušné střední školy, a to na tiskopisu předepsaném ministerstvem a ve stanoveném termínu v § 60b.

Uchazeč odevzdá přihlášku do denní formy vzdělávání řediteli střední školy do 15. března, v případě přihlášky do oborů vzdělání s talentovou zkouškou do 30. listopadu.

Uchazeč, který se přihlásí do jiné než denní formy vzdělávání, odevzdá přihlášku řediteli střední školy do 20. března, v případě přihlášky do oborů vzdělání s talentovou zkouškou do 30. listopadu.

Pro první kolo přijímacího řízení do denní formy vzdělávání může uchazeč podat přihlášky na tři školy.

Uchazeči, kteří ukončují povinnou školní docházku v zahraniční škole, předkládají doklad o dosaženém vzdělání vydaný zahraniční školou a osvědčení o uznání rovnocennosti zahraničního vysvědčení vydaného zahraniční školou nebo rozhodnutí o uznání platnosti zahraničního vysvědčení v případě, že se pro přijetí vyžaduje získání příslušného stupně vzdělání.

Vzdělávání v gymnáziu je zaměřeno všeobecně a připravuje především k vysokoškolskému studiu. Studium je čtyřleté, šestileté, nebo osmileté. Do šestiletého a osmiletého gymnázia jsou přijímáni žáci, kteří ukončili první stupeň základní školy, do čtyřletého gymnázia jsou přijímáni žáci po ukončení devátého ročníku základní školy.

Střední odborné školy (SOŠ) a střední odborná učiliště (SOU) poskytují žákům vedle stupně vzdělání také odbornou kvalifikaci pro výkon povolání nebo odborných pracovních činností a zajišťují i přípravu k vysokoškolskému a vyššímu odbornému vzdělávání. Vzdělávání v SOŠ a SOU se uskutečňuje v cca 240 **oborech odborného vzdělávání**, které lze dělit podle délky studia a stupně poskytovaného vzdělání. Ve dvouletých oborech se dosahuje stupně středního vzdělání, ve tříletých oborech stupně středního vzdělání s **výučním listem** a ve čtyřletých oborech stupně středního vzdělání s **maturitní zkouškou**. Střední vzdělání s maturitní zkouškou je možné získat také **nástavbovým studiem** pro uchazeče, kteří již mají střední vzdělání s výučním listem v některém tříletém oboru. Dvouleté a tříleté obory vzdělání poskytují kvalifikaci pro dělnická a službová povolání, obory vzdělání s maturitní zkouškou poskytují kvalifikaci pro výkon středních technických, manažerských a jiných činností. Střední školy mohou organizovat také **zkrácené studium** pro získání středního vzdělání s výučním listem nebo s maturitní zkouškou pro zájemce, kteří již mají střední vzdělání s výučním listem nebo s maturitní zkouškou a chtějí získat další kvalifikaci v jiném oboru. Zkrácené studium trvá 1 až 2 roky v denní formě vzdělávání.

Vzdělávání v konzervatoři rozvíjí znalosti, dovednosti a další schopnosti žáka získané v základním a v základním uměleckém vzdělávání, poskytuje všeobecné vzdělání a připravuje žáky pro výkon náročných uměleckých nebo uměleckých a umělecko-pedagogických činností v oborech hudba, tanec, zpěv a hudebně dramatické umění. Vzdělávání v konzervatoři vytváří dále předpoklady pro plnoprávný osobní a občanský život, pokračování ve vzdělávání a pro výkon pracovní činnosti. Ke vzdělávání do prvního ročníku šestiletého vzdělávacího programu konzervatoře se přijímají uchazeči, kteří splnili povinnou školní docházku nebo úspěšně ukončili základní vzdělávání před splněním povinné školní docházky. Do prvního ročníku osmiletého vzdělávacího programu konzervatoře se přijímají uchazeči, kteří úspěšně ukončili pátý ročník základní školy a kteří při přijímacím řízení splnili podmínky pro přijetí prokázáním vhodných schopností, vědomostí, zájmů a zdravotní způsobilosti. Přijímací řízení ke vzdělávání v konzervatoři se koná formou talentové zkoušky.

Úspěšným ukončením vzdělávacího programu v konzervatoři se dosahuje **středního vzdělání s maturitní zkouškou** nebo **vyššího odborného vzdělání v konzervatoři**.

6. 4. Vyšší odborné vzdělávání

Vyšší odborné vzdělávání rozvíjí a prohlubuje znalosti a dovednosti studenta získané ve středním vzdělávání a poskytuje všeobecné a odborné vzdělání a praktickou přípravu pro výkon náročných činností. Úspěšným ukončením příslušného akreditovaného vzdělávacího programu se dosáhne stupně vyššího odborného vzdělání. Délka vyššího odborného vzdělávání v denní formě je 3 roky včetně odborné praxe, u zdravotnických oborů vzdělání až 3,5 roku.

Ke vzdělávání ve vyšší odborné škole lze přijmout uchazeče, kteří získali střední vzdělání s maturitní zkouškou a kteří při přijímacím řízení splnili podmínky pro přijetí prokázáním vhodných schopností, vědomostí, zájmů a zdravotní způsobilosti.

Vyšší odborné vzdělávání se ukončuje absolutoriem. Dokladem o dosažení vyššího odborného vzdělání je vysvědčení o absolutoriu a diplom absolventa vyšší odborné školy. Označení absolventa vyšší odborné školy, které se uvádí za jménem, je „diplomovaný specialista“ (zkráceně „DIS.“).

6. 5. Uznávání zahraničního vzdělání na základních, středních a vyšších odborných školách

Doklad o dosažení základního, středního nebo vyššího odborného vzdělání v zahraničí lze předložit odboru školství příslušného krajského úřadu se žádostí o:

- vydání osvědčení o uznání rovnocennosti zahraničního vysvědčení v ČR,
- rozhodnutí o uznání platnosti zahraničního vysvědčení v ČR („nostrifikaci“).

Osvědčení o uznání rovnocennosti zahraničního vysvědčení v ČR vydá **krajský úřad** v případech, kdy je ČR vázána mezinárodní smlouvou o uznávání rovnocennosti dokladů o vzdělání se zemí, kde je

zahraniční škola zřízena a uznána. Pokud ze zahraničního vysvědčení není patrný obsah a rozsah vyučovaných předmětů, předloží cizinec také rámcový obsah vzdělávání oboru, v němž dosažené vzdělání získal. Žádost spolu s ověřeným překladem příslušného dokladu o vzdělání ze země původu se podává na odboru školství příslušného krajského úřadu, kde také získáte příslušný formulář.

Pokud neexistuje mezi ČR a dotyčným státem mezinárodní smlouva o uznávání rovnocennosti dokladů o vzdělání, rozhoduje o nostrifikaci krajský úřad na základě předloženého originálu zahraničního vysvědčení nebo jeho úředně ověřené kopie, přeložené do českého jazyka. Jestliže ze zahraničního vysvědčení není patrný obsah a rozsah vyučovaných předmětů, musí cizinec předložit také rámcový obsah vzdělávání oboru, v němž dosažené vzdělání získal. Pokud neexistuje mezi ČR a dotyčným státem smlouva o právní pomoci, musí být zahraniční vysvědčení superlegalizováno či ověřeno apostillou (blíže viz kapitola 4. 4.).

Krajský úřad pak může rozhodnout třímí způsobem:

1. pokud se obsah a rozsah vzdělání v zahraniční škole v porovnání s obdobným rámcovým vzdělávacím programem v ČR podstatně neodlišuje, rozhodne **kladně** a vydá cizinci nostrifikační doložku o uznání platnosti zahraničního vysvědčení v ČR,
2. pokud v rámci řízení o nostrifikaci zjistí, že obsah a rozsah vzdělání v zahraniční škole se v porovnání s obdobným rámcovým vzdělávacím programem v ČR podstatně odlišuje, žádost **zamítne**, nebo
3. pokud zjistí, že se obsah a rozsah vzdělání v zahraniční škole odlišuje zčásti nebo cizinec nepředloží zahraničního vysvědčení resp. rámcový obsah vzdělávání oboru, nařídí krajský úřad **nostrifikační zkoušku**. Touto zkouškou se ověřuje, zda znalosti a dovednosti cizince odpovídají cílům a obsahu vzdělávání podle příslušného vzdělávacího programu a její součástí může být i praktická zkouška. Cizinec nevykonává nostrifikační zkoušku z předmětu český jazyk a literatura. O výsledku zkoušky rozhoduje nejméně tříčlenná komise.

Podrobnou úpravu uznávání zahraničního vzdělávání naleznete v § 108 zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon, v platném znění, a vyhláše Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 12/2005 Sb., která obsahuje podrobnosti nostrifikační zkoušky a vzory osvědčení o uznání rovnocennosti zahraničního dokladu o dosaženém vzdělání a nostrifikační doložky.

Pokud chcete získat bližší informace o uznávání zahraničního vzdělávání, můžete kontaktovat osobně či telefonicky školský odbor krajského úřadu v místě Vašeho bydliště.

6. 6. Vysoké školy

Vysoké školy (dále jen VŠ) v ČR se dělí na **veřejné, státní** (vojenské a policejní) a **soukromé**. Na všechny vysoké školy se koná přijímací řízení. Podmínkou přijetí ke studiu na VŠ (s výjimkou uměleckých VŠ) je dosažení úplného středního všeobecného nebo úplného středního odborného vzdělání. Na vysokých školách mohou cizinci studovat za stejných podmínek jako občané ČR. Veřejné a státní vysoké školy poskytují vzdělání zdarma, na soukromých školách se platí školné v různé výši. Cizinci, kteří chtějí studovat na veřejné vysoké škole v ČR v jiném než českém jazyce, si musejí své studium hradit z vlastních prostředků. Na vysoké škole je možné studovat v denním studiu (každodenní docházka do školy dle zvolených předmětů), v distančním (dálkové, do školy se dochází zpravidla jen několik dní v měsíci) a v kombinovaném studiu.

6. 7. Uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání a kvalifikace

Cizinec – absolvent zahraničního vysoké školy může požádat o uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání a kvalifikace. Je zapotřebí, aby byl držitelem zahraničního dokladu o studiu nebo ukončení studia. Písemná žádost se podává na:

- rektorátě veřejné vysoké školy, která uskutečňuje obsahově obdobný akreditovaný studijní program;
- Ministerstvu obrany, jde-li o vysokoškolské vzdělání získané v oblasti vojenství;
- Ministerstvu vnitra, jde-li o vysokoškolské vzdělání získané v oblasti bezpečnostních služeb;
- Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy, jde-li o vysokoškolské vzdělání získané v Afghánistánu, Bulharsku, Slovinsku, Bosně a Hercegovině, Maďarsku, Polsku, Gruzii, Moldávii, Turkmenistánu, Tádžikistánu.

Na výše zmíněném příslušném místě předložíte **písemnou žádost** (formuláře nejsou stanoveny, můžete využít vzor žádosti na internetových stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy nebo veřejné vysoké školy) o uznání zahraničního vzdělání a kvalifikace, která musí obsahovat datum narození, adresu trvalého bydliště, název a adresu zahraniční vysoké školy, název studijního programu a oboru studia, datum zahájení a ukončení studia. K žádosti je zapotřebí přiložit úředně ověřenou a do českého jazyka přeloženou kopii diplomu a seznam vykonaných zkoušek nebo dodatek k diplomu (tzv. „Diploma Supplement“). Přílohy musí být ověřeny apostilou nebo superlegalizovány (viz kapitola 4. 4.).

Lhůta pro vyřízení žádosti je 30 dnů. Proti zamítavému rozhodnutí lze podat odvolání k Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy, pokud o uznání rozhodovala veřejná vysoká škola, nebo přímo k ministru školství, jestliže napadené rozhodnutí vydalo příslušné ministerstvo.

6. 8. Uznávání odborné kvalifikace

Pro výkon určitých povolání a činností v ČR je třeba získat uznání o odborné kvalifikaci. Těmito tzv. **regulovanými povoláními nebo činnostmi** se rozumí takové povolání nebo činnost, pro jejichž výkon jsou právními předpisy členského státu EU předepsány určité požadavky, bez jejichž splnění nemůže osoba toto povolání či činnost vykonávat (např. stupeň a obor vzdělání, praxe, bezúhonnost, zdravotní způsobilost, pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem předmětné činnosti atp.). Určení, která povolání a činnosti budou regulované v jednotlivých členských státech, je v působnosti těchto států. Důsledkem toho každý členský stát reguluje jiný počet povolání a činností, má jiný rozsah této regulace a u každého povolání a činnosti se požadavky liší. **Česká republika reguluje cca 390 povolání a odborných činností.** Zákon č. 18/2004 Sb. o uznávání odborné kvalifikace, který implementuje směrnici 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací, upravuje obecně průběh řízení o uznání odborné kvalifikace, na které se subsidiárně vztahuje správní řád s drobnými odchylkami.

Uznávání kvalifikací se zaměřuje na posouzení znalostí a schopností konkrétní osoby, přičemž tyto znalosti a schopnosti sice mohou být doloženy dokladem o formální kvalifikaci (vzdělání a přípravě), ale také mohou být doloženy dokladem o faktickém výkonu dané činnosti nebo jiným dokladem. Výsledkem procesu profesního uznávání je rozhodnutí o tom, zda dotyčná osoba má dostatečné znalosti a schopnosti, aby mohla vykonávat konkrétní povolání nebo činnost.

Toto uznávání se týká občanů EU, dalších států EHP a Švýcarska a jejich rodinných příslušníků, kteří kvalifikaci získali nebo jim byla uznána v jiném členském státě než je ČR či v jiném státě EHP nebo Švýcarsku, pokud chtějí v ČR vykonávat profesi jako podnikatelé nebo zaměstnanci. Dále se vztahuje dle § 1 odst. 2 zákona o uznávání odborné kvalifikace také na další cizince – občany třetích států, a to zejména na osoby:

- s trvalým pobytem, nebo
- s právním postavením dlouhodobě pobývajících rezidenta Evropského společenství uděleným v ČR či v jiném státě ES, a jejich rodinné příslušníky, pokud mají dlouhodobý pobyt, nebo
- s pobytem za účelem vědeckého výzkumu uděleným v ČR nebo jiném státě EU, a jejich rodinné příslušníky, pokud mají dlouhodobý pobyt, nebo
- s pobytem za účelem studia.

V rámci novely zákona č. 18/2004 Sb. je připravováno také **zahrnutí držitelů tzv. modrých karet** – tj. cizinců s povolením k pobytu spojeným s výkonem vysoce kvalifikovaného zaměstnání.

Jak má žadatel o uznání odborné kvalifikace postupovat? Nejprve musí žadatel zjistit, zda povolání nebo činnost, kterou chce v České republice vykonávat, patří mezi regulovaná či neregulovaná povolání nebo činnosti – viz odkaz na databázi regulovaných povolání v ČR níže.

Není-li povolání nebo činnost, kterou zamýšlí žadatel vykonávat na území České republiky, **regulovaná,** je oprávněn toto povolání nebo činnost na území České republiky vykonávat, aniž by mu musela být uznána odborná kvalifikace. Zda bude toto povolání nebo činnost vykonávat závisí pouze na domluvě s potenciálním zaměstnavatelem.

Je-li povolání nebo činnost, kterou zamýšlí žadatel vykonávat na území České republiky, **regulovaná,** musí požádat o uznání své odborné kvalifikace u příslušného uznávacího orgánu v České republice.

Uznávacím orgánem oprávněným rozhodnout v konkrétní věci o uznání odborné kvalifikace je ústřední správní orgán České republiky, do jehož působnosti regulované povolání náleží nebo jehož pů-

snobnost je regulovanému povolání nejbližší. V případě, že žadatel hodlá vykonávat regulovanou činnost jako podnikatel ve formě živnosti nebo jako odpovědný zástupce držitele živnostenského oprávnění, je uznávacím orgánem Ministerstvo průmyslu a obchodu. V případě, že o oprávnění vykonávat regulovanou činnost rozhoduje podle zvláštního právního předpisu profesní komora, je uznávacím orgánem tato komora.

Kompletní seznam regulovaných povolání a činností, včetně odkazu na příslušný uznávací orgán, v jehož působnosti je rozhodnout o konkrétním uznání dané kvalifikace, je na webových stránkách <http://www.msmt.cz> (► EU a zahraničí ► Uznávání kvalifikací a vzdělání v EU ► Uznávání kvalifikací ► Databáze regulovaných povolání ► Databáze regulovaných povolání a činností v ČR).

6. 9. Další formy vzdělávání: jazykové kurzy, kurzy češtiny a vzdělávání dospělých

► Jazykové vzdělávání

Jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky jsou zapsány v rejstříku škol a školských zařízení a jejich fungování je řízeno školským zákonem. Jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky se od komerčních jazykových škol odlišují v těchto aspektech: 1. garantují státem definovanou kvalitu jazykového vzdělávání, 2. udílejí státní jazykové zkoušky, 3. učitelé musejí být zaměstnanci školy a musejí splnit kvalifikační předpoklady dle zákona.

Na webových stránkách <http://www.vuppraha.cz> jsou zveřejněny vzdělávací dokumenty jazykových škol s právem státní jazykové zkoušky (► Rámcové vzdělávací programy ► Jazykové vzdělávání).

Nabídka v oblasti jazykové výuky je v současné době velmi široká. Existuje řada jazykových škol a agentur nabízející nejrůznější formy výuky jazyka – individuální, skupinové, intenzivní, měsíční, půlroční, roční, kurzy dopolední, odpolední i večerní. Také nabídka jednotlivých jazyků je široká, mezi základní patří jazyk anglický, německý, ruský, francouzský, španělský. Cena se liší v závislosti na délce a intenzitě studia (je však nutné počítat spíše s částkou v řádech několika tisíců korun).

► Kurzy českého jazyka

Kurzy českého jazyka pro cizince pořádají jazykové školy, jazykové agentury, některé nestátní neziskové organizace a integrační centra (viz kapitola 15. a 16.). Existuje široká nabídka kurzů od začátečnicků po odbornou přípravu (například obchodní čeština, různé délky a intenzity, některé jsou zakončeny zkouškou. Vybrané jazykové školy nabízejí státní jazykovou zkoušku z českého jazyka pro cizince včetně přípravného kurzu. Pro studenty vysokých škol zřídila většina vysokých škol centra jazykové přípravy cizinců, některé z nich realizují výuku i pro nestudenty. Výuku českého jazyka pro cizince podporují i ústřední orgány státní správy v rámci programů integrace dlouhodobě a legálně usazených cizinců v ČR formou financování projektů pořádaných nevládními organizacemi a integračními centry. K udělení trvalého pobytu je v některých případech nutno doložit složení zkoušky z ČJ (viz kapitola 4. 3.).

Odkazy na podrobné zdroje informací

- Texty právních předpisů v oblasti vzdělávání (včetně školského zákona) je možné nalézt rovněž na internetových stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy – <http://www.msmt.cz> (► Dokumenty)
- **Adresář mateřských škol** je dostupný na <http://www.msmt.cz> (► Vzdělávání ► Rejstřík škol a školských zařízení). Informace je možné získat rovněž od ředitele mateřské školy či obecního úřadu v místě vašeho bydliště.
- Podrobný **přehled základních škol** v ČR naleznete na internetových stránkách MŠMT – <http://www.msmt.cz> (► Vzdělávání ► Rejstřík škol a školských zařízení)
- Podrobný přehled středních škol v ČR naleznete na internetových stránkách MŠMT – <http://www.msmt.cz> (► Vzdělávání ► Rejstřík škol a školských zařízení) a další užitečné informace na stránkách Ústavu pro informace ve vzdělávání – <http://www.uiv.cz>

- Informace o oborech vzdělání najdete na stránkách Národního ústavu odborného vzdělávání www.nuov.cz včetně databáze škol (<http://www.infoabsolvent.cz>) a kariérového poradenství (<http://www.nuov.cz> ► Vzdělávání a trh práce)
- Na Portále veřejné správy – <http://portal.gov.cz> (► Životní situace ► Občan ► Vzdělání, věda a výzkum ► Střední a vyšší školy) najdete podrobné informace, jak řešit nejrůznější životní situace spojené se vzděláváním
- Na internetových stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy – <http://www.msmt.cz> naleznete vedle řady dalších zajímavých informací také **adresář veřejných i soukromých VŠ** a akreditované studijní programy VŠ (► Vzdělávání ► Vysoké školství ► Přehled vysokých škol), dále podrobný přehled právních předpisů týkajících se vysokého školství (► Vzdělávání ► Vysoké školství ► Dokumenty ► Legislativa)
- Pokud chcete získat bližší **informace o uznávání zahraničního vzdělávání**, můžete kontaktovat osobně či telefonicky školský odbor krajského úřadu v místě Vašeho bydliště (adresy krajských úřadů najdete na internetových adresách www.portal.gov.cz (► Adresář ► Kraje), Magistrát Hlavního města Prahy na http://skoly.praha-mesto.cz/79209_Uznavani-rovnocennosti-a-nostrifikace-vysvedceni-vydanych-zahranicnimi-skolami) nebo <http://magistrat.praha.eu> (► Jak si zařídit ► Školství ► Uznávání rovnocennosti a nostrifikace vysvědčení vydaných zahraničními školami)
- Podrobnější informace o **uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání** lze získat také na stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy – <http://www.msmt.cz> a na stránkách Střediska pro ekvivalenci dokladů o vzdělání – Centrum pro studium vysokého školství – <http://www.csvs.cz>
- **Kompletní seznam regulovaných povolání a činností**, včetně odkazu na příslušný uznávací orgán, v jehož působnosti je rozhodnout o konkrétním uznání dané kvalifikace, je na webových stránkách <http://www.msmt.cz> (► EU a zahraničí ► Uznávání kvalifikací a vzdělání v EU ► Uznávání kvalifikací ► Databáze regulovaných povolání ► Databáze regulovaných povolání a činností v ČR).
- Jeden z přehledů jazykových kurzů českého jazyka pro cizince naleznete na <http://www.migraceonline.cz/eknihovna/?x=2131271>
- Informace o institucích jazykového vzdělávání najdete např. na adresách <http://jazykove-skoly.cz/> nebo <http://www.jazykovky.cz/>
- Vzdělávací dokumenty jazykových škol s právem státní jazykové zkoušky jsou zveřejněny na <http://www.vuppraha.cz> (► Rámcové vzdělávací programy ► Jazykové vzdělávání)

7. SYSTÉM ZDRAVOTNICTVÍ A ZDRAVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ

Podle článku 31 Listiny základních práv a svobod má každý právo na ochranu zdraví. Občané mají na základě veřejného pojištění právo na bezplatnou zdravotní péči a na zdravotní pomůcky za podmínek, které stanoví zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, v platném znění (dále jen zákon č. 48/1997 Sb.). Zdravotní péče se zpravidla poskytuje na základě veřejného zdravotního pojištění. V případě, že osoba není účastna zdravotního pojištění, případně se jedná o zdravotní péči, která není hrazena z veřejného zdravotního pojištění, poskytuje se zdravotní péče za úhradu.

Každý zdravotnický pracovník je povinen poskytnout neprodleně první pomoc každému, jestliže by bez této pomoci byl ohrožen jeho život nebo vážně ohroženo jeho zdraví a není-li pomoc včas dosažitelná obvyklým způsobem, a zajistit mu podle potřeby další odbornou péči (např. ve zdravotnickém zařízení).

Zdravotní péče je poskytována podle zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu v platném znění. Jde jak o péči ambulantní, tak o péči ústavní, podle toho, co vyžaduje zdravotní stav pacienta. Zorientovat se v systému poskytování zdravotních služeb usnadňuje občanům a pacientům publikace **Rádce pacienta**, jejíž elektronická verze je uveřejněna na internetových stránkách Ministerstva zdravotnictví ČR – <http://www.mvcr.cz> jako banner přímo na úvodní stránce (► Rádce pacienta).

Typy zdravotního pojištění

V ČR existují dva typy zdravotního pojištění:

- **veřejné zdravotní pojištění**, účast v něm vzniká při splnění podmínek přímo ze zákona č. 48/1997 Sb. nebo jiných závazných právních předpisů (převažující forma);
- **cestovní zdravotní pojištění**, které vzniká uzavřením pojistné smlouvy:
  - o **krátkodobé**
  - o **dlouhodobé**

7. 1. Veřejné zdravotní pojištění

Účast ve veřejném zdravotním pojištění **vzniká** zejména:

ze zákona č. 48/1997 Sb.:

- **osobám s trvalým pobytem** na území ČR;
- osobám, které jsou **zaměstnanci zaměstnavatele**, který má sídlo nebo trvalý pobyt na území ČR;

nebo

na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1231/10:

- **příslušníkům třetích států, na které se nevztahuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/04 a jeho prováděcí nařízení č. 987/09 pouze z důvodu jejich státní příslušnosti**, jakož i na jejich rodinné příslušníky a pozůstalé po nich, pokud oprávněně pobývají na území ČR a jsou v situaci, která se neomezuje ve všech ohledech jen na území ČR.

Účast v systému veřejného zdravotního pojištění **zaniká** zejména:

ze zákona č. 48/1997 Sb.:

- **úmrtním** pojištěnce nebo jeho prohlášením za mrtvého;
- **ukončením trvalého pobytu** na území ČR;
- **ukončením zaměstnaneckého poměru** v ČR (v případě osob bez trvalého pobytu v ČR);

nebo

dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/04 a jeho prováděcího nařízení č. 987/09 (v souvislosti s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1231/10):

- **okamžikem**, kdy pro příslušníky třetích států, jejich rodinné příslušníky a pozůstalé pro nich, na které se vztahuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/04 a jeho prováděcí nařízení č. 987/09, **přestanou být aplikovatelné české právní předpisy o sociálním zabezpečení** (včetně zdravotního pojištění).

► Plátcí pojistného

Plátcí pojistného jsou:

- **pojištěnci** uvedení v § 5 zákona č. 48/1997 Sb. (jedná se o 3 podskupiny:
  - zaměstnanci,
  - osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ), a
  - osoby bez zdanitelných příjmů);
- **zaměstnavatelé**;
- **stát**.

Pojistné **za zaměstnance** hradí z 1/3 zaměstnanec, ze 2/3 zaměstnavatel. Pojistné se platí zdravotní pojišťovně, u které je zaměstnanec pojištěn. Zaměstnavatel je povinen nejpozději do osmi dnů od nástupu zaměstnance do zaměstnání oznámit tuto skutečnost příslušné zdravotní pojišťovně. Pokud zaměstnanec zjistí, že tak zaměstnavatel neučinil, je povinen sám neprodleně tuto skutečnost příslušné zdravotní pojišťovně oznámit.

Stát je plátcem pojistného prostřednictvím státního rozpočtu zejména za tyto pojištěnce:

- nezaopatřené děti (do 26 let věku),
- poživatele důchodů z důchodového pojištění ČR,
- ženy na mateřské a rodičovské dovolené, příjemce rodičovského příspěvku, a
- uchazeče o zaměstnání registrované na úřadech práce.

Všechny kategorie osob, za které je plátcem pojistného stát, jsou uvedeny v § 7 zákona č. 48/1997 Sb.).

► Práva a povinnosti cizinců při čerpání zdravotní péče v ČR

Cizinec, který je účasten **veřejného zdravotního pojištění**, má při čerpání zdravotní péče na území ČR stejná práva jako občan ČR. Jedná se tedy zejména o tato **práva**:

- výběr zdravotní pojišťovny (zdravotní pojišťovnu lze změnit pouze jednou za 12 měsíců, a to vždy jen k prvnímu dni kalendářního čtvrtletí);
- výběr lékaře a zdravotnického zařízení, kteří jsou ve smluvním vztahu k příslušné zdravotní pojišťovně (toto právo může pojištěnec uplatnit jednou za tři měsíce);
- zdravotní péči bez přímé úhrady (s výjimkou výkonů, které ze zákona nejsou hrazeny z veřejného zdravotního pojištění);
- úhradu ze zdravotního pojištění léčivých přípravků a potravin pro zvláštní lékařské účely, jde-li o léčivé přípravky a potraviny pro zvláštní lékařské účely, které mají takovou úhradu stanovenou a jsou předepsané v souladu s podmínkami této úhrady.

Cizinci, který je účasten **veřejného zdravotního pojištění**, vznikají rovněž **povinnosti**, mezi které patří zejména:

- povinnost hradit příslušné zdravotní pojišťovně pojistné (nestanoví-li zákon č. 48/1997 Sb. jinak);
- prokazovat se při poskytování zdravotní péče platným průkazem pojištěnce;
- oznámit své zdravotní pojišťovně do 8 dnů nástup nebo ukončení zaměstnání (pokud tak neučiní zaměstnavatel) a dále zahájení či ukončení podnikatelské činnosti, získání trvalého pobytu, změnu zdravotní pojišťovny, skutečnosti rozhodné pro vznik a zánik povinnosti státu platit pojistné, narození dítěte (zdravotní pojišťovně, u které je pojištěna matka dítěte v den jeho narození) a ztrátu nebo poškození průkazu pojištěnce;
- vrátit průkaz pojištěnce při zániku zdravotního pojištění, změně zdravotní pojišťovny nebo dlouhodobém pobytu v cizině;
- oznamovací povinnost při změně osobních údajů a údajů o pobytu (do 30 dnů ode dne, kdy ke změně došlo);
- hradit zdravotnickému zařízení regulační poplatky ve výši 30,- Kč za návštěvu lékaře, 60,- Kč za pobyt a den v nemocnici (v roce 2011 začalo být zvažováno jeho navýšení na 100,- Kč) a 90,- Kč za návštěvu pohotovosti.

V případě pochybností o tom, zda je zdravotní péče poskytována náležitým způsobem, se pojištěnec může obrátit na vedoucího zdravotnického zařízení nebo na jeho zřizovatele. V případě nedostatku odborného nebo etického postupu lékaře se pojištěnec může obrátit na Českou lékařskou komoru, Českou

stomatologickou komoru nebo Českou lékárnickou komoru, nebo na zdravotní pojišťovnu, jejímž je pojištěncem, případně na orgán státní správy, který zdravotnické zařízení zaregistroval.

► Rozsah hrazené zdravotní péče

Péče hrazená z veřejného zdravotního pojištění

Zdravotní péče plně hrazená z prostředků veřejného zdravotního pojištění zahrnuje ambulantní a ústavní péči, pohotovostní a záchranou službu, preventivní péči, dispenzární péči, poskytování léčivých přípravků, zdravotnických prostředků a stomatologických výrobků, lázeňskou péči, péči v odborných dětských léčebnách a ozdravovnách, závodní preventivní péči, dopravu nemocných (vyžaduje-li to zdravotní stav pojištěnce) a náhradu cestovních nákladů, posudkovou činnost (pouze do jisté míry), prohlídku zemřelého a pitvu.

Pojištěnci se podílejí na úhradách některých výkonů, léčivých přípravků, případně zdravotnických prostředků, které jdou nad rámec stanovený zákonem. Jedná se například o některé stomatologické výkony, část lázeňské péče, a zejména o spoluúčast na úhradě některých léčivých přípravků a zdravotnických prostředků. Část léčivých přípravků a zdravotnických prostředků je pojišťovnami hrazena zcela, u části se pacient finančně podílí doplatkem. Léčivé přípravky, které nemají stanovenou úhradu ze zdravotního pojištění, si pacient platí v plné výši sám. Náklady na léčiva a zdravotnické prostředky podané v průběhu hospitalizace jsou hrazeny ze zdravotního pojištění v plné výši. Zdravotní péče, na kterou se **veřejné zdravotní pojištění nevztahuje** a kterou je třeba **hradit pacientem přímo**, je vymezena zákonem (jedná se například o vybrané stomatologické výkony nebo akupunkturu).

7. 2. Cestovní zdravotní pojištění

Cizinci, kteří nesplňují podmínky pro účast na veřejném zdravotním pojištění, mohou uzavřít cestovní zdravotní pojištění například u Pojišťovny VZP, a.s., Victoria Volksbanken, a.s., Pojišťovna Slavia, a.s., Maxima pojišťovna, a.s. a UNIQA pojišťovna.

Abyste předešli problémům s úhradou poskytnuté zdravotní péče, ověřte si na webových stránkách České národní banky – <http://www.cnb.cz> (► Dohled nad finančním trhem ► Seznamy a evidence ► Seznamy regulovaných a registrovaných subjektů finančního trhu ► Přímé vyhledávání subjektu finančního trhu), zda je pojišťovna, u které se chcete pojistit, oprávněna toto pojišťovna sjednávat.

1. Krátkodobé cestovní zdravotní pojištění (při pobytu do 365 dnů)

Toto pojištění je vhodné při krátkodobém pobytu na území ČR, např. za účelem turistiky nebo z pracovních důvodů. Z pojištění se hradí pouze nutná a neodkladná zdravotní péče, včetně akutního ošetření zubů. Rozsah a podmínky pojištění jsou stanoveny pojistnou smlouvou. Pojištění se sjednává na jednotlivé dny, přičemž minimální pojistná doba obvykle činí tři dny.

2. Dlouhodobé zdravotní pojištění

Toto pojištění je vhodné pro osoby zdržující se v České republice dlouhodobě – po dobu alespoň šesti měsíců, což je minimální doba, na kterou lze toto pojištění uzavřít. Pojištění vzniká na základě uzavření smlouvy a ke dni, který smlouva stanoví, končí uplynutím lhůty sjednané ve smlouvě případně z jiných důvodů uvedených v zákoně o pojistné smlouvě. Pojištění kryje užší rozsah zdravotní péče než veřejné zdravotní pojištění. Rozsah a podmínky pojištění jsou stanoveny smlouvou a pojistnými podmínkami.

Dlouhodobé zdravotní pojištění se podle podmínek jednotlivých pojišťoven uzavírá s osobami, které nejsou starší 70 let, a na základě vstupní lékařské prohlídky ve zdravotnickém zařízení, které určí pojišťovna. Pojištění se uzavírá na dobu 6 až 24 měsíců, a to vždy na celé měsíce, po skončení platnosti smlouvy je možné uzavřít vždy znovu další smlouvu až na dobu 24 měsíců. Platí se v české měně předem na celé pojistné období. Podmínky, za kterých se smluvní pojištění sjednává, rozsah pojistného plnění, práva a povinnosti pojištěného a pojistitele a způsob placení pojistného stanoví pojistné podmínky a musí být v souladu se zákonem o pojišťovnictví a pojistné smlouvě. Také musí splňovat podmínky stanovené zákonem o pobytu cizinců na území ČR.

► Plátcí pojistného

U **smluvního** zdravotního pojištění jsou osoby, které s pojišťovnou pojistnou smlouvou uzavřely (tzv. pojistníci), současně i plátcí pojistného.

► Práva a povinnosti cizinců při čerpání zdravotní péče v ČR

V případě pochybnosti o tom, zda je péče poskytována náležitým způsobem, se pojištěný (pojistník) může obrátit na vedoucího zdravotnického zařízení nebo na jeho zřízovatele, v případě nedostatků odborného nebo etického postupu lékaře na Českou lékařskou komoru, Českou stomatologickou komoru nebo Českou lékárnickou komoru, případně na orgán státní správy, který zdravotnické zařízení zaregistroval.

► Rozsah hrazené zdravotní péče

Péče hrazená z dlouhodobého smluvního pojištění

Rozsah zdravotní péče hrazené na základě dlouhodobého smluvního zdravotního pojištění je dán pojistnými podmínkami, které obsahují, mimo jiné, i výluky z tohoto pojištění, tj. výčet druhů péče, jež se z dlouhodobého smluvního pojištění nehradí. Proto se doporučuje důkladně se s těmito podmínkami před uzavřením smlouvy seznámit.

Rozsah péče hrazené z tohoto typu smluvního pojištění obvykle zahrnuje diagnostickou, léčebnou, ambulantní a ústavní péči, náklady na úhradu léků a zdravotnických prostředků (ve stejném rozsahu jako osobám pojištěným na základě veřejného zdravotního pojištění s několika málo výjimkami), výdaje spojené s dopravou potřebnou k dosažení zdravotnického zařízení.

Péče hrazená na základě krátkodobého smluvního zdravotního pojištění

Rozsah zdravotní péče hrazené na základě krátkodobého smluvního zdravotního pojištění je dán pojistnými podmínkami příslušné pojišťovny.

Bezplatné poskytování zdravotní péče na základě mezinárodních smluv

Na území ČR je také (mimo rámec veřejného zdravotního pojištění) poskytována zdravotní péče cizím státním příslušníkům na základě:

- 1. bilaterálních dohod obsahujících ustanovení o bezplatném poskytování zdravotní péče,** uzavřených mezi ČR a jejich domovským státem. Jedná se především o smlouvy obsahující ustanovení o bezplatném poskytování nutné a neodkladné zdravotní péče nebo zdravotní péče poskytnuté na území ČR v rozsahu daném dohodou. Pro uplatnění nároku na zdravotní péči na základě těchto smluv se prokazuje cizí státní příslušník nejčastěji cestovním dokladem. Takto poskytnutou zdravotní péči hradí Ministerstvo zdravotnictví ČR. V současnosti jsou takové platné dohody uzavřeny s těmito státy: Jemen, Kuba, Libye, Maroko, Bosna a Hercegovina.
- 2. dvoustranných smluv o sociálním zabezpečení, které zahrnují zdravotní pojištění.** Obecně lze říci, že péče poskytovaná na základě těchto smluv je též omezena na péči nutnou a neodkladnou, po předchozím schválení příslušné zdravotní pojišťovny však může být výjimečně poskytnuta i v širším rozsahu. U těchto zahraničních pojištěnců je před ošetřením vyžadováno předložení příslušného formuláře vydaného zahraniční institucí výpomocně zdravotní pojišťovně v ČR, která zahraničnímu pojištěnci vystaví *Potvrzení o registraci* nebo *Průkaz pojištěnce ze smluvního státu pobývajícího v ČR*. Tyto smlouvy jsou uzavřeny s následujícími státy: Chorvatsko, Makedonie, Turecko, Srbsko, Černá Hora a Izrael (pozn. smlouva se státem Izrael upravuje nárok na nutnou a neodkladnou zdravotní péči pouze v případě nenadálého porodu a neodkladnou zdravotní péči v případě pracovního úrazu na území ČR).

!!! UPOZORNĚNÍ !!!

V případě, kdy váš stav vyžaduje nutnou a neodkladnou zdravotní péči, máte právo na poskytnutí takové péče nejbližším zdravotnickým zařízením i bez předložení kartičky pojištěnce. V těchto případech vás musí ošetřit každý lékař. Úhrada nákladů za takto poskytnutou zdravotní péči se liší podle toho, zda jste pojištěn ve veřejném zdravotním pojištění, zda máte uzavřeno soukromé zdravotní pojištění, či zda jste osobou zcela nepojištěnou, která vzniklé náklady hradí sama z vlastních prostředků.

7. 3. Povinné očkování

Povinné očkování se týká zejména dětí. Na termíny očkování by Vás měl upozornit Váš dětský nebo praktický lékař při pravidelných prohlídkách. Očkovací látky pro povinná očkování hradí stát. Vpich je hrazen z veřejného zdravotního pojištění.

7. 4. Organizace systému poskytování zdravotní péče v ČR

Na území ČR existují státní a nestátní zdravotnická zařízení. Většina zařízení má uzavřenu smlouvu o poskytování a úhradě zdravotní péče s některou zdravotní pojišťovnou a poskytují pacientům pojištěným v příslušné zdravotní pojišťovny zdravotní péči bez přímé úhrady pojištěncem. Na tuto skutečnost je však nutno se předem informovat (zeptat se, jestli má daný lékař smlouvu s pojišťovnou, u které jste pojištěni).

V České republice pracuje od roku 1998 Spojená akreditační komise, o.p.s. Tato společnost uděluje akreditaci převážně lůžkovým zdravotnickým zařízením a v roce 2010 byla udělena první akreditace ambulantnímu zdravotnickému zařízení. Pacient má možnost výběru zdravotnického zařízení podle toho, zda je zdravotnické zařízení akreditované, tedy splňuje schválené standardy pro kvalitu a bezpečnost poskytovaných zdravotních služeb. Seznam všech akreditovaných pracovišť, to znamená pracovišť, jejichž činnost je v souladu se standardy definujícími takovou úroveň výkonů, která je nutná pro poskytování kvalitních a bezpečných zdravotních služeb, je uveden na internetových stránkách Spojené akreditační komise, o.p.s. – <http://www.sakcr.cz> (► Akreditovaná zařízení).

Mezi nemocnice, které obhájily v České republice Mezinárodní akreditaci Joint Commission International (JCI), patří Ústřední vojenská nemocnice v Praze (ÚVN), Nemocnice Na Homolce, Fakultní nemocnice Ostrava a Ústav hematologie a krevní transfuze (ÚHKT) v Praze.

► Ambulantní péče

V případě onemocnění se pacient obrací zpravidla nejprve na lékaře tzv. **primární péče**, kteří působí v okolí jeho bydliště. Jsou to všeobecní praktičtí lékaři, praktičtí lékaři pro děti a dorost, zubní lékaři (stomatologové) a ženští lékaři (gynekologové). Pokud pacient z jakéhokoliv důvodu nezná lékaře nebo zdravotnická zařízení, může se informovat na městském nebo obecním úřadě. Je ovšem také možné vyžádat si radu od zdravotní pojišťovny nebo vyhledat lékaře v telefonním seznamu. Při výběru lékaře je třeba mít na paměti, že se lze přihlásit pouze k lékaři, který má uzavřenu smlouvu o poskytování zdravotní péče s pojišťovnou, u níž je pacient pojištěn. U všech lékařů primární péče se musí pacient, v případě, že je účasten systému veřejného zdravotního pojištění, nejprve zaregistrovat. Registrací se lékař zavazuje k soustavné péči, tj. k zajišťování základní péče (včetně návštěvní služby) a v případě potřeby k zajištění speciální péče u lékařů specialistů nebo v nemocnici. Pojištěnci smluvního zdravotního pojištění se u lékařů neregistrují, jejich ošetření provádějí smluvní lékaři pojistitele.

Lékař může odmítnout pacienta zaregistrovat pouze v případech, kdy by jeho přijetí znamenalo pro lékaře takové pracovní zatížení, jež by mu znemožnilo kvalitní péči o tohoto pacienta či o jiné pacienty, které již ve své péči má. Lékař ovšem nemůže odmítnout ošetření v případě neodkladné péče (úrazu, akutního náhlého onemocnění). V případě odmítnutí má pacient právo, aby mu lékař odmítnutí potvrdil písemně. Pokud budete mít o zdůvodnění pochybnosti, obraťte se na zdravotní pojišťovnu s žádostí o prošetření.

Pokud zdravotní stav pacienta vyžaduje specializovanou péči, doporučí mu lékař primární péče **odpovídající specializované zdravotnické zařízení**, jež má smlouvu s pacientovou zdravotní pojišťovnou, a vydá pro potřeby pacienta doporučení k odborné péči nebo žádost o konziliární vyšetření. Vyžaduje-li zdravotní stav neodkladnou péči u specializovaného lékaře, není doporučení praktického lékaře nutné. Odborný ošetřující lékař pak registrujícího lékaře informuje o svých zjištěních a postupech léčby, případně doporučí další postupy léčby či uvede doporučení týkající se pracovní schopnosti pacienta.

► Ústavní péče (léčba v nemocnici)

Pokud to vyžaduje charakter onemocnění, doporučí lékař primární péče nebo ambulantní specialista pacientovi hospitalizaci v nemocnici nebo mu přímo toto přijetí sám dohodne. Po skončení vyšetření a léčby v nemocnici je pacient propuštěn a ošetřujícímu lékaři je odeslána zpráva o způsobu a výsledcích ošetření v ústavní léčbě s doporučením dalších postupů. Lůžková péče je vedle nemocniční péče poskytována v síti odborných léčebných ústavů.

► Pohotovostní a záchranná služba

Zdravotní péče je zajištěna i v případě náhlého onemocnění nebo úrazu v době mimo ordinanční hodiny nebo v nepřítomnosti registrujícího lékaře a rovněž pro případy náhlých těžkých onemocnění, kdy se pacient nemůže sám dopravit k lékaři a kdy je nezbytné rychlé ošetření a přeprava do zdravotnického zařízení, aby nedošlo k nebezpečnému zhoršení zdravotního stavu nebo ohrožení života (srov. kapitolu 5. 5.).

► Lékárny

Lékárny zajišťují pacientům léčivé přípravky a zdravotnické prostředky, a to jak na základě lékařského předpisu, tak i volně prodejné. Lékárny vydávají pacientům léčiva na recept buď bez úhrady pojištěncem, pokud je cena léčiva zdravotní pojišťovnou hrazena plně, nebo za příslušný doplatek, pokud pojišťovna hradí pouze část ceny léčiva. Za vydání každé položky na receptu, je-li alespoň částečně hrazena ze zdravotního pojištění, se platí 30 Kč, bez ohledu na počet předepsaných balení. Recept z pohotovostní služby platí nejdéle 1 kalendářní den následující po dni vystavení, předpis na antibiotika a antimikrobiální chemoterapeutika platí 5 kalendářních dní a recept na ostatní léčivé přípravky platí obvykle 14 kalendářních dní. Lékárny mohou vydávat na poukaz i některé zdravotnické prostředky. Zajišťováním těchto pomůcek se zabývají i výdejny zdravotnických prostředků, které mají uzavřenou smlouvu se zdravotními pojišťovnami a pomůcky vydávají na základě lékařských předpisů (poukazů) buď bez úhrady ze strany pacienta, nebo s jeho spoluúčastí, nebo za plnou úhradu ze zdravotního pojištění. Příslušná zdravotní pojišťovna může svým pojištěncům na základě smlouvy zapůjčovat některé zdravotnické prostředky.

7. 5. Ochrana a podpora veřejného zdraví

Se systémem poskytování zdravotní péče v ČR souvisí také ochrana a podpora veřejného zdraví.

Práva a povinnosti v této oblasti upravuje zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů. Konkrétně tento zákon a jeho prováděcí předpisy zahrnují např. **opatření k zabránění šíření infekčních a hromadně se vyskytujících onemocnění**, dále také opatření k ochraně zdraví při práci, hygienické požadavky na vodu a zásobování vodou, požadavky na zotavovací akce pro děti, hygienické požadavky na prostory a provoz škol a školských zařízení, zařízení sociálně výchovné činnosti a zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, požadavky na výkon a provoz činností epidemiologicky závažných, včetně dalších požadavků na provozování stravovacích služeb atd. Státní správu v této oblasti vykonávají orgány ochrany veřejného zdraví, mezi které podle výše zmiňovaného zákona patří Ministerstvo zdravotnictví, krajské hygienické stanice, některá další ministerstva a krajské úřady. Ochranou a podporou veřejného zdraví se kromě orgánů ochrany veřejného zdraví zabývají také zdravotní ústavy. Činnosti v oblasti primární prevence a podpory veřejného zdraví se zaměřením zejména na zdravotně výchovnou a poradenskou činnost zajišťuje Státní zdravotní ústav v Praze a dislokovaná pracoviště. Bližší informace o činnosti Státního zdravotního ústavu, včetně například pylového zpravodajství, lze nalézt na internetových stránkách – <http://www.szu.cz>. Některé zdravotní ústavy zajišťují kromě laboratorní a expertizní činnosti též očkování a testování na HIV. Bližší informace o konkrétní činnosti jednotlivých zdravotních ústavů lze nalézt na jejich internetových stránkách. Seznam zdravotních ústavů a příslušné kontakty lze nalézt na internetových stránkách Ministerstva zdravotnictví ČR – <http://www.mzcr.cz> (► Veřejné zdraví ► Zdravotní ústavy).

7. 6. Výskyt klíšťat v ČR

V České republice se ve volné přírodě, ale někdy i v zahradách, vyskytují velmi drobní paraziti černé barvy o rozměrech cca 0,8 až 5 milimetrů – tzv. klíšťata, která jsou jedním z nejčastějších přenašečů onemocnění zvířat a lidí. Jedná se o cizopasníky patřící mezi roztoky. Kousou divoká zvířata a sají jejich krev, ale mohou se přisát i člověka. Kousnutí od klíštěte nebolí. Klíště se může sáním krve nemocného zvířete nakazit různými nemocemi a při přisátí na člověka pak přenést infekční nákazu do krve člověka. Nakažené klíště tedy může být zdrojem nákazy. Z virových onemocnění je takto přenášena klíšťatová encefalitida (záneť mozku), proti jejíž nazeze je možné se nechat očkovat. Z bakteriálních chorob pak lymeská borelióza – proti ní se očkovat nelze. Proto je velmi důležité nenechat se klíštětem vůbec kousnout. A když už se tak stane, co nejdříve ho vytáhnout.

Rizikovými místy zvýšeného výskytu klíšťat jsou především listnaté a smíšené lesy, křoviny, místa s vyšší trávou, ale vyskytují se i v parcích a zahradách. Období rizika je určeno sezónností aktivity klíšťat, která podle místních podmínek začíná v druhé polovině března a končí v první polovině listopadu. Vrchol aktivity je obvykle od května do července. Klíšťata se pohybují lezením po zemi a nahoru po rostlinách. Přichytí se na procházející zvíře či člověka pomocí háčku na svých nohách.

Pokud jdete do míst, kde je výskyt klíšťat pravděpodobný, je jako prevence při pobytu v těchto rizikových místech vhodné zvolit jako oděv přednostně dlouhé kalhoty a trička s dlouhým rukávem, použít repelentní přípravek, nesadat ani nelehat si na zem, pokud možno se vyhýbat pohybu v trávě a v křoví a po návratu pečlivě prohlédnout celé tělo a zkontrolovat, zda se na Vás klíště nepřichytilo. Místa nejčastějšího přísátí klíšťat jsou podkolenní jamka, třísla, podpaží, za ušima, u dětí na hlavě (mezi vlasy). Klíšťata se však mohou přichytit kdekoliv, včetně intimních míst. Pokud klíště na svém těle najdeme, je nutné ho ihned odstranit. Místo přísátí klíštěte nejprve desinfikujeme jedovým či jiným desinfekčním prostředkem. S klíštětem netočíme ani ho nemačkáme či nezabíjíme pomocí oleje či masti – mohlo by obsah břicha vyprázdnit do rány a tím zvýšit riziko nákazy. Pomocí navlhčené textilie – například ručníkem – lehce pohybuje (vikláme) klíštětem ze strany na stranu, až se po 2–3 minutách uvolní. V případě potřeby lze klíště opatrně podebrat a vyjmout pinzetou. Také je možné použít komerčně vyráběné umělohmotné karty se zářezy. Po vyjmutí klíště zabalíme do toaletního papíru a spláchneme do toaletní mísy. Nakonec si umyjeme ruce mýdlem v teplé vodě a na ránu po klíštěti použijeme desinfekci. Může se stát, že se klíště nepodaří vytáhnout celé a v ráně může zůstat malá část úst klíštěte. To není nijak nebezpečné a po pár dnech to spolu s ránou zmizí.

Podrobnější informace naleznete na <http://www.szu.cz> (► **Témata zdraví a bezpečnosti** ► **Nemoci a jejich prevence** ► **Infekční nemoci** ► **Nemoci přenášené hmyzem a členovci** ► **Jak se chránit před napadením klíšťaty**).

Odkazy na podrobné zdroje informací

- Adresář zdravotních pojišťoven najdete na internetových stránkách Ministerstva zdravotnictví <http://www.mzcr.cz> (► **Ministerstvo zdravotnictví** ► **Zdroje informací** ► **Zdravotní pojišťovny**)
- Zda je pojišťovna, u které se chcete pojistit, oprávněna toto pojištění poskytovat si můžete ověřit na webových stránkách České národní banky – <http://www.cnb.cz> (► **Dohled na d finančním trhem** ► **Seznamy a evidence** ► **Seznamy regulovaných a registrovaných subjektů finančního trhu** ► **Přímé vyhledávání subjektu finančního trhu**)
- Seznam **všech akreditovaných pracovišť zdravotních zařízení**, to znamená pracovišť, jejichž činnost je v souladu se standardy definujícími takovou úroveň výkonů, která je nutná pro poskytování kvalitních a bezpečných zdravotních služeb, je uveden na internetových stránkách Spojené akreditační komise, o.p.s. – <http://www.sakcr.cz> (► **Akreditovaná zařízení**).
- Publikaci **Rádce pacienta** najdete na internetových stránkách Ministerstva zdravotnictví ČR <http://www.mzcr.cz> – přímo na hlavní stránce je umístěn banner Rádce pacienta (► **Ministerstvo zdravotnictví** ► **Odborník zdravotník** ► **Portál kvality a bezpečí** ► **Veřejná část laická**)
- Internetové stránky České lékařské komory – <http://www.lkcr.cz>
- Internetové stránky České lékárnické komory – <http://www.lekarnici.cz>
- Informace pro osoby pojištěné podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/04 a cizince ze států, s nimiž byly uzavřeny dvoustranné smlouvy o sociálním zabezpečení naleznete na <http://www.cmu.cz> (► **Pro pojištěnce** ► **Smluvní státy**)
- Maxima pojišťovna, a.s. – Pojištění cizinců <http://www.maxima-as.cz> (► **Pojištění** ► **Pojištění nutné a neodkladné péče – cizinců nebo Komplexní zdravotní pojištění cizinců**)
- Pojišťovna VZP, a.s. – pojištění cizinců <http://www.pvzp.cz/cs/> (► **Pojištění cizinců**)

- Slavia pojišťovna, a.s. – Pojištění cizinců
<http://www.pojistovna-slavia.cz> (► Osobní pojištění ► Zdravotní pojištění cizinců)
- UNIQA pojišťovna, – Pojištění cizinců
<http://www.uniqa.cz> (► Občané ► Zdraví ► Pojištění pro cizince)
- VICTORIA-VOLKSBANKEN pojišťovna, a.s. – Pojištění cizinců <http://www.victoria.cz> (► Privátní klienti ► Zdravotní pojištění cizinců WELCOME)
- Informace o činnosti Státního zdravotního ústavu, včetně např. pylového zpravodajství, lze nalézt na internetových stránkách – <http://www.szu.cz>
- Legislativní předpisy a aktuální informace k ochraně veřejného zdraví, včetně přehledu a odkazů na Krajské hygienické stanice a Zdravotní ústavy najdete na internetových stránkách Ministerstva zdravotnictví <http://www.mzcr.cz> (► Ministerstvo zdravotnictví ► Legislativa nebo ► Veřejné zdraví a dále ► Krajské hygienické stanice nebo ► Zdravotní ústavy)

8. ZAMĚSTNÁNÍ

Veškeré potřebné informace k zaměstnávání cizinců v České republice získáte zejména na úřadech práce a na integrovaném portále MPSV věnovaném zaměstnanosti – <http://portal.mpsv.cz/sz>

Cizinci mohou být v ČR výdělečně činní dvěma základními způsoby, buď jako **zaměstnanci** nebo jako **podnikatelé** (o podnikání blíže v kapitole 9.).

8. 1. Zaměstnávání cizinců – postup

Podmínky zaměstnávání cizinců na území ČR jsou stanoveny zejména v zákoně č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, v platném znění (dále jen zákon o zaměstnanosti). Státní příslušník států Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru nebo Švýcarska a jeho rodinný příslušník k výkonu zaměstnání na území České republiky nepotřebuje povolení k zaměstnání.

Cizinci z třetích zemí mohou být přijati do zaměstnání a zaměstnávání za předpokladu, že

- **cizinec má platné povolení k zaměstnání**, pokud zákon o zaměstnanosti nestanoví jinak, a platné vízum k pobytu vydané za účelem zaměstnání či povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání **nebo**
- **je držitelem zelené karty** (povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání ve zvláštních případech, který je určen pro cizince ze zemí určených vyhláškou Ministerstva vnitra č. 461/2008 Sb.)
- bližší informace jsou uvedeny na internetových stránkách http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka,
- **je držitelem modré karty** (nový typ povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání na pracovní pozici vyžadující vysokou kvalifikaci) – bližší informace na internetových stránkách http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/modka.

► Povolení k zaměstnání

Cizinec může na území ČR vykonávat zaměstnání pouze za předpokladu, že má platné povolení k zaměstnání a **platné povolení k pobytu na území ČR nebo je-li držitelem zelené karty nebo modré karty**. Z tohoto pravidla **existují výjimky** (uvedené v § 98 zákona o zaměstnanosti); tato povinnost se tak nevztahuje zejména na cizince s povoleným trvalým pobytem, azylanty a cizince pobývající v ČR na základě povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny s cizincem, kterému byl udělen trvalý pobyt či azyl. Povolení k zaměstnání se nevyžaduje také u cizince, který na území České republiky studuje formou denního nebo prezenčního studia, dokončil středoškolské či vysokoškolské studium na území ČR, vykonává soustavnou vzdělávací činnost jako pedagogický pracovník, akademický pracovník vysoké školy nebo vědecký, výzkumný nebo vývojový pracovník. Dále povolení k zaměstnání nepotřebuje cizinec, který na území ČR pobývá na základě povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny, jde-li o společné soužití rodiny s cizincem, jenž má statut dlouhodobě pobývajících rezidenta v Evropském společenství, a který během tohoto pobytu byl na území ČR zaměstnán na základě povolení k zaměstnání nebo zelené karty minimálně po dobu 12 měsíců.

Novou skupinou, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání, jsou cizinci, kteří na území ČR pobývají na základě dlouhodobého pobytu za účelem společného soužití rodiny, jde-li o společné soužití s cizincem, jenž má statut dlouhodobě pobývajících rezidenta v Evropském společenství, bývalého držitele modré karty.

Vykonává-li cizinec na území ČR více zaměstnání současně musí mít povolení k zaměstnání ke každému pracovnímu poměru zvlášť. Za zaměstnání se považuje i plnění úkolů **vyplyvajících z předmětu činnosti právnické osoby** zajišťovaných společníkem, statutárním orgánem nebo členem statutárního **nebo jiného** orgánu obchodní společnosti pro obchodní společnost nebo členem družstva nebo členem statutárního nebo jiného orgánu družstva pro družstvo. Povolení k zaměstnání se vyžaduje i tehdy, má-li cizinec vykonávat práci na území ČR v pracovním vztahu k zahraničnímu zaměstnavateli, který ho k výkonu této práce vyslal na základě obchodní nebo jiné smlouvy uzavřené s tuzemskou právníčkou nebo fyzickou osobou.

Povolení k zaměstnání však nelze vydat cizinci, který v České republice požádal o udělení azylu, a to po dobu 12 měsíců ode dne podání žádosti o udělení azylu.

Pro vydání povolení k zaměstnání je příslušný **úřad práce**, v jehož obvodu bude cizinec zaměstnání vykonávat. Cizinec může být při podávání žádosti zastoupen zaměstnavatelem nebo jiným zástupcem, a to na základě plné moci. Podání žádosti o vydání povolení k zaměstnání podléhá správnímu poplatku ve výši 500 Kč.

Povolení k zaměstnání může úřad práce vydat za podmínky, že se jedná o tzv. **ohlášené volné pracovní místo** (to znamená pracovní místo, jehož vytvoření či uvolnění oznámil zaměstnavatel úřadu práce). Povolení k zaměstnání úřad práce vydá až poté, co je volné pracovní místo po určitou dobu v nabídce pracovních míst úřadu práce a toto místo se úřadu práce nepodařilo s ohledem na požadovanou kvalifikaci nebo nedostatek volných pracovních sil obsadit jinak, tzn. uchazečem nebo zájemcem z řad občanů ČR, občanů Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru nebo Švýcarska. Některým kategoriím cizinců vydá úřad práce povolení bez ohledu na situaci na trhu práce (např. stážištům, tj. cizincům, kteří budou zaměstnání na časově vymezené období za účelem zvyšování svých dovedností a kvalifikace ve zvoleném zaměstnání, avšak nejdéle na dobu jednoho roku s možností případného prodloužení). Povolení k zaměstnání je nepřenosné a je tedy platné pouze pro zaměstnání u zaměstnavatele, který je uveden v rozhodnutí. To platí i pro druh zaměstnání a **místo výkonu práce**. Povolení k zaměstnání na území ČR se vydává **na dobu určitou, nejdéle však na dobu 2 let**. Pokud dojde v době před ukončením platnosti povolení k zaměstnání ke změně některé z uvedených skutečností, je cizinec povinen požádat místně příslušný úřad práce o vydání nového povolení k zaměstnání. Pokud pracovní poměr (dohoda o pracovní činnosti, dohoda o provedení práce) skončí dříve, **skončí i platnost povolení k pobytu za účelem zaměstnání**.

Úřad práce může s ohledem na situaci na trhu práce na žádost cizince **povolení k zaměstnání prodloužit**, a to opakovaně, vždy však nejdéle na dobu **2 let**. O prodloužení povolení k zaměstnání je třeba požádat příslušný úřad práce nejdříve 3 měsíce a nejpozději 30 dnů před uplynutím doby platnosti stávajícího povolení. Podmínkou prodloužení povolení k zaměstnání je výkon stejné práce u stejného zaměstnavatele a **ve stejném místě výkonu práce**. Žádost o prodloužení povolení k zaměstnání obsahuje stejné náležitosti jako žádost o povolení k zaměstnání. K žádosti se přikládá pouze vyjádření zaměstnavatele, že cizince i nadále zaměstná. S prodlouženým povolením k zaměstnání na území ČR je třeba se dostavit na místně příslušný orgán Ministerstva vnitra a podat žádost o prodloužení doby pobytu v víza k pobytu nad 90 dnů za účelem zaměstnání nebo podat žádost o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání či o jeho prodloužení. Tuto žádost je nutné podat **nejdříve 120 dnů a nejpozději 14 dnů** před uplynutím doby pobytu v vízum nad 90 dnů resp. povolení k dlouhodobému pobytu.

Cizinec, který je zaměstnán bez povolení k zaměstnání nebo vykonává práci v rozporu s vydaným povolení k zaměstnání, se dopouští přestupku, za který **může být pokutován do výše 10 000 Kč**.

Zaměstnavatel (může jít o právnickou i podnikající fyzickou osobu), který umožní cizinci výkon nelegální práce, **se dopouští správního deliktu a lze mu uložit pokutu až do výše 5 000 000 Kč**. Tatáž pokuta může být uložena i fyzické osobě, která umožní výkon nelegální práce.

➤ Ochranná lhůta

Pokud Váš pracovní poměr skončil, můžete v určitých případech dle zákoníku práce využít **60-denní ochrannou lhůtu po ukončení pracovního poměru**, a to pokud:

- Váš pracovní poměr skončil z některého z důvodů uvedených v § 52 písm. a) až e)² zákoníku práce nebo dohodou z týchž důvodů, anebo okamžitým zrušením podle § 56³ zákoníku práce;

2 **Podle § 52 může dát zaměstnavatel zaměstnanci výpověď jen z těchto důvodů:**

- a. ruší-li se zaměstnavatel nebo jeho část,
- b. přemísťuje-li se zaměstnavatel nebo jeho část,
- c. stane-li se zaměstnanec nadbytečným vzhledem k rozhodnutí zaměstnavatele nebo příslušného orgánu o změně jeho úkolů, technického vybavení, o snížení stavu zaměstnanců za účelem zvýšení efektivity práce nebo o jiných organizačních změnách,
- d. nesmí-li zaměstnanec podle lékařského posudku vydaného zařízením závodní preventivní péče nebo rozhodnutí příslušného správního úřadu, který lékařský posudek přezkoumává, dále konat dosavadní práci pro pracovní úraz, onemocnění nemocí z povolání nebo pro ohrožení touto nemocí, anebo dosáhl-li na pracovišti určeném rozhodnutím příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví nejvyšší přípustné expozice,

- jste ke dni skončení pracovního poměru pobýval na území za účelem zaměstnání:
  - po dobu alespoň 1 roku, pokud tato doba bezprostředně předcházela skončení pracovního poměru, nebo
  - po dobu kratší než 1 rok, pokud jste ke dni skončení pracovního poměru na území pobýval nepřetržitě po dobu 3 let; do doby nepřetržitého pobytu se pro tyto případy započítává doba pobytu na vízum k pobytu nad 90 dnů a na povolení k dlouhodobému pobytu;

Jste-li držitelem tzv. zelené karty, platí pro Vás 60-denní ochranná lhůta bez podmínek za předpokladu, že Váš pracovní poměr skončil výpovědí z některého z důvodů uvedených v § 52 písm. a) až e) zákoníku práce nebo dohodou z týchž důvodů, anebo okamžitým zrušením podle § 56 zákoníku práce.

Jste-li držitelem modré karty, můžete si do tří měsíců po ukončení pracovního poměru vyhledat nového zaměstnavatele. Pokud k nezaměstnanosti držitele modré karty dojde opakovaně po dobu platnosti modré karty, Ministerstvo vnitra platnost modré karty zruší. To neplatí, pokud pracovní poměr skončil z některého z důvodů uvedených v § 52 písm. a) až e) zákoníku práce nebo dohodou z týchž důvodů anebo okamžitým zrušením podle § 56 zákoníku práce.

8. 2. Pracovněprávní vztahy

Pracovněprávní vztahy, tzn. vztahy mezi zaměstnanci a zaměstnavateli, jsou upraveny řadou právních předpisů, zejména zákoníkem práce (zákon č. 262/2006 Sb.).

► Pracovní poměr

Pracovní poměr je v podmínkách ČR nejtypičtější a nejčastějším pracovněprávním vztahem. Jeho obsah tvoří vzájemná práva a povinnosti zaměstnance a zaměstnavatele. Pracovní poměr se v ČR zakládá **zpravidla pracovní smlouvou**. Pracovní poměr se sjednává **na dobu neurčitou nebo na dobu určitou**. V pracovní smlouvě lze také sjednat zkušební dobu, která činí **tři měsíce**, pokud nebyla dohodnuta zkušební doba kratší.

Pracovní poměr může skončit:

- **dohodou** o rozvázání pracovního poměru;
- **výpovědí** (ze strany zaměstnance či zaměstnavatele, přičemž zaměstnavatel může dát výpověď pouze v případech výslovně stanovených zákoníkem práce; na základě výpovědi pracovní poměr skončí uplynutím výpovědní doby, která činí nejméně 2 měsíce a je stejná pro zaměstnance i zaměstnavatele);
- **okamžitým zrušením** (možné jak ze strany zaměstnance, tak zaměstnavatele, ale pouze v úzce vymezeném okruhu případů);
- **zrušením ve zkušební době** (bez uvedení důvodů jak ze strany zaměstnance, tak zaměstnavatele);
- **uplynutím doby**, pokud byl pracovní poměr sjednán na dobu určitou.
- u cizinců může pracovní poměr skončit i **dnem, kterým má být ukončen jejich pobyt na území ČR** podle vykonatelného rozhodnutí o odnětí povolení k pobytu, na dnem, kterým nabyl právní moci rozsudek ukládající těmto osobám trest vyhoštění.

Pro přesné ustanovení práv a povinností plynoucích ze sjednaného pracovního poměru je velmi důležitá **pracovní smlouva**. Před uzavřením smlouvy by Vás měl zaměstnavatel seznámit s Vašimi právy a povinnostmi vyplývajícími z pracovní smlouvy a s pracovními a platovými podmínkami, za nichž

e. pozbyl-li zaměstnanec vzhledem ke svému zdravotnímu stavu podle lékařského posudku vydaného zařízením závodní preventivní péče nebo rozhodnutí příslušného správního úřadu, který lékařský posudek přezkoumává, dlouhodobě způsobilosti konat dále dosavadní práci).

3 Podle § 56 může zaměstnanec pracovní poměr okamžitě zrušit jen, jestliže,

- a. *podle lékařského posudku vydaného zařízením závodní preventivní péče nebo rozhodnutí příslušného správního úřadu, který lékařský posudek přezkoumává, nemůže dále konat práci bez vážného ohrožení svého zdraví a zaměstnavatel mu neumožnil v době 15 dnů ode dne předložení tohoto posudku výkon jině pro něho vhodné práce, nebo*
- b. *zaměstnavatel mu nevyplatil mzdu nebo plat nebo náhradu mzdy nebo platu anebo jakoukoli jejich část do 15 dnů po uplynutí termínu splatnosti (§ 141 odst. 1).*

je práce vykonávána. Při sjednávání pracovního poměru je zaměstnavatel povinen dodržovat zásadu rovného zacházení, zákaz diskriminace a zneužívání práv a povinností vyplývajících z pracovněprávních vztahů.

Pracovní smlouva musí splňovat určité formální a obsahové **náležitosti**. Především musí být uzavřena v **písemné formě**. V pracovní smlouvě je zaměstnavatel povinen se zaměstnancem dohodnout tzv. **podstatné náležitosti**, kterými jsou druh práce, místo výkonu práce a den nástupu do práce, bez nichž by smlouva nebyla platná.

V pracovní smlouvě lze dohodnout i další podmínky, na kterých mají účastníci zájem. Pokud by pracovní smlouva obsahovala ujednání, která by svým obsahem odporovala právním předpisům, byla by pracovní smlouva v této části neplatná. Neplatné by bylo např. ujednání, kterým by se zaměstnanec předem vzdával některých svých práv.

► **Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr**

Představují určitý **doplněk** ke klasické pracovní smlouvě. Zaměstnanec při nich nepoživá stejné ochrany jako v případě pracovní smlouvy, např. nárok na dovolenou. Mohou existovat v souběhu s pracovním poměrem, ať již ve vztahu k témuž zaměstnavateli (v rámci vedlejší činnosti) nebo k zaměstnavatelům různým. Rozlišujeme dohodu o pracovní činnosti (kterou lze uzavřít maximálně na polovinu stanovené týdenní pracovní doby u konkrétního zaměstnavatele) a dohodu o provedení práce (uzavírá se tehdy, jestliže předpokládaný rozsah práce (pracovního úkolu) nepřesáhne u jednoho zaměstnavatele 150 hodin v kalendářním roce).

8. 3. Práva a povinnosti zaměstnance

Zákoník práce stanoví **zásadu rovného zacházení** zaměstnavatelů se **všemi zaměstnanci**, pokud jde o pracovní podmínky, odměňování za práci, odbornou přípravu a funkční nebo jiný postup v zaměstnání. Zakázána je jak přímá, tak nepřímá diskriminace v pracovněprávních vztazích z důvodů pohlaví, sexuální orientace, jazyka, víry, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, atd. Pokud dojde k porušení práv a povinností vyplývajících z rovného zacházení nebo k diskriminaci, má zaměstnanec právo požadovat po zaměstnavateli, aby bylo upuštěno od tohoto porušování, aby byly odstraněny následky tohoto porušování a aby mu bylo dáno přiměřené zadostiučinění. Pokud by takové zjednání nápravy nebylo postačující, pak v případě, že byla ve značné míře snížena důstojnost zaměstnance, má zaměstnanec právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích. Výši náhrady určuje soud.

Nejvyšší přípustný rozsah **týdenní pracovní doby** stanoví zákoník práce (§ 79) na **40 hodin**. Základní výměra dovolené (pracovní volno s náhradou mzdy) činí v ČR **čtyři týdny**.

Minimální mzda je nejnižší přípustná výše odměny za práci v pracovněprávním vztahu. Její základní právní úprava je stanovena zákoníkem práce (zákon č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Výši základní sazby minimální mzdy, dalších sazeb minimální mzdy odstupňovaných podle míry vlivů omezujících pracovní uplatnění zaměstnance a podmínky pro poskytování minimální mzdy stanovuje nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

Minimální mzda se vztahuje na všechny zaměstnance v pracovním poměru nebo právním vztahu založeném dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr (dohoda o provedení práce a dohoda o pracovní činnosti). Nerozlišuje se, jde-li o pracovní poměr na dobu určitou nebo neurčitou. Nárok na minimální mzdu vzniká v každém pracovním poměru nebo právním vztahu založeném dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr samostatně.

Výše základní sazby hrubé minimální mzdy pro stanovenou týdenní pracovní dobu 40 hodin činí v současnosti **48,10 Kč za hodinu nebo 8 000 Kč za měsíc**.

Nařízením vlády č. 567/2006 Sb. jsou kromě minimální mzdy stanoveny i nejnižší úrovně zaručené mzdy. Minimální mzda platí jako jediná mzdová veličina pro zaměstnance v organizacích podnikatelské sféry, v nichž se uplatňuje kolektivní vyjednávání o mzdách. V jednotlivých kolektivních smlouvách lze dohodnout minimální mzdu vyšší než uvádí nařízení vlády o minimální mzdě.

V nepodnikatelské sféře (veřejných službách a správě) a ostatních organizacích podnikatelské sféry, ve kterých není uzavřena kolektivní smlouva nebo nejsou mzdové podmínky v kolektivní smlouvě

sjednány, platí vedle minimální mzdy ještě **nejnižší úrovně zaručené mzdy**. Kontrolní činnost v dodržování pracovněprávních předpisů v oblasti odměňování zaměstnanců vykonávají Státní úřad inspekce práce a jemu podřízené oblastní inspektoráty práce podle místa výkonu pracovní činnosti (na základě zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů).

S ohledem na poslání **ženy** jako matky a zvládnosti jejího organismu poskytuje legislativa ženám, zejména těhotným ženám a matkám, v pracovněprávních vztazích **zvýšenou ochranu a péči**. Některé práce jsou dokonce ženám zakázány.

► **Mateřská dovolená**

Zaměstnavatel je povinen omluvit nepřítomnost zaměstnankyně v práci po dobu, která souvisí s porodem a péčí o narozené dítě v rozsahu 28 týdnů, a porodila-li žena zároveň dvě nebo více dětí nebo jde-li o ženu osamělou, v rozsahu 37 týdnů (obecná délka mateřské dovolené).

Mateřská dovolená v souvislosti s porodem nesmí být nikdy kratší než 14 týdnů a nemůže v žádném případě skončit ani být přerušena před uplynutím šesti týdnů ode dne porodu.

Po dobu čerpání mateřské dovolené nebo rodičovské dovolené nepřisluší matce/otci náhrada platu. Po tuto dobu pobírá dotyčná osoba hmotné zabezpečení formou dávek nemocenského pojištění a státní sociální podpory, které jim náleží za podmínek upravených v předpisech o nemocenském pojištění (peněžitá pomoc v mateřství, peněžitá pomoc), resp. v zákoně o státní sociální podpoře (rodičovský příspěvek). V podrobnostech odkazujeme na kapitulu 10. 4.

► **Rodičovská dovolená**

Rodičovská dovolená se poskytuje

- zaměstnankyni – matce dítěte po skončení mateřské dovolené a/nebo
- zaměstnanci – otci dítěte od narození dítěte

a to v rozsahu, o jaký požádají, ne však déle než do doby, kdy dítě dosáhne věku tří let. Rovněž rodičovská dovolená je důležitou osobní překážkou v práci, kdy je zaměstnavatel povinen nepřítomnost v práci omluvit. Mateřskou a rodičovskou dovolenou jsou zaměstnankyně i zaměstnanec oprávněni čerpat současně.

Zákoník práce a předpisy prováděcí a související detailně upravují nároky zaměstnanců vyplývající z pracovního poměru. Dodržování práv a povinností vyplývajících z právních předpisů v pracovněprávních vztazích ohledně odměňování zaměstnanců, náhradě mzdy nebo platu, pracovní době a době odpočinku, zajištění bezpečnosti práce a bezpečnosti provozu technických zařízení, zaměstnávání mladistvých zaměstnanců a zaměstnanců pečujících o děti kontroluje **Státní úřad inspekce práce** (www.suiip.cz) a jemu podřízené oblastní inspektoráty práce. V případě porušení výše uvedených povinností ze strany zaměstnavatele se lze obrátit s podnětem na tyto správní úřady.

8. 4. Zprostředkování zaměstnání a další služby zaměstnanosti

Významnou úlohu při realizaci práva na zaměstnání mají **úřady práce**. Nejdůležitějšími službami, které úřady práce v tomto směru zajišťují, jsou (bezplatně) zprostředkování zaměstnání, poradenské a informační služby, zabezpečení rekvalifikace a vyplácení podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci.

❖ **Okruh oprávněných osob:**

Právo na zaměstnání, a to ve stejném rozsahu jako občanům ČR, náleží cizincům za podmínky, že mají v ČR povolen trvalý pobyt nebo jim byl udělen azyl.

Úřady práce vedou **evidenci uchazečů o zaměstnání**. Zařazení do této evidence může využít oprávněná osoba, která není v pracovním nebo obdobném vztahu ani nevykonává samostatnou výdělečnou činnost ani nestuduje. Uchazeč o zaměstnání je povinen poskytovat úřadu práce součinnost při zprostředkování zaměstnání. Uchazeč o zaměstnání může být z evidence vyřazen, jestliže bez vážných

důvodů odmítne nastoupit do vhodného zaměstnání, jestliže odmítne nastoupit na dohodnutou rekvizifikaci, neposkytne součinnost při vypracování individuálního akčního plánu, jeho aktualizaci, vyhodnocování nebo neplní podmínky v něm stanovené nebo maří-li součinnost s úřadem práce (např. neprojedná doporučené zaměstnání ve stanovené lhůtě, nedostaví se na úřad práce ve stanoveném termínu).

Uchazeč o zaměstnání má za stanovených podmínek nárok na **podporu v nezaměstnanosti**. Výše podpory v nezaměstnanosti se stanoví procentní sazbou z průměrného měsíčního čistého výdělku, kterého uchazeč o zaměstnání dosáhl ve svém posledním zaměstnání. Maximální výše podpory v nezaměstnanosti činí 2,5 násobek částky životního minima.

V souvislosti se změnou koncepce institutu životního minima od 1. 1. 2007 došlo mimo jiné ke změně zákona o zaměstnanosti v těch částech, kde se tento institut využívá. To se týká také maximální výše podpory v nezaměstnanosti. Maximální výše podpory v nezaměstnanosti činí od 1. 1. 2007 0,58 násobek průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářního roku, ve kterém byla podána žádost o podporu v nezaměstnanosti.

Úřady práce vedou evidenci volných pracovních míst, která je zároveň dostupná na integrovaném portále MPSV – <http://portal.mpsv.cz/sz>

Kromě úřadů práce lze využít při hledání práce také služeb tzv. agentur práce, které mají ke zprostředkování zaměstnání povolení vydané Ministerstvem práce a sociálních věcí. Pokud bylo agentuře uděleno „Povolení ke zprostředkování zaměstnání cizinců na území České republiky“, může na území ČR zprostředkovávat zaměstnání i cizincům s přechodným pobytem. Zprostředkování zaměstnání mohou agentury práce provádět nejen bezplatně, ale i za úhradu, která však nemůže **být požadována od fyzické osoby, které je zaměstnání zprostředkováváno**. Zaměstnání lze nalézt též prostřednictvím široké nabídky tištěných **inzerčních novin a internetových vyhledávačů**.

Dále upozorňujeme na možnost **hledat zaměstnání vhodná pro cizince** na webovém portálu MPSV, který je přístupný buď na www.praceprocizince.cz nebo na http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/prociz. Tato stránka umožňuje cizincům hledat zaměstnání v tzv. „databázi volných míst“, která využívá informace ze všech úřadů práce v ČR. Hledání na této stránce je nastaveno tak, aby se automaticky vybírala místa vhodná pro cizince, t.j. ta volná místa, na která je zaměstnavatel ochoten zaměstnat cizince a/ nebo která jsou dlouhodobě neobsazena – v nabídce úřadů práce déle než 3 měsíce (při hledání lze přednastavit). Hledání funguje v českém, ukrajinském a anglickém jazyce.

8. 5. Odbory

Zaměstnanci mají právo se sdružovat v odborech, jejichž účelem je bránit jejich práva a vyjednávat se zaměstnavateli co nejvýhodnější pracovní podmínky. Zákoník práce a další právní předpisy propůjčují odborům celou řadu pravomocí. Odbory tak např. dbají o dodržování pracovních předpisů či uzavírají jménem zaměstnanců tzv. kolektivní smlouvy, zakládající nároky zaměstnanců v rámci podniku či celého výrobního odvětví.

Odkazy na podrobné zdroje informací

- Podrobné **informace k zaměstnávání cizinců** v ČR naleznete na integrovaném portále Ministerstva práce a sociálních věcí věnovaném zaměstnanosti – <http://portal.mpsv.cz/sz> (► Zahraniční zaměstnanost)
- Výčet kategorií cizinců, kteří **nepotřebují povolení k zaměstnání** naleznete na Integrovaném portále MPSV věnovaném zaměstnanosti – <http://portal.mpsv.cz/sz> (► Zahraniční zaměstnanost ► Zaměstnávání cizinců ► Zvláštní případy)
- Výčet kategorií cizinců, kterým úřad práce vydá povolení bez ohledu na situaci na trhu práce najdete na Integrovaném portále MPSV věnovaném zaměstnanosti – <http://portal.mpsv.cz/sz> (► Zahraniční zaměstnanost ► Zaměstnávání cizinců ► Zvláštní případy)

- Seznam úřadů práce – <http://portal.mpsv.cz> (► Zaměstnanost ► Informace z úřadů práce)
- Vzor žádosti o povolení k zaměstnání a další potřebné formuláře je možno stáhnout z integrovaného portálu MPSV věnovaného zaměstnanosti – <http://portal.mpsv.cz/sz> (► Zahraniční zaměstnanost ► Formuláře ke stažení)
- Seznam aktuálních pracovněprávních předpisů lze nalézt na internetových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí – <http://www.mpsv.cz> (► Práce a právo)
- Tiskopis **žádosti o zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání** a žádosti o podporu v nezaměstnanosti je k dispozici na kterémkoli úřadu práce nebo ke stažení z adresy <http://portal.mpsv.cz> (► Zaměstnanost ► Pro občany ► Formuláře ke stažení)
- **Seznam agentur práce** naleznete na integrovaném portále MPSV – <http://portal.mpsv.cz> (► Zaměstnanost ► Pro občany ► Agentury práce ► klik na „hledat“ = zobrazí se seznam všech agentur práce)
- Více informací o odborech a jednotlivých odborových svazech najdete například na internetových stránkách Českomoravské konfederace odborových svazů – <http://www.cmkos.cz>
- <http://www.mpsv.cz> (► Příjmy a životní úroveň), zde jsou uvedeny a pravidelně aktualizovány informace týkající se **minimální mzdy**.

9. PODNIKÁNÍ V ČR

Osoba, která samostatně vykonává výdělečnou činnost, tzn. podniká či provozuje jinou hospodářskou činnost, se označuje jako **osoba samostatně výdělečně činná** (zkráceně **OSVČ**).

9. 1. Živnostenské podnikání

Živnostenské podnikání v ČR upravuje zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, v platném znění (dále jen „živnostenský zákon“). Fyzická osoba, která nemá bydliště na území České republiky, nebo právnická osoba, která nemá sídlo na území České republiky (dále jen „zahraniční osoba“), může na území České republiky provozovat živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako česká osoba, pokud ze živnostenského nebo zvláštního zákona nevyplývá něco jiného. Za českou osobu se pro účely živnostenského zákona považuje fyzická osoba s povoleným trvalým pobytem nebo právnická osoba se sídlem na území České republiky. **Cizinci s trvalým pobytem, azylanté a osoby, kterým byla udělena doplňková ochrana, tak mohou provozovat živnost za stejných podmínek jako česká osoba.** Cizinci, nejedná-li se o státní příslušníky Evropské unie, státní příslušníky jiného smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru a občany Švýcarska, kteří hodljají na území České republiky provozovat živnost, musí doložit živnostenskému úřadu povolení k pobytu (vízum k pobytu nad 90 dnů, povolení k dlouhodobému pobytu, viz popis postupu níže).

Vznik práva provozovat živnost zahraničními fyzickými osobami je vázán na následující všeobecné a zvláštní podmínky provozování živnosti. Všeobecnými podmínkami jsou:

- dosažení věku 18 let;
- způsobilost k právním úkonům;
- bezúhonnost;

Zvláštními podmínkami provozování živnosti jsou odborná nebo jiná způsobilost, pokud je živnostenský zákon nebo zvláštní předpisy vyžadují.

Platná právní úprava rozeznává:

- **živnosti ohlašovací** (u nichž právo provozovat živnost vzniká ve většině případů již ohlášením živnosti živnostenskému úřadu a osvědčuje se vydáním výpisu z živnostenského rejstříku),
- **živnosti koncesované**, u nichž právo podnikat vzniká udělením koncese a osvědčuje se vydáním výpisu z živnostenského rejstříku.

Ohlášení nebo **žádost o koncesi** je možno podat osobně (písemně, elektronicky, resp. prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy) u **kteréhokoliv obecního živnostenského úřadu** (obecním živnostenským úřadem je odbor obecního úřadu obcí s rozšířenou působností) nebo prostřednictvím služby Czech POINT (viz kap. 3. 5.). Doklady k žádosti, které nebyly vydány v českém jazyce, musí být přeloženy do českého jazyka tlumočnickem zapsaným do seznamu znalců a tlumočnicků a opatřeny vyšším ověřením (superlegalizací či apostillou, blíže viz kapitola 4. 4.) s výjimkou dokladů vydaných v jiném členském státě EU a předkládaných osobou z členského státu EU. S výjimkou dokladů o vzdělání vydaných v členském státě EU nebo předkládané osobou z tohoto státu, musí být doklady o vzdělání vydané v zahraničí nostrifikovány (srovnej kapitoly 6. 5. a 6. 7.). U dokladů vydaných v členském státě EU předkládaných osobami z členského státu EU je možno využít uznání odborné kvalifikace uznávacím orgánem (Ministerstvem průmyslu a obchodu) podle zákona č. 18/2004 Sb. v souladu se směrnicí 2005/36/ES o uznávání odborné kvalifikace nebo u řemeslných živností a některých vázaných nebo koncesovaných živností předložit doklady z EU přímo živnostenskému úřadu.

U ohlašovaných živností provede živnostenský úřad zápis do živnostenského rejstříku do 5 dnů ode dne doručení ohlášení a vydá podnikateli výpis, splní-li ohlašovatel všechny podmínky stanovené zákonem. U koncesované živnosti živnostenský úřad rozhodne o žádosti o koncesi zpravidla do 60 dnů ode dne doručení žádosti obecnímu živnostenskému úřadu, pokud jsou splněny všechny náležitosti žádosti o koncesi a podmínky dané zákonem a do 5 dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese provede zápis do živnostenského rejstříku a podnikateli vydá výpis.

Pokud ohlašuje živnost nebo žádá o koncesi cizinec – zahraniční fyzická osoba, která je povinna doložit též doklad o povolení k pobytu podle § 5 odst. 5 živnostenského zákona, tj. vízum k pobytu nad 90 dnů nebo povolení k dlouhodobému pobytu, a která prokázala splnění všech podmínek s výjimkou

podmínky povolení k pobytu, vydá jí živnostenský úřad pro účely řízení o povolení k pobytu výpis z živnostenského rejstříku podle § 47 odst. 7 živnostenského zákona, tento výpis neopravňuje k provozování živnosti. Tímto výpisem poté cizinec na zastupitelském úřadě/cizinecké policii prokazuje účel pobytu v ČR při podání žádosti o vízum nad 90 dnů/povolení k dlouhodobému pobytu za účelem podnikání. **Po obdržení povolení k pobytu je cizinec povinen do 3 pracovních dnů ode dne ohlášení místa pobytu na území České republiky a současně nejdéle však do 6 měsíců ode dne vydání výpisu, doložit živnostenskému úřadu, který výpis vydal, povolení k pobytu.** Do 5 dnů od doložení povolení k pobytu vydá živnostenský úřad výpis z živnostenského rejstříku. Právo provozovat živnost vznikne cizinci dnem doložení dokladu prokazujícího udělení dlouhodobého víza nebo povolení k dlouhodobému pobytu živnostenskému úřadu, u kterého byla živnost ohlášena nebo podána žádost o koncesi. V případě, že cizinec ve stanovené lhůtě povolení k pobytu nedoloží, rozhodne živnostenský úřad o tom, že ohlašovatel/žadatel nesplnil podmínky pro vznik živnostenského oprávnění.

Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob je povinen podat každý, jehož roční příjmy přesáhly 15 000,- Kč. Daňové přiznání se podává na místně příslušném finančním úřadě do 31. 3. příslušného roku nebo do 30. 6. v případě, že formuláře k daňovému přiznání vyplňuje daňový poradce. S dotazy na Vaše daňové povinnosti při výkonu živnostenského podnikání se můžete obrátit na finanční úřad v místě výkonu vašeho podnikání.

9. 2. Obchodní společnosti

Právní úprava obchodních společností je obsažena v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v platném znění. Obchodní společnosti jsou právnickými osobami.

Oprávnění zahraniční osoby podnikat na území ČR vzniká ke dni zápisu této osoby, popřípadě organizační složky jejího podniku, v rozsahu předmětu podnikání zapsaném do obchodního rejstříku. Cizinci musí mít za účelem podnikání prostřednictvím obchodní společnosti vydáno **oprávnění k pobytu za účelem účasti na právnické osobě** (při podání žádosti o vízum nad 90 dnů/povolení k dlouhodobému pobytu prokazuje cizinec účel pobytu výpisem z obchodního rejstříku nebo výpisem z živnostenského rejstříku).

Zmíněné oprávnění k pobytu se uděluje pouze členům statutárních orgánů právnické osoby. Vízum k pobytu nad 90 dnů nebo povolení k dlouhodobému pobytu se neuděluje cizincům, kteří jsou pouze společníky nebo členy právnické osoby a nejsou členy statutárních orgánů. Těmto cizincům bude, pokud jim úřad práce vydá povolení k zaměstnání, vydáváno oprávnění k pobytu za účelem „zaměstnání“. Cizinec, který není statutárním orgánem společnosti, nebo neplní tyto úkoly pro družstvo, může svá práva a povinnosti ve vztahu k obchodní společnosti nebo k družstvu vykonávat při své krátkodobé návštěvě na území České republiky, kdy se zúčastní valné hromady obchodní společnosti nebo členské schůze družstva.

Obchodní rejstřík

Obchodní rejstřík je každému přístupný veřejný seznam vedený krajským soudem (tzv. rejstříkový soud) podle sídla obchodní společnosti. Každý má právo do něj nahlížet, pořizovat si z něho kopie a výpisy. Zapisují se do něj zákonem stanovené údaje o podnikatelích. Do obchodního rejstříku se zapisují: a) obchodní společnosti a družstva, b) zahraniční osoby podle § 21 odst. 4, c) fyzické osoby, které jsou podnikateli a mají bydliště v České republice a osoby podle § 21 odst. 5, které podnikají na území České republiky, pokud o zápis požádají, a d) další osoby, stanoví-li povinnost jejich zápisu zvláštní právní předpis.

Obecně se zahraniční fyzické osoby již nemusí zapisovat do obchodního rejstříku, aby získaly právo podnikat na území ČR. Toto právo jim vzniká již vydáním živnostenského oprávnění. Podle § 21 odst. 5 se do **obchodního rejstříku nemusí zapisovat zahraniční fyzické osoby**, které jsou:

- a) státním příslušníkem členského státu Evropské unie, jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace,
- b) rodinným příslušníkem osoby podle písmene a), který má v České republice právo pobytu,
- c) státním příslušníkem třetího státu, kterému bylo v členském státě Evropské unie přiznáno právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta,

- d) rodinným příslušníkem osoby podle písmene c), kterému bylo v České republice vydáno povolení k dlouhodobému pobytu,
- e) jinou osobou, než jsou osoby uvedené pod písmeny a) až d), které vznikne právo podnikat podle živnostenského zákona.

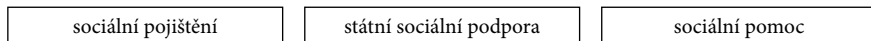
Odkazy na podrobné zdroje informací

- Podrobné informace k **podmínkám živnostenského podnikání** cizinců v ČR naleznete na:
- Portále veřejné správy – <http://portal.gov.cz> (► Životní situace ► Podnikatel ► Živnostníci);
    - každém živnostenském úřadě, jejichž seznam naleznete rovněž na Portále veřejné správy – <http://portal.gov.cz> (► Adresář);
    - na internetových stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu – <http://www.mpo.cz> (► Podpora podnikání ► Živnostenské podnikání ► Průvodce živnostenským podnikáním);
    - v „*Informačním materiálu pro zahraniční fyzické osoby podnikající podle živnostenského zákona na území České republiky*“ dostupném na internetových stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu – <http://www.mpo.cz> (► Podpora podnikání ► Živnostenské podnikání ► Integrace cizinců ► Projekt č. 1/2011).
  - **Adresář finančních úřadů** naleznete na Portále veřejné správy – <http://portal.gov.cz> (► Adresář ► podle druhu ► Daňová správa)
  - **Formuláře pro daňové přiznání** a další tiskopisy jsou k dispozici na podatelních finančních úřadů a lze je stáhnout i z internetových stránek Ministerstva financí – <http://www.mfcr.cz> (► Daně a cla ► Daně ► Daňové tiskopisy)
  - Podrobné informace o pracovištích a službách Czech POINT (viz kap. 3. 5.) – <http://www.czechpoint.cz>
  - Obchodní rejstřík je dostupný na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti
Hlavní stránka:
    - <http://www.justice.cz>
nebo pokročilé hledání:
    - <http://www.justice.cz/xervlet/insl/index?sysinf.@typ=or&sysinf.@strana=searchSubject>

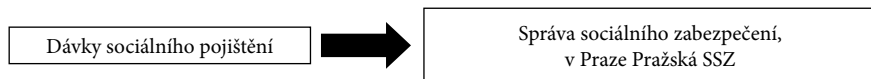
10. SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ

Osoby (občané ČR, cizinci, kteří získají nárok) jsou v případě potřeby zabezpečeny (chráněny) třemi systémy:

Tyto tři systémy tvoří vzájemně provázaný a doplňující se celek.

10. 1. Organizace a správa sociálního zabezpečení

Príslušnými orgány pro řízení a rozhodování o dávkách plynoucích ze sociálního pojištění jsou okresní správy sociálního zabezpečení (OSSZ), v Praze Pražská správa sociálního zabezpečení (PSSZ), její územní pracoviště a Česká správa sociálního zabezpečení v Praze. Tato řídí a kontroluje činnost OSSZ a PSSZ. Příslušným orgánem pro dávky státní sociální podpory je úřad práce a pro dávky pomoci v hmotné nouzi pověřený obecní úřad podle místa pobytu.

10. 2. Sociální pojištění

Systém sociálního pojištění zahrnuje nemocenské pojištění a základní povinné důchodové pojištění. V rámci systému se vedle pojistného na sociální zabezpečení vybírá i příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

► **Nemocenské pojištění**

Součástí sociálního zabezpečení je nemocenské pojištění (zákon č. 187/2006 Sb.). Nemocenské pojištění je určeno pro výdělečně činné osoby a jeho účelem je tyto osoby zabezpečit peněžitými dávkami v době, kdy ztrácejí příjem z výdělečné činnosti z důvodu krátkodobé sociální události – dočasné pracovní neschopnosti z důvodu nemoci nebo úrazu či karantény, ošetřování člena rodiny, těhotenství a mateřství, péče o dítě. Pro účely nemocenského pojištění podle zákona o nemocenském pojištění není rozhodující občanství pojištěnce.

❖ **Okruh oprávněných osob:**

Nemocenského pojištění jsou účastní **zaměstnanci**, popř. další osoby jim postavené na roveň (kdo se považuje za zaměstnance, je taxativně uvedeno v zákoně o nemocenském pojištění) a **osoby samostatně výdělečně činné**.

Systém nemocenského pojištění České republiky je založen na těchto principech:

- nemocensky pojištěny jsou jen osoby, které patří do okruhu pojištěných osob a pracují v rozsahu zakládajícím účast na tomto pojištění,
- v době vzniku sociální události musí být žadatel o dávku účasten nemocenského pojištění nebo mu musí v této době trvat ze skončeného zaměstnání ochranná lhůta,
- žadatel o dávku musí splnit podmínky dané právním předpisem pro přiznání příslušné dávky,
- výše dávky se vypočítává pouze z příjmů dosažených žadatelem o dávku, které podléhají odvodu pojistného na sociální zabezpečení.

Z nemocenského pojištění se **zaměstnancům** (jejich účast je na nemocenském pojištění **povinná**) poskytují 4 dávky:

- nemocenské,
- ošetřovné,
- vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství,
- peněžitá pomoc v mateřství.

Nemocenské

Nárok na nemocenské má zaměstnanec účastný nemocenského pojištění, který byl uznán lékařem dočasně práce neschopným k výkonu dosavadního zaměstnání nebo z důvodu nařízené karantény. Nemocenské lze poskytovat maximálně 380 kalendářních dnů počítaných od vzniku dočasné pracovní neschopnosti (včetně zápočtů předchozích dob trvání dočasných pracovních neschopností spadajících do období 380 kalendářních dnů před vznikem dočasné pracovní neschopnosti).

Nemocenské se od 1. 1. 2011 vyplácí vždy až od 22. dne trvání dočasné pracovní neschopnosti, a to za kalendářní dny. Po dobu prvních 21 kalendářních dnů je zaměstnanec, kterému trvá pracovní vztah zakládající účast na nemocenském pojištění, zabezpečen náhradou mzdy, kterou poskytuje zaměstnavatel. Náhrada mzdy náleží za pracovní dny a to při dočasné pracovní neschopnosti od 4. pracovního dne (při karanténě od 1. pracovního dne).

Nemocenské náleží rovněž ve stanovených případech, jestliže ke vzniku dočasné pracovní neschopnosti došlo po skončení pojištěného zaměstnání v tzv. **ochranné lhůtě**. Ochranná lhůta v případě uplatňování nároku na nemocenské činí **7 kalendářních dnů** ode dne skončení zaměstnání, které zakládalo účast na nemocenském pojištění.

Ošetřovné

Nárok na ošetřovné má zaměstnanec, který

- nemůže pracovat, protože musí ošetřovat nebo pečovat o dítě mladší 10 let, nebo musí ošetřovat jiného člena domácnosti,
- má společnou domácnost s ošetřovaným; tato podmínka se nezkoumá při ošetřování (péči o) dítěte mladší 10 let rodičem.

Ošetřovné se poskytuje nejvýše po dobu prvních 9 kalendářních dnů (u osamělých zaměstnanců nejvýše po dobu 16 kalendářních dnů), pokud v nich potřeba ošetřování (péče) trvá.

Peněžitá pomoc v mateřství

Nárok na peněžitou pomoc v mateřství má zaměstnankyně, která

- byla účastna nemocenského pojištění aspoň 270 dnů v posledních dvou letech přede dnem nástupu na peněžitou pomoc v mateřství, (nástup na peněžitou pomoc v mateřství nastává dnem, který pojištěnka určí v období od počátku 8. do počátku 6. týdne před očekávaným dnem porodu).
- těhotenství skončilo porodem
- nevykonává práci v tom zaměstnání, z něhož byla dávka přiznána

Peněžitá pomoc v mateřství se poskytuje po dobu 28 týdnů, popř. 37 týdnů u žen, které porodily zároveň dvě nebo více dětí a starají se aspoň o dvě z nich. Poskytuje se od 6. až 8. týdne před očekávaným dnem porodu.

Zákon o nemocenském pojištění umožňuje střídání matky dítěte s jejím manželem či otcem dítěte v péči o dítě, přičemž každý z nich má při této péči o dítě nárok na výplatu peněžitě pomoci v mateřství po dobu a za podmínek stanovených zákonem o nemocenském pojištění. Střídání se umožňuje od počátku 7. týdne ode dne porodu a četnost střídání omezena není. V případě střídání v péči o dítě se zastaví výplata peněžitě pomoci v mateřství matce a začne se vyplácet tato dávka muži z jeho nemocenského pojištění, pokud splňuje podmínky nároku na její výplatu, a naopak.

U žen, jejichž pojištěné zaměstnání skončilo v době těhotenství, činí ochranná lhůta pro vznik nároku na peněžitou pomoc v mateřství tolik kalendářních dnů, kolik činilo toto jejich poslední zaměstnání, maximálně však 180 kalendářních dnů.

Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství

Nárok na vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství má zaměstnankyně,

- která byla převedena na jinou práci z důvodu těhotenství nebo mateřství nebo kojení,
- u které došlo ke snížení výdělku z důvodu převedení.

Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství se poskytuje nejdříve do nástupu zaměstnankyně na mateřskou dovolenou a po jejím ukončení nejdříve do devátého měsíce po porodu; v případě převedení z důvodu kojení trvá nárok na výplatu po celou tuto dobu.

Nemocenské pojištění **osob samostatně výdělečně činných** (dále je OSVČ) je **dobrovolné** a vzniká na základě přihlášky k účasti na nemocenském pojištění OSVČ na předepsaném tiskopise. Účast vzniká ode dne uvedeného v přihlášce; nejdříve však ode dne jejího podání na okresní správě sociálního zabezpečení. Nemocenské pojištění OSVČ zaniká prvním dnem kalendářního měsíce, za který OSVČ rádně nezaplatila pojistné.

Z nemocenského pojištění osob samostatně výdělečně činných náleží:

- nemocenské
- peněžité pomoc v mateřství

Pro poskytování dávek nemocenského pojištění platí pro OSVČ obdobně to, co pro zaměstnance, s těmito odchylkami:

- pro nárok na nemocenské musí být OSVČ účastna nemocenského pojištění po dobu 3 měsíců před vznikem dočasné pracovní neschopnosti. Splnění této podmínky se nevyžaduje, pokud účast na pojištění vznikla od zahájení nebo znovuzahájení samostatně výdělečně činnosti,
- musí být zaplacená pojistné na nemocenské pojištění,
- pro nárok na peněžitou pomoc v mateřství se navíc vyžaduje trvání účasti na nemocenském pojištění OSVČ aspoň 180 dnů v období jednoho roku přede dnem počátku podpůrní doby,
- OSVČ nesmí osobně vykonávat samostatnou výdělečnou činnost.

Uplatňování nároku

Nárok na dávku nemocenského pojištění uplatní pojištěnec předložením předepsaného tiskopisu vystaveného ošetřujícím lékařem. Žádost o dávku podávají zaměstnanci u svého zaměstnavatele. Zaměstnavatelé přijímají žádosti o dávku i od svých bývalých zaměstnanců. OSVČ podávají žádost o dávku u okresní správy sociálního zabezpečení, příslušné podle místa svého trvalého bydliště nebo výkonu samostatně výdělečně činnosti (nemá-li OSVČ místo trvalého pobytu na území ČR).

Výplata dávek nemocenského pojištění

Dávky nemocenského pojištění vyplácí příslušná okresní správa sociálního zabezpečení. Okresní správa sociálního zabezpečení vyplatí dávku ve lhůtě jednoho měsíce následujícího po dni, v němž byla žádost této správě doručena. Pojištěnec má možnost si zvolit způsob výplaty dávky. Upřednostní-li výplatu **na svůj účet** vedený u peněžního ústavu v České republice, uvede v žádosti o dávku číslo tohoto účtu. Druhou možností je výplata v **hotovosti** (poštovní poukázkou); **v takovém případě hradí náklady za doručení pojištěnce.**

Výše nemocenského, ošetrovného, peněžité pomoci v mateřství se odvíjí od výše příjmů. Blíže viz www.mpsv.cz (► Nemocenské pojištění ► Výpočet dávek nemocenského pojištění).

Další informace o provádění nemocenského pojištění viz: www.cssz.cz (► Nemocenské pojištění)

► Důchodové pojištění

❖ Okruh oprávněných osob:

Základní státní důchodové pojištění je v ČR **povinné** a pokrývá všechny ekonomicky aktivní osoby.

Ze základního důchodového pojištění se poskytují důchody starobní, invalidní, vdovský, vdovecký a siroťčí (zákon č. 155/1995 Sb.). Důchod se skládá ze dvou složek, a to ze základní výměry (stanovené pevnou částkou stejnou pro všechny druhy důchodů bez ohledu na délku doby pojištění a výši výdělků) a z procentní výměry. O nároku na důchod, jeho výši a výplatě rozhoduje Česká správa sociálního zabezpečení v Praze (zákon č. 582/1991 Sb.).

Pojištěnec má nárok na **obecný starobní důchod**, jestliže:

- získal dobu pojištění nejméně 25 let a dosáhl aspoň věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod (dále jen „důchodový věk“) před rokem 2010, nebo
- získal dobu pojištění 15 let a dosáhl před rokem 2010 aspoň 65 let věku.

S účinností od 1. ledna 2010 se prodlužuje potřebná doba pojištění, a to ročně o jeden rok s cílovým stavem 35 let pojištění včetně náhradních dob pojištění (nepříspěvkových dob) nebo 30 let pojištění bez náhradních dob pojištění. Obdobně se postupně prodlužuje i potřebná doba pro nárok na starobní důchod při kratší době pojištění (před 1. lednem 2010 aspoň 15 let pojištění), a to na 20 let pojištění s tím, že se postupně zvyšuje i potřebný věk pro nárok na starobní důchod v tomto případě, a to z 65 let před 1. lednem 2010 na věk o pět let vyšší než je důchodový věk.

Obecný důchodový věk je zatím ještě diferencován pro některé skupiny pojištěnců, i když se od roku 1996 postupně zvyšuje, a to o 2 měsíce ročně u mužů a o 4 měsíce ročně u žen. Cílovým stavem je zatím důchodový věk 65 let pro muže, bezdětné ženy a ženy, které vychovaly jedno dítě, a 62 až 64 let pro ostatní ženy podle počtu vychovaných dětí.

Důchodce může pobírat obecný starobní důchod a být zaměstnán bez jakéhokoliv omezení.

Pojištěnec má nárok na přiznání starobního důchodu i před dosažením důchodového věku, a to až o tři roky dříve, tzv. **předčasný starobní důchod**. S účinností od 1. ledna 2010 bylo schváleno opatření, v důsledku kterého se v návaznosti na postupné zvyšování důchodového věku postupně prodlužuje i období pro předčasný odchod do starobního důchodu. Je zachována možnost odchodu do předčasného starobního důchodu až o tři roky dříve, a to při důchodovém věku 63 let a nižším; při důchodovém věku vyšším než 63 let se délka období pro možnost předčasného odchodu do důchodu prodlužuje, a to až na 5 roků při důchodovém věku 65 let.

Poživatel předčasného starobního důchodu může vykonávat výdělečnou činnost v době do dosažení důchodového věku pouze za předpokladu, že její rozsah nezakládá účast na pojištění. Po dosažení důchodového věku se na pracujícího poživatele předčasného starobního důchodu vztahuje stejný režim jako na pracujícího poživatele obecného starobního důchodu.

Nárok na **invalidní důchod** má pojištěnec, jestliže se stal:

- invalidním a získal potřebnou dobu pojištění nebo
- invalidním následkem pracovního úrazu.

Pojištěnec je invalidní, jestliže nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %.

Jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla

- a) nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu prvního stupně,
- b) nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu druhého stupně,
- c) nejméně o 70 %, jedná se o invaliditu třetího stupně.

Souběh nároku na výplatu invalidního důchodu s příjmem z výdělečné činnosti je možný, neboť zákon o důchodovém pojištění tento souběh nezakazuje.

Pojištěnec má nárok na **vdovský nebo vdovecký důchod** jestliže

- zemřelý manžel byl buď poživatelem starobního nebo invalidního důchodu anebo
- splnil ke dni smrti podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod nebo podmínky nároku na starobní důchod,
- nebo zemřel následkem pracovního úrazu (nemoci z povolání).

Vdovský (vdovecký) důchod náleží vždy po dobu jednoho roku od smrti manžela (ky). Po uplynutí této doby má vdova nebo vdovec nárok na vdovský nebo vdovecký důchod, jestliže splňuje aspoň jednu z následujících podmínek:

- pečuje o nezaopatřené dítě,
- pečuje o dítě, které je závislé na péči jiné osoby ve stupni II až IV,
- pečuje o svého rodiče nebo rodiče zemřelého manžela, který s ní žije v domácnosti a je závislý na péči jiné osoby ve stupni II až IV,
- je invalidní ve třetím stupni,
- dosáhl(a) věku aspoň o 4 roky nižšího, než činí důchodový věk stanovený pro muže stejného data narození nebo důchodového věku, je-li důchodový věk nižší.

Nárok na vdovský (vdovecký) důchod vznikne znovu, jestliže se po zániku dřívějšího nároku na vdovský (vdovecký) důchod splní některá z výše uvedených podmínek do pěti roků.

Na **sirotčí důchod** má nárok nezaopatřené dítě, zemřel-li rodič (osvojitel) dítěte nebo osoba, která převzala dítě do péče nahrazující péči rodičů, a dítě bylo na tuto osobu v době její smrti převážně odkázáno výživou, kterou nemohli ze závažných důvodů zajistit jeho rodiče; rodič (osvojitel) a uvedená osoba přitom musí splňovat stejné podmínky, které jsou stanoveny pro nárok na vdovský (vdovečský) důchod. V případě úmrtí obou rodičů vzniká nárok na sirotčí důchod po každém z rodičů.

Poměrně dlouhá doba pojištění potřebná pro vznik nároku na český důchod (zejména na důchod starobní) může způsobit, že osoba v průběhu svého aktivního života v ČR nesplní podmínky pro jeho přiznání. Jistou pomoc nabízejí dvoustranné mezinárodní smlouvy o sociálním zabezpečení sjednané Českou republikou. Ty nejsou ve svém obsahu zcela stejné, mohou se dotýkat různých sociálních odvětví, vždy však důchodů. Podle těchto smluv pro splnění potřebné doby pojištění přihlížejí smluvní státy i k době, která byla získána ve druhém z nich. Pokud je takovým součtem splněna potřebná doba pojištění, přízná se důchod ve výši odpovídající poměru dob získaných v každém z nich. Osoba tak může pobírat dílčí důchod jak z ČR, tak i z druhého smluvního státu, kde byla dříve zaměstnána a pojištěna, a to ve výši odpovídající délce doby pojištění získané na území toho kterého státu.

Kromě 30 států, s nimiž taková úprava platí podle předpisu EU, je tato obsažena i ve dvoustranných smlouvách České republiky s Bosnou a Hercegovinou, Chile, Chorvatskem, Izraelem, Japonskem, Kanadou, Québecem, Korejskou republikou, Makedonií, Srbskem, Černou Horou, Tureckem, Ukrajinou a USA. Tyto smlouvy již platí a další se připravují (aktuálně s Austrálií, Indií, Ruskou federací, Moldavskem a Mongolskem).

Žádost o přiznání kteréhokoliv druhu důchodu se podává u okresní správy sociálního zabezpečení.

Blíže viz www.mpsv.cz nebo www.cssz.cz (► Důchodové pojištění).

Penzijní připojištění se státním příspěvkem (zákon č. 42/1994 Sb.) zavedlo určitou nadstavbu nad státním povinným základním důchodovým pojištěním, která rozšiřuje možnost formou dlouhodobého spoření zajistit jeho účastníkovi doplňkový příjem k budoucímu důchodu z důchodového pojištění. Účastníkem může být i fyzická osoba starší 18 let s bydlištěm na územní jiného členského státu EU, pokud je účastna důchodového pojištění nebo je poživatelem důchodu z českého důchodového pojištění nebo je účastna veřejného zdravotního pojištění v ČR, která uzavře s penzijním fondem smlouvu.

Účast je dobrovolná a uzavírá se na základě smlouvy účastníka s některým z penzijních fondů působících na trhu v České republice. Penzijní fondy spravují finanční prostředky do systému vložené a vyplácí dávky penzijního připojištění. Penzijní fondy se řídí penzijními plány. Účastník před podpisem smlouvy musí být seznámen s penzijním plánem a statutem penzijního fondu.

Z penzijního připojištění se poskytují starobní penze (musí být sjednána vždy), invalidní penze, výsluhová penze, pozůstalostní penze, jednorázové vyrovnání a odbytí.

► Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti

Pojistné na sociální zabezpečení, které zahrnuje pojistné na důchodové pojištění a pojistné na nemocenské pojištění, je, spolu s příspěvkem na státní politiku zaměstnanosti, upraveno zákonem č. 589/1992 Sb.

Sazby pojistného z vyměřovacího základu činí:

- zaměstnavatelů 25 %; – z toho 2,3 % na nemocenské pojištění, 21,5 % na důchodové pojištění a 1,2 % na státní politiku zaměstnanosti, (od 1. 1. 2011 zaměstnavatel s průměrným měsíčním počtem zaměstnanců nižším než 26 zaměstnanců se může za splnění stanovených podmínek „připojistit“. To znamená že je pak povinen platit 26 % namísto 25 %),
- u zaměstnanců 6,5 %; z toho 6,5 % na důchodové pojištění
- u osob samostatně výdělečně činných 29,2 % na důchodové pojištění a na státní politiku zaměstnanosti; – z toho 28 % na důchodové pojištění a 1,2 % na státní politiku zaměstnanosti,
- u OSVČ dobrovolně nemocensky pojištěných od 1. 1. 2011 2,3 % na nemocenské pojištění,
- osob dobrovolně účastných důchodového pojištění 28 % na důchodové pojištění.

10. 3. Životní minimum

V sociálních systémech mají velmi důležitou roli instituty životního a existenčního minima stanovené zákonem č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu. Využívají se zejména **v oblasti pomoci v hmotné nouzi** (dle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi) při posuzování hmotné nouze i jako sociálně-ochranné veličiny. Od jejich úrovně je na základě stanovených podmínek odvozována výše **příspěvku na živobytí**.

Životní minimum se využívá také **v oblasti dávek státní sociální podpory** (na základě zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře), zejména u **přídavku na dítě a sociálního příplatku**. Porovnáním příjmu domácnosti s úrovní stanoveného násobku životního minima je zjišťován nárok na tyto dávky, které zabezpečují adresnou pomoc rodinám s dětmi ve stanovených sociálních situacích a v případě sociálního příplatku tvoří životní minimum i základ pro jeho výpočet.

Životní minimum je minimální společensky uznaná hranice peněžních příjmů k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb.

Rozlišují se tyto částky životního minima:

- pro jednotlivce,
- pro první osobu v domácnosti,
- pro druhou a další dospělou osobu v domácnosti (která není nezaopatřeným dítětem),
- pro nezaopatřené dítě (tři věkové skupiny).

Životní minimum je součtem všech částek životního minima jednotlivých členů domácnosti.

Existenční minimum je minimální hranicí peněžních příjmů, která se považuje za nezbytnou k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb na úrovni umožňující přežití. Existenční minimum nelze použít u nezaopatřeného dítěte, u příjemce starobního důchodu, u osoby invalidní ve třetím stupni a u osoby starší 68 let.

Životní minimum ani existenční minimum nezahrnují nezbytné náklady na bydlení. Ochrana v oblasti bydlení je řešena v rámci systému státní sociální podpory poskytováním příspěvku na bydlení a v systému pomoci v hmotné nouzi doplňkem na bydlení.

Pro informaci uvádíme **částky životního a existenčního minima v Kč za měsíc** stanovené zákonem č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu:

Částky životního minima v Kč za měsíc

• pro jednotlivce	3 126 Kč
• pro první osobu v domácnosti	2 880 Kč
• pro druhou a další osobu v domácnosti, která není nezaopatřeným dítětem	2 600 Kč
• pro nezaopatřené dítě ve věku	
o do 6 let	1 600 Kč
o 6 až 15 let	1 960 Kč
o 15 až 26 let	2 250 Kč

Životní minimum je součtem všech částek životního minima jednotlivých členů domácnosti.

Částka existenčního minima v Kč za měsíc

• existenční minimum	2 020 Kč

Částky životního a existenčního minima lze na základě valorizační podmínky zvyšovat nařízením vlády podle skutečného vývoje spotřebitelských cen (dle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu).

10. 4. Státní sociální podpora

❖ **Okruh oprávněných osob:**

Dávky státní sociální podpory náleží při splnění podmínek osobě, jestliže osoba (a u dávek, u nichž se zjišťuje příjem, osoby společně s ní posuzované) jsou:

- na území ČR hlášeny k trvalému pobytu (občané ČR)
- **cizinci majícími na území ČR trvalý pobyt**
- osobami, na které se vztahují přímo aplikovatelné předpisy Evropské unie
- **cizinci hlášenými na území ČR k pobytu** (s výjimkou žadatelů o udělení mezinárodní ochrany ubytovaných v pobytovém středisku Ministerstva vnitra), a to ode dne, kterým uplynulo 365 dnů ode dne hlášení
- **cizinci mladšími 1 roku narození na území ČR a hlášenými na území ČR k pobytu** (s výjimkou žadatelů o udělení mezinárodní ochrany ubytovaných v pobytovém středisku Ministerstva vnitra)
- **nezletilými cizinci svěřenými na území ČR do péče** nahrazující péči rodičů nebo do ústavní péče
- cizinci, kteří jsou držiteli povolení k trvalému pobytu s přiznaným právním postavením dlouhodobě pobývajících rezidenta v Evropském společenství na území jiného členského státu EU, a bylo jim vydáno povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR, pokud mají na území ČR bydliště nebo rodinnými příslušníky takového cizince, opět za podmínky, že mají na území ČR bydliště
- cizinci, kterým bylo vydáno **povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR za účelem vědeckého výzkumu**
- cizinci, kterým byla udělena **doplňková ochrana**
- cizinci, kterým bylo vydáno povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci (modrá karta).

Prostřednictvím státní sociální podpory přispívá stát především rodinám s nezaopatřenými dětmi v případě uznané sociální situace, na jejíž řešení rodina vlastními silami a prostředky nestačí. Systém státní sociální podpory je upraven **zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře**, ve znění pozdějších předpisů.

Podle tohoto zákona se poskytují následující dávky:

- přídavek na dítě
- rodičovský příspěvek
- sociální příplatek
- příspěvek na bydlení
- dávky péstounské péče
- porodné
- pohřebné

Při posuzování nároku na dávky se nezkoumá majetek rodiny, příjem se sleduje pouze pro některé z dávek. Žádosti o dávky se podávají u úřadu práce dle místa bydliště žadatele na předepsaných tiskopisech (formuláře jsou k dispozici na úřadu práce nebo je lze nalézt na <http://forms.mpsv.cz/sspforms/>).

Přídavek na dítě je základní dlouhodobou dávkou poskytovanou rodinám s nezaopatřenými dětmi. Nárok mají rodiny s příjmem **do 2,4násobku životního minima**. Přídavek na dítě je poskytován ve třech výších podle věku dítěte a měsíčně činí 500 Kč (do 6 let), 610 Kč (od 6 do 15 let) a 700 Kč (od 15 do 26 let).

Nárok na **rodičovský příspěvek** má rodič, který po celý kalendářní měsíc osobně, celodenně a řádně pečuje o dítě, které je nejmladší v rodině. Rodič si může zvolit čerpání rodičovského příspěvku po dobu **dvou, tří nebo čtyř let**. Volbou doby čerpání si rodič zároveň volí i k ní příslušnou výši příspěvku, a to:

- **rychlejší čerpání** rodičovského příspěvku – po peněžitě pomoci v mateřství (dále jen PPM) ve zvýšené výměře (11 400 Kč) do 24 měsíců věku dítěte; o tuto formu čerpání však může požádat pouze rodič, který má nárok na PPM ve výši alespoň 380 Kč za kalendářní den;

- **klasické čerpání** – po PPM v základní výměře (7 600 Kč) do 36 měsíců věku dítěte; o tuto formu čerpání může požádat pouze rodič, který má nárok na PPM;
- **pomalejší čerpání** – po PPM nebo od narození dítěte (nevznikl-li nárok na PPM) v základní výměře (7 600 Kč) do 9 měsíců věku dítěte a dále ve snížené výměře (3 800 Kč) do 48 měsíců věku dítěte.

O vybranou dobu a výši čerpání rodičovského příspěvku musí rodič písemně požádat místně příslušný úřad státní sociální podpory (úřad práce) na předepsaném formuláři, a to v určitých pevně daných lhůtách. Po učiněném rozhodnutí je vybraná možnost čerpání již nezměnitelná. U zdravotně postižených dětí má rodič nárok ode dne posouzení dítěte jako dítěte dlouhodobě zdravotně postiženého nebo dlouhodobě těžce zdravotně postiženého na rodičovský příspěvek v základní výměře (7 600 Kč) do 7 let věku dítěte, a to bez ohledu na dříve zvolenou možnost čerpání rodičovského příspěvku (před posouzením zdravotního stavu dítěte). Pokud tomuto dítěti náleží příspěvek na péči (podle zákona o sociálních službách), má rodič nárok na rodičovský příspěvek v poloviční výši. Pokud rodič pečuje o dítě dlouhodobě zdravotně postižené nebo dlouhodobě těžce zdravotně postižené a toto dítě nepobírá příspěvek na péči, náleží rodičovský příspěvek v nižší výměře (3 000 Kč) od 7 do 15 let věku dítěte.

Podmínkou nároku na rodičovský příspěvek je celodenní a řádná péče o dítě. Z tohoto pravidla existují výjimky – dítě může v omezeném rozsahu navštěvovat předškolní nebo rehabilitační zařízení. Příjmy rodiče nejsou sledovány. Rodič může při nároku na výplatu rodičovského příspěvku zlepšovat sociální situaci rodiny výdělečnou činností, ale musí v této době zajistit péči o dítě jinou zletilou osobou.

Cílem **sociálního příplatku** je pomáhat rodinám s nízkými příjmy a zdravotně postiženým členem kryt náklady spojené se zabezpečením potřeb nezaopatřených dětí. Nárok na sociální příplatek mají rodiny, kde rodiče pečují alespoň o jedno dítě, které je dlouhodobě nemocné, dlouhodobě zdravotně postižené nebo dlouhodobě těžce zdravotně postižené, nebo je-li alespoň jeden z rodičů dlouhodobě těžce zdravotně postižený nebo je nezaopatřeným dítětem, které je dlouhodobě zdravotně postižené nebo dlouhodobě nemocné. Nárok je vázán rovněž na stanovenou hranici příjmů v rodině, která v předchozím kalendářním čtvrtletí musí být nižší než dvojnásobek životního minima rodiny. Ve výši dávky se odráží nejen příjmy rodiny, kdy se zvyšujícím se příjmem rodiny se příplatek postupně snižuje, ale i stupeň zdravotního postižení dítěte a rodiče.

Příspěvkem na bydlení stát přispívá na náklady na bydlení rodinám a jednotlivcům s nízkými příjmy. Nárok na příspěvek na bydlení má vlastník nebo nájemce bytu přihlášený v bytě k pobytu, jestliže 30 % (v Praze 35 %) příjmů rodiny nestačí k pokrytí nákladů na bydlení a zároveň těchto 30 % (v Praze 35 %) příjmů rodiny je nižší než příslušné normativní náklady stanovené zákonem.

Porodným se rodině s nízkými příjmy jednorázově přispívá na náklady, související s narozením prvního dítěte. Porodné náleží ženě, která porodila své první živé dítě, nebo které se současně s prvním živě narozeným dítětem narodilo další živé dítě nebo děti. Jestliže žena, která dítě porodila, zemřela, splnila podmínky nároku na porodné a dávka jí nebo jiné osobě nebyla vyplacena, má na porodné nárok otec dítěte. Nárok na porodné je vázán na stanovenou hranici příjmů v rodině, která v kalendářním čtvrtletí, které předchází kalendářnímu čtvrtletí, ve kterém se dítě narodilo, musí být nižší než 2,4násobek životního minima rodiny. Výše porodného činí 13 000 Kč na první živě narozené dítě, narodilo-li se současně s prvním živě narozeným dítětem další živě narozené dítě nebo děti, činí porodné 19 500 Kč.

Na **pohřebné** má nárok osoba, jež vypravila pohřeb nezaopatřenému dítěti, nebo osobě, která byla rodičem nezaopatřeného dítěte, a to za podmínky, že zemřelá osoba měla ke dni úmrtí trvalý pobyt na území ČR. Výše pohřebného činí 5 000 Kč.

Dávkami pěstounské péče (příspěvek na úhradu potřeb dítěte, odměna pěstouna, příspěvek při převzetí dítěte a příspěvek na zakoupení motorového vozidla) se přispívá na potřeby spojené s péčí o dítě, o které se rodiče nemohou nebo nechtějí starat, a které je svěřené do pěstounské péče. S výjimkou sociálního příplatku může pěstounovi a dítěti svěřenému do pěstounské péče vzniknout nárok i na další dávky státní sociální podpory, např. na rodičovský příspěvek, přídavek na dítě apod.

Podrobnější informace lze získat na úřadu práce, popř. na následujících internetových stránkách: <http://portal.mpsv.cz/sz/local>, <http://portal.mpsv.cz>, www.uradprace.cz.

10. 5. Sociální pomoc

Sociální pomoc zahrnuje především pomoc v hmotné nouzi, poskytování sociálních služeb, příspěvku na péči a dávek sociální péče osobám se zdravotním postižením.

Systém pomoci v hmotné nouzi

- Upravuje zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.
- Je moderní formou pomoci osobám s nedostatečnými příjmy, motivující tyto osoby k aktivní snaze zajistit si prostředky k uspokojení životních potřeb. Vychází z principu, že každá osoba, která pracuje, se musí mít lépe než ta, která nepracuje, popřípadě se práci vyhýbá.
- Stanovuje, že každá osoba má nárok na poskytnutí základních informací, které vedou nejenom k řešení její současné situace, ale i k předcházení vzniku hmotné nouze. Nedílnou součástí pomoci v hmotné nouzi je sociální práce s klienty.

Hmotná nouze je stav, kdy osoba či rodina nemá dostatečné příjmy a její celkové sociální a majetkové poměry neumožňují uspokojení základních životních potřeb na úrovni ještě přijatelné pro společnost. Současně si tyto příjmy nemůže z objektivních důvodů zvýšit (vlastní prací, uplatněním nároků a pohledávek, prodejem nebo využitím majetku) a vyřešit tak svoji nelehkou situaci vlastním přičiněním.

Dávkami, kterými se řeší pomoc v hmotné nouzi, jsou: příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc. O dávkách pomoci v hmotné nouzi rozhodují a vyplácejí je pověřené obecní úřady.

Příspěvek na živobytí

- Je základní dávkou pomoci v hmotné nouzi, která pomáhá osobě či rodině při nedostatečném příjmu.
- Nárok na příspěvek na živobytí vzniká osobě či rodině, pokud po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje příjem této osoby či rodiny částky živobytí.
- Částka živobytí je stanovena pro každou osobu individuálně, a to na základě hodnocení její snahy a možností. Pro stanovení živobytí rodiny se jednotlivé částky živobytí osob sčítají. Částka živobytí se odvíjí od částek životního a existenčního minima.
- Výše příspěvku na živobytí se stanovuje jako rozdíl mezi živobytím osoby či rodiny a jejich příjmem, od kterého se odečtou přiměřené náklady na bydlení. (Přiměřené náklady na bydlení jsou náklady na bydlení, maximálně však do výše 30 %, v Praze 35 %, příjmu osoby či rodiny).

Doplatek na bydlení

- Druhá dávka pomoci v hmotné nouzi řeší nedostatek příjmu k uhrazení nákladů na bydlení tam, kde nestačí vlastní příjmy osoby či rodiny včetně příspěvku na bydlení ze systému státní sociální podpory.
- Dávka je poskytována nájemci nebo vlastníku bytu, který má nárok na příspěvek na živobytí a na příspěvek na bydlení. Zákon umožňuje poskytnout doplatek na bydlení i ve výjimečných případech, kdy žadatel nemá nárok na příspěvek na živobytí, případně i žadateli, který nemá nárok na příspěvek na bydlení, protože využívá jinou než nájemní formu bydlení.
- Výše doplatku na bydlení je stanovena tak, aby po zaplacení odůvodněných nákladů na bydlení (tj. nájmu, služeb s bydlením spojených a nákladů za dodávky energií) zůstala osobě či rodině částka živobytí.

Mimořádná okamžitá pomoc

Je poskytována osobám, které se ocitnou v situacích, které je nutno bezodkladně řešit. Zákon stanoví pět takových situací:

1. Nejsou plněny podmínky hmotné nouze, ale v případě neposkytnutí pomoci osobě hrozí vážná újma na zdraví. Dávku lze poskytnout v částce, která doplní příjem osoby do výše existenčního minima (v případě nezaopatřeného dítěte do životního minima).
2. Postižení vážnou mimořádnou událostí (živelní pohroma, větrná pohroma, ekologická havárie, požár apod.) Dávku lze poskytnout až do výše 15násobku částky životního minima jednotlivce, tj. až do výše 46 890 Kč.

3. Nedostatek prostředků k úhradě jednorázového výdaje spojeného např. se zaplacením poplatku za vystavení duplikátů osobních dokladů nebo v případě ztráty peněžních prostředků. Dávku lze poskytnout až do výše tohoto jednorázového výdaje.
4. Nedostatek prostředků k nákupu nebo opravě předmětů dlouhodobé spotřeby nebo k uhrazení odůvodněných nákladů vznikajících v souvislosti se vzděláním nebo se zájmovou činností nezaopatřených dětí. Dávku lze poskytnout až do výše těchto výdajů, maximálně však v průběhu kalendářního roku do výše 10násobku částky životního minima jednotlivce, tj. až do částky 31 260 Kč.
5. Ohrožení sociálním vyloučením. Jde např. o situace osob vracejících se z vězení, z dětského domova a z pěstounské péče po dosažení zletilosti nebo po ukončení léčby chorobných závislostí. Dávku lze poskytnout až do výše 1 000 Kč. V průběhu roku může být poskytnuta opakovaně, součet však nesmí překročit 4násobek částky životního minima jednotlivce, tj. maximálně částku 12 504 Kč.

Řízení o přiznání dávek je zahájeno na základě podání žádosti na předepsaném tiskopisu, který je k dispozici na pověřených obecních úřadech nebo ho lze nalézt na internetových stránkách <http://portal.mpsv.cz/> (► Formuláře ► Formuláře pro pomoc v hmotné nouzi). Žádosti o dávky pomoci v hmotné nouzi se podávají na sociálních odborech pověřených obecních úřadů podle místa pobytu. V rámci řízení se posuzuje, zda je osoba (rodina) skutečně v hmotné nouzi a zda splňuje podmínky nároku na příslušnou dávku. V konečné fázi se pak stanovuje výše dávky.

Okruh oprávněných osob

Na příspěvek na živobytí a na doplatek na bydlení má nárok při splnění zákonem stanovených podmínek

- a) osoba, která je na území ČR hlášena k trvalému pobytu nebo která má na území ČR trvalý pobyt
- b) osoba, které byl udělen azyl nebo doplňková ochrana
- c) cizinec bez trvalého pobytu na území ČR, kterému tato práva zaručuje mezinárodní smlouva
- d) občan členského státu EU, pokud je hlášen na území ČR k pobytu po dobu delší než 3 měsíce, nevyplyvá-li mu nárok na sociální výhody z přímo použitelného předpisu Evropské unie, a jeho rodinný příslušník za stejných podmínek
- e) osoba, které vyplývá nárok na sociální výhody z přímo použitelného předpisu EU
- f) cizinec, který je držitelem povolení k trvalému pobytu s přiznaným právním postavením dlouhodobě pobývajících rezidenta Evropského společenství na území jiného členského státu EU, a jeho rodinný příslušník, pokud jim bylo vydáno povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR, a to pokud mají bydliště na území ČR.

Mimořádnou okamžitou pomoc lze poskytnout vedle výše uvedených osob i dalším osobám, které pobývají na území ČR.

Sociální služby

Oblast sociálních služeb upravuje zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který nabyl účinnosti dne 1. ledna 2007. Tento zákon upravuje podmínky poskytování pomoci a podpory lidem v nepříznivé sociální situaci prostřednictvím sociálních služeb a příspěvku na péči.

❖ Okruh oprávněných osob (§ 4 zákona o sociálních službách):

Sociální služby a příspěvek na péči jsou poskytovány při splnění podmínek stanovených v tomto zákoně:

- osobě, která je na území České republiky hlášena **k trvalému pobytu**,
- osobě, které byl udělen **azyl**,
- cizinci bez trvalého pobytu na území České republiky, kterému tato práva zaručuje mezinárodní smlouva,
- občanovi členského státu Evropské unie, pokud je hlášen na území České republiky k pobytu po dobu delší než 3 měsíce, nevyplyvá-li mu nárok na sociální výhody z přímo použitelného předpisu Evropských společenství,

- **rodinnému příslušníkovi občana členského státu Evropské unie**, pokud je hlášen na území České republiky k pobytu po dobu delší než 3 měsíce, nevyplyvá-li mu nárok na sociální výhody z přímo použitelného předpisu Evropských společenství,
- cizinci, který je držitelem povolení k trvalému pobytu s **příznaným právním postavením dlouhodobě pobývajících rezidentů v Evropském společenství** na území jiného členského státu Evropské unie, pokud je hlášen na území České republiky k dlouhodobému pobytu po dobu delší než 3 měsíce.

Vybrané sociální služby jsou při splnění podmínek stanovených v zákoně o sociálních službách poskytovány také cizincům legálně pobývajícím na území ČR, a jsou nově definovány takto: azylové domy, kontaktní centra, krizová pomoc, intervenční centra, nízkoprahová denní centra, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, noclehárny a terénní programy. Konkrétnější informace o těchto službách najdete v § 57, 59–63 a § 69 zákona o sociálních službách.

Příspěvek na péči je určen osobám nacházejícím se v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu.

Poskytování příspěvku na péči občanům **jiných států než občanům členských států Evropské unie** se řídí § 4 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Informace o sociálních službách a jejich poskytování lze získat např. na městských, případně obecních nebo krajských úřadech (odborní sociálních věcí), v občanských nebo jiných specializovaných poradnách anebo přímo u poskytovatelů sociálních služeb. Informace o příspěvku na péči lze získat na příslušném obecním úřadu obce s rozšířenou působností, který o přiznání příspěvku rozhoduje.

Odkazy na podrobné zdroje informací

- Podrobné **informace k nemocenskému pojištění** získáte na internetových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí – <http://www.mpsv.cz> (► Nemocenské pojištění) či na kterékoliv Okresní správě sociálního zabezpečení (adresář okresních správ naleznete na <http://www.cssz.cz> (► Kontakty))
- Podrobné **informace o důchodovém pojištění** a jednotlivých důchodech naleznete na internetových stránkách ČSSZ – <http://www.cssz.cz> (► Důchodové pojištění) a MPSV – <http://www.mpsv.cz> (► Důchodové pojištění)
- Podrobné **informace k dávkám státní sociální podpory** lze získat na úřadu práce dle místa vašeho bydliště (kontakty naleznete v kapitole 17. 2.) a na internetových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí <http://www.mpsv.cz> (► Státní sociální podpora)
- Podrobnější **informace o dávkách pomoci v hmotné nouzi** a dávkách sociální péče osobám se zdravotním postižením jsou k dispozici:
  - u pověřených obecních úřadů a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností v místě bydliště, v Praze u úřadů městských částí
  - na internetových stránkách MPSV – <http://www.mpsv.cz>
- Více informací k životnímu minimu najdete na internetových stránkách MPSV – <http://www.mpsv.cz> (► Příjmy a životní úroveň)

11. BYDLENÍ

11. 1. Bydlení ve vlastním bytě nebo domě

Jednou z možností jak bydlet, je koupit si byt nebo dům do svého vlastnictví (v praxi je často užíván, již nesprávný, pojem „osobní vlastnictví“). Podmínky nabývání nemovitostí cizinci v České republice upravuje devizový zákon č. 219/1995 Sb., v platném znění.

❖ **Okruh oprávněných osob:**

Podle devizového zákona bylo do května 2011 nabývání bytů a domů cizinci omezeno a domy a byty mohli nabývat pouze tuzemci – tj. fyzické osoby s trvalým pobytem na území České republiky nebo právnické osoby se sídlem na území České republiky a cizozemci uvedení v § 17 devizového zákona. **Novelou devizového zákona**, která byla zveřejněna dne 19. 7. 2011 ve Sbírce zákonů pod číslem 206/2011 (částka 73), **bylo cizincům umožněno nabývat nemovitosti, včetně bytů, bez omezení**. V praxi zapisovaly katastrální úřady nemovitosti nabyté cizinci již od 1. května 2011, neboť toho dne skončilo pro ČR 2. přechodné období, které toto právo předtím omezovalo.

Tato **změna se netýká nabývání zemědělské půdy a lesů** ze státního vlastnictví České republiky, které upravuje zákon č. 95/1999 Sb., o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby a o změně zákona č. 569/1991 Sb., o Pozemkovém fondu České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů.

Koupě domu nebo bytu se realizuje na základě kupní smlouvy mezi prodávajícím a kupujícím, která se řídí občanským zákoníkem (zákon č. 40/1964 Sb., v platném znění). Smlouva musí být uzavřena písemně, jinak je neplatná. **Vlastníkem domu nebo bytu se kupující stává** okamžikem vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí. Právní účinky vkladu se váží ke dni doručení návrhu na vklad příslušnému katastrálnímu úřadu. Celý proces týkající se koupě domu nebo bytu od podpisu kupní smlouvy až po úspěšný vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí je složitý a může trvat i několik měsíců. Je proto vhodné obrátit se v této souvislosti na odborníka v oblasti nemovitostí, kterým může být právník – advokát, realitní makléř apod.

11. 2. Bydlení v nájmu

Další možností, jak řešit otázku bydlení, je nájem bytu. Na rozdíl od pořízení domu nebo bytu do vlastnictví je dostupnější širšímu okruhu osob. Právní úprava nájmu bytu je rovněž obsažena v občanském zákoníku. Občanský zákoník umožňuje také přenechat pronajatý byt nebo jeho část do podnájmu, ale pouze se souhlasem pronajímatele bytu.

Nájem bytu vzniká na základě nájemní smlouvy mezi pronajímatelem bytu a nájemcem nebo na základě jiných právních skutečností, které upravuje občanský zákoník, např. přechodem nájmu. **Nájemní smlouva musí být písemná a musí obsahovat kromě základních náležitostí (např. označení smluvních stran), ještě náležitosti vyjmenované ve zvláštní části občanském zákoníku upravující nájem bytu (označení bytu, jeho příslušenství, rozsah jejich užívání a způsob výpočtu nájemného a úhrady za plnění spojená s užíváním bytu nebo jejich výši), jinak je neplatná.** Pokud není doba nájmu ve smlouvě dohodnuta, má se za to, že je smlouva uzavřena na dobu neurčitou.

Práva a povinnosti spojené s nájmem bytu jsou upraveny v občanském zákoníku a smlouvě o nájmu bytu.

Nájem bytu může zaniknout několika způsoby:

- **písemnou dohodou** uzavřenou mezi pronajímatelem a nájemcem,
- **uplynutím doby**, na kterou byl nájemní vztah sjednán,
- **písemnou výpovědí nájemce (bez uvedení důvodu), nebo pronajímatele (vždy z důvodů uvedených v občanském zákoníku)**. Podle charakteru výpovědního důvodu může pronajímatelem nájem vypovědět bez přivolení soudu nebo s přivolením soudu. Výpovědní lhůta nesmí být kratší než 3 měsíce a musí skončit ke konci kalendářního měsíce.

Pokud pronajímatel vypoví nájem bez přivolení soudu, může nájemce do šedesáti dní podat žalobu na určení neplatnosti výpovědi k soudu. Nájemce není povinen byt vyklidit, pokud řízení o neplatnosti výpovědi není ukončeno pravomocným rozhodnutím soudu. Téměř ve všech případech výpovědi z nájmu bytu přísluší nájemci bytová náhrada popř. přístřeší.

11. 3. Bydlení v družstevních bytech

Nájem bytu ve vlastnictví bytového družstva má určité zvláštnosti. Každé bytové družstvo je zpravidla vlastníkem jednoho nebo více domů s byty, které užívají jeho členové. **Člen družstva** užívá byt na základě **nájemní smlouvy s družstvem**. Při řešení otázek týkajících se obsahu nájemního vztahu k družstevním bytům (tj. uzavírání nájemní smlouvy, práva a povinnosti bytového družstva a nájemce, apod.) je třeba mít na zřeteli i **stanovy družstva**, na které odkazuje obchodní zákoník.

11. 4. Odběr energií, poplatek za komunální odpad a zajištění dalších služeb v bytě

Při užívání nájemního bytu i bytu nebo domu ve vlastnictví je třeba se přihlásit např. k odběru elektrické energie, plynu, odvozu komunálního odpadu apod. Pokud některé služby nejsou zajištěny pronajímatelem, musí si je nájemce, stejně jako vlastník, zajistit sám.

V některých obcích je na základě místních obecně závazných vyhlášek vybírán poplatek za svoz komunálního odpadu. K vybírání tohoto poplatku obce zmocňuje zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích. Výše poplatku je stanovena v každé obci individuálně – maximálně do výše 500 Kč za rok za každou osobu, která má v dané obci nahlášen pobyt, a to včetně cizinců. Výjimku mají děti do 3 let. Poplatek nesouvisí s množstvím vyprodukovaného odpadu dané osoby. Pokud poplatek není uhrazen ve stanoveném termínu, může se zvýšit až na 1 500 Kč za každou osobu. Pro rok 2012 je zvažováno zvýšení poplatku, který dosud obce mohou maximálně vybírat (500 Kč), až na 1 000 Kč.

11. 5. Ztráta bydlení

Jestliže při ztrátě bydlení nemohou pomoci příbuzní nebo přátelé, je dobré zkusit se obrátit na některou charitativní organizaci, která pomoc v takových případech nabízí. K těmto charitativním organizacím patří např. Armáda spásy, Charita ČR a další. Tyto organizace mají zastoupení po celém území České republiky a mimo jiné provozují také charitativní ubytovny, nejčastěji nazývané azylové domy. Pokud se do potíží dostane matka s dětmi, může se obrátit např. na azylové domy pro matky s dětmi, které jsou provozovány v některých městech. Je však třeba mít na paměti, že všechny tyto domy nebo ubytovny nabízejí ubytování jen na přechodnou dobu (v nouzi). Využít je možné i komerční ubytovny za komerční ceny, které mohou být ve větších městech dost vysoké. Jejich adresu je možné najít např. v telefonních seznamech, na internetových stránkách apod.

Bližší informace o sociálních službách naleznete v kapitole 10. 5.

11. 6. Další užitečné informace

► Hypoteční úvěr

Hypoteční úvěr (nazývaný též hypotéka) je úvěr určený ke koupi nebo stavbě bytu nebo domu pro vlastní bydlení, popř. na jejich rekonstrukci. Žadatelem o hypotéku může být jak fyzická, tak i právnická osoba. Hypotéku poskytují banky, které si pro její čerpání stanovují různé podmínky. Splácení hypotéky bývá zajištěno zástavním právem k nemovitosti, a to i rozestavěné. Hypoteční úvěr může mít splatnost až 30 let. Bližší informace o hypotékách podávají jednotlivé banky.

► Stavební spoření

Stavební spoření je jednou z možností, jak získat finance na koupi, stavbu nebo rekonstrukci bytu či domu. Stavební spoření si může založit osoba, která má trvalý pobyt na území České republiky a má přidělené rodné číslo. Výhod stavebního spoření (státní podpory) tak mohou využít i cizinci s trvalým pobytem v ČR. Bližší informace o stavebním spoření vám podá každá stavební spořitelna.

► Pojištění

Žádný byt nebo dům nelze na 100% ochránit před možností vzniku požáru, před vytopením, vykradením, apod. Ke zmenšení následků těchto událostí je možné nechat si byt nebo dům pojistit. Bližší informace o pojištění je možné získat v jednotlivých pojišťovnách.

Významné změny v právní úpravě nájmu bytu, vlastnictví bytu nebo domu, včetně služeb spojených s užíváním bytu se připravují v rámci prací na rekonstrukci Občanského zákoníku. Časový horizont přijetí této nové právní úpravy je pravděpodobně rok 2014.

Odkazy na podrobné zdroje informací

- Katastr nemovitostí je dostupný rovněž prostřednictvím internetu na adrese <http://www.cuzk.cz>
- Bližší informace o bydlení v ČR najdete na internetových stránkách Ministerstva pro místní rozvoj – <http://www.mmr.cz> (► Bytová politika)
- Informativní brožuru v několika jazykových verzích „Bydlení pro cizince“ naleznete na stránkách <http://www.cizinci.cz> (► Informační materiály a příručky)

12. DOPRAVA

12. 1. Městská doprava

Městská hromadná doprava v sobě zahrnuje zejména (systém se liší dle velikosti měst a místní situace) dopravu **autobusem**, **tramvají**, **trolejbusem** nebo **metrem** (pouze Praha). Doprava je **placená** a každé město má svůj vlastní tarifní systém. Jízdné je nutné platit i za dopravu psů a zavazadel, pokud nesplňují podmínky bezplatné přepravy. **Úhrada jízdného je kontrolována revizory a nezaplacení jízdného je sankcionováno uložením vysoké pokuty.**

Bližší informace o výši jízdného a jízdních řádech lze získat osobně, telefonicky či na internetových stránkách jednotlivých dopravních podniků.

V některých městech České republiky je doprava **integrována**, což znamená, že jízdenky pro příslušné pásmo určené pro dopravu ve městech můžeme použít i pro příměstskou dopravu ve vymezeném okolí měst a mezi městy. V integrovaných dopravních systémech jednotlivé druhy dopravy (autobusová, vlaková, atd.) spolupracují a vytvářejí soustavu vzájemně provázaných linek s jednotným tarifem, přepravními podmínkami a pravidelnými intervaly mezi spoji.

12. 2. Meziměstská doprava

Meziměstská hromadná doprava v České republice v sobě zahrnuje dopravu převážně **autobusem** nebo **vlakem**. Vnitrostátní letecká doprava je používána jen okrajově, a to mezi největšími městy (Praha, Brno, Ostrava).

Meziměstskou autobusovou dopravu zajišťuje na území České republiky řada autobusových dopravců. Každý z těchto dopravců má svůj vlastní tarifní systém, který nabízí **jednorázové jízdenky** i **předplacené průkazky**. Obdobně jako dopravní podniky městské hromadné dopravy nabízí většina autobusových dopravců **slevy** pro určité skupiny svých cestujících (např. studentům, invalidům, důchodcům, dětem do určitého věku apod.). Více informací o výši jízdného, druzích slev, přepravních podmínkách a jízdních řádech lze získat např. na <http://www.idos.cz>, v informačních centrech jednotlivých dopravců nebo na větších autobusových nádražích (např. ÚAN Florenc Praha, ÚAN Zvonarka Brno, ÚAN Ostrava, apod.).

Železniční dopravu na území ČR zajišťují převážně České dráhy (<http://www.cd.cz>). Tento dopravce nabízí v rámci svého tarifního systému vedle základního jízdného i řadu slev, které jsou dostupné velkým okruhu cestujících. Přepravu osob na některých vybraných tratích provozují i jiní soukromí dopravci, kteří uplatňují své tarify.

Spojení v rámci železniční, autobusové nebo městské hromadné dopravy naleznete na internetových stránkách <http://www.idos.cz>. Tato stránka umožňuje vyhledat spojení v každém druhu dopravy zvlášť nebo dokáže tyto jednotlivé druhy dopravy zkombinovat a vyhledat tak optimální spojení.

Integrované dopravní systémy vybraných měst:

Praha – Pražská integrovaná doprava (PID) <http://www.ropid.cz>

Brno – Integrovaný dopravní systém Jihomoravského kraje (IDS JMK)

<http://www.idsjmk.cz>

12. 3. Řidičské oprávnění

K řízení motorového vozidla na území České republiky je nutné řidičské oprávnění, které se prokazuje řidičským průkazem. Vydání řidičského průkazu je podmíněno absolvováním praktického výcviku, teoretické výuky v autoškole a složením zkoušky z odborné způsobilosti. Řidičské průkazy vydávají držitelům řidičských oprávnění příslušné obecní úřady obcí s rozšířenou působností na území České republiky. **Držitel řidičského průkazu má povinnost mít řidičský průkaz při řízení motorového vozidla u sebe a na požádání jej předložit ke kontrole.**

Řidičský průkaz vydaný v České republice opravňuje jeho držitele i k řízení v zahraničí, pokud cestuje do státu, který tento řidičský průkaz uznává. V opačném případě je nutné požádat o vydání **mezinárod-**

ního řidičského průkazu. Žádost o vydání mezinárodního řidičského průkazu může podat pouze držitel platného národního řidičského průkazu. Bližší informace jsou uvedeny v následující kapitole 12. 4.

K řízení motorových vozidel na území České republiky opravňuje rovněž platný řidičský průkaz vydaný členskými státy Evropských společenství, řidičský průkaz a mezinárodní řidičský průkaz vydaný cizím státem podle Úmluvy o silničním provozu uzavřené v Ženevě v roce 1949 a dále podle Úmluvy o silničním provozu uzavřené ve Vídni v roce 1968. Pokud si nejste jisti, že Váš řidičský průkaz vydaný cizím státem odpovídá výše zmíněným Úmlouvám, obraťte se s dotazem na příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností podle Vašeho místa pobytu na území České republiky. Bližší informace k výměně řidičských průkazů viz níže v kapitole 12. 4.

Každý, kdo zamýšlí používat své **vozidlo** na území České republiky (s výjimkou osob, jejichž pobyt na území České republiky netrvá déle než 185 dnů v příslušném kalendářním roce), musí jej **zaregistrovat** na příslušném obecním úřadu obce s rozšířenou působností.

Silniční vozidla evidovaná v České republice musí mít uzavřenou pojistnou smlouvu o pojištění odpovědnosti, podléhají pravidelným technickým prohlídkám, kterými se kontroluje technický stav silničního vozidla, a pravidelným měřením emisí. Doklad o technickém stavu silničního vozidla a doklad o měření emisí vystavují stanice technické kontroly a stanice měření emisí.

V České republice je zpoplatněno užívání vybrané sítě dálnic a rychlostních silnic. Zaplacení dálničního poplatku se prokazuje **dálničním kupónem**. Dálniční kupóny je možné koupit u čerpacích stanic, v provozovných České pošty, na hraničních přechodech či v autoklubech. Je možno zakoupit kupony s roční, měsíční nebo desetidenní délkou platnosti.

Nejvyšší povolená rychlost na území České republiky

město: 50 km/h

mimo město: 90 km/h

dálnice: 130 km/h

V České republice řídí po požití jakéhokoli množství alkoholu nebo jiných omamných látek nesmí řídit motorové vozidlo!

12. 4. Výměna cizího řidičského průkazu za řidičský průkaz ČR⁴

Výměna řidičského průkazu vydaného cizím státem a řidičského průkazu Evropského společenství za řidičský průkaz ČR se řídí zákonem č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů.

Výměnu můžeme rozdělit do následujících oblastí:

► **výměna řidičských průkazů vydaných státy Evropských společenství⁵**

Cizinec, který vlastní řidičský průkaz Evropských společenství a usídlí se na území České republiky, není povinen si svůj řidičský průkaz vyměnit za řidičský průkaz České republiky. Pokud bude mít cizinec, který je občanem členského státu Evropské unie na území České republiky přechodný pobyt v trvání alespoň 185 dnů, může si požádat o výměnu svého řidičského průkazu Evropského společenství za řidičský průkaz České republiky.

Řidičský průkaz ČR plně odpovídá vzoru řidičského průkazu vydávaného státy EU:

⁴ Informace v této kapitole čerpají z informačního letáku, jehož zpracovatelem je Jihomoravský kraj, odbor regionálního rozvoje, Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců, a dále z informací Ministerstva dopravy ČR.
⁵ V praxi se týká členských států EU, Islandu, Lichtenštejnska, Švýcarska a Norska.

► výměna řidičských průkazů vydaných cizím státem

Cizinec, který není příslušníkem státu Evropské unie a který má na území České republiky trvalý nebo dlouhodobý pobyt na dobu delší než 1 rok, je povinen požádat příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností o vydání řidičského průkazu výměnou za řidičský průkaz vydaný cizím státem do 3 měsíců ode dne právní moci povolení trvalého pobytu nebo přechodného pobytu na dlouhodobé vízum.

Provést výměnu je možné ale pouze u těch řidičských průkazů vydaných cizím státem, které svým provedením odpovídají vzorům řidičských průkazů, které jsou stanoveny Úmluvami o silničním provozu Vídeň 1968 a Ženeva 1949 – blíže viz text níže.

Ne každý řidičský průkaz, který je vydán v zahraničí (mimo země Evropské unie), je možno vyměnit za řidičský průkaz ČR, neboť řidičský průkaz vydaný cizím státem musí, jak již bylo výše uvedeno, naplnit podmínky vzoru řidičského průkazu stanoveného především Úmluvou o silničním provozu (Vídeň 1968) – popis vzoru řidičského průkazu je uveden níže. Toto platí i v případě, že je k němu přiložen mezinárodní řidičský průkaz. Výjimku tvoří pouze řidičské průkazy Japonska a Jižní Koreje, jejichž výměna podléhá zvláštnímu režimu a způsobu přepisu skupin řidičských oprávnění (vyhláška č. 31/2001 Sb., o řidičských průkazech a o registru řidičů, v platném znění) – v tomto případě je možno předložit současně mezinárodní řidičský průkaz jako náhradu úředního překladu.

Popis řidičského průkazu stanovený Úmluvou o silničním provozu (Vídeň 1968)

- Národní řidičský průkaz musí mít formu dokumentu.
- Průkaz musí být zhotoven z plastu nebo papíru. Pro řidičské průkazy zhotovené z plastu by měl být přednostně zvolen formát 54×86 mm. Barva by měla být růžová.
- Na přední straně průkazu bude uveden titul „Řidičský průkaz“ v národním jazyce (nebo jazycích) země, která průkaz vydává.
- Řidičský průkaz musí obsahovat následující údaje, očíslované tak, jak je uvedeno níže.
  1. Příjmení;
  2. Křestní jméno, další jména;
  3. Datum a místo narození (může být nahrazeno jinými údaji, které určí národní legislativa);
  4. (a) Datum vydání;
  4. (b) Datum ukončení platnosti;
  4. (c) Název nebo razítko organu, který průkaz vydal;
  5. Číslo průkazu;
  6. Fotografie držitele;
  7. Podpis držitele průkazů;
  9. Skupiny (podskupiny) vozidel, pro které je průkaz platný;
  12. Doplňující informace nebo omezení pro každou skupinu (podskupinu) vozidel v podobě kódu.
- Jestliže jsou podle domácí legislativy požadovány další údaje, musí být v řidičském průkazu uvedeny pod následujícími čísly:
  - 4.(d) Identifikační číslo pro účely registrace, jiné než to, které je uvedeno pod číslem 5 odstavce 4
  8. Místo obvyklého bydliště
  10. Datum vydání pro každou skupinu (podskupinu) vozidel;
  11. Datum ukončení platnosti pro každou skupinu (podskupinu) vozidel;
  13. Informace pro účely registrace v případě změny v zemi obvyklého bydliště;
  14. Informace pro účely registrace nebo jiné informace se vztahem k bezpečnosti silničního provozu.
- Všechny údaje v řidičském průkazu musí být zapsány latinkou. Jestliže se použije jiný druh písma, musí být údaje přepsány též do latinské abecedy.

Pokud řidičský průkaz vydaný cizím státem, neodpovídá výše zmíněným „Úmluvám“ není možné na jeho základě řídit motorová vozidla na území České republiky, a tudíž ani ho vyměnit za český řidičský

průkaz. V daném případě, pokud jeho držitel hodlá řídit motorová vozidla na území České republiky, musí absolvovat výuku a výcvik v autoškole, složit zkoušku z odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a poté požádat o udělení řidičského oprávnění.

Obecné informace k výměně řidičských průkazů vydaných cizím státem a řidičských průkazů Evropských společenství

K podání žádosti o výměnu řidičského průkazu je příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností podle místa trvalého pobytu, přechodného pobytu v trvání alespoň 185 dní na území nebo přechodného pobytu na dlouhodobé vízum na dobu delší než 1 rok na území České republiky. Např. v Brně se jedná o Magistrát města Brna – odbor dopravně-správních činností.

Má-li obecní úřad obce s rozšířenou působností pochybnost o platnosti řidičského průkazu vydaného cizím státem, nebo řidičského průkazu Evropského společenství, ověří si jeho platnost na zastupitelském úřadu státu, který tento řidičský průkaz vydal.

Postup pro výměnu:

Písemnou žádost o vydání řidičského průkazu na základě řidičských průkazů vydaných cizím státem a řidičských průkazů Evropského společenství podejte na předepsaném formuláři osobně nebo v zastoupení na příslušném pracovišti obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Žádosti o vydání řidičského průkazu jsou k dispozici na příslušných úřadech obcí s rozšířenou působností nebo k prohlédnutí (s návodem na vyplnění) na internetových stránkách Ministerstva dopravy ČR:

<http://www.mvcr.cz/NR/rdonlyres/321FBCAB-7CA4-4E01-B30C-53F06F195515/0/vzornew.pdf>

Na příslušném úřadu předložte:

- žádost o vydání řidičského průkazu,
- platný doklad totožnosti (povolení k pobytu cizince případně občanský průkaz nebo cestovní pas společně s potvrzením o občanském průkazu, který Vám vydá příslušný úřad při změně údajů v občanském průkazu, jeho ztrátě, zničení apod. pokud občanský průkaz máte),
- řidičský průkaz vydaný cizím státem nebo řidičský průkaz Evropských společenství,
- jednu průkazovou fotografii (typizovaná fotografie současné podoby o rozměrech 3,5×4,5 cm, zobrazující žadatele v předním čelném pohledu s výškou obličejové části hlavy od očí k bradě minimálně 13 mm, v občanském oděvu bez brýlí s tmavými skly a bez pokrývky hlavy),
- případně další dokumenty dle konkrétního případu (informace poskytnou pracovníci registru řidičů).

Řidičský průkaz bude vystaven max. do 20 dnů od podání žádosti o vydání řidičského průkazu.

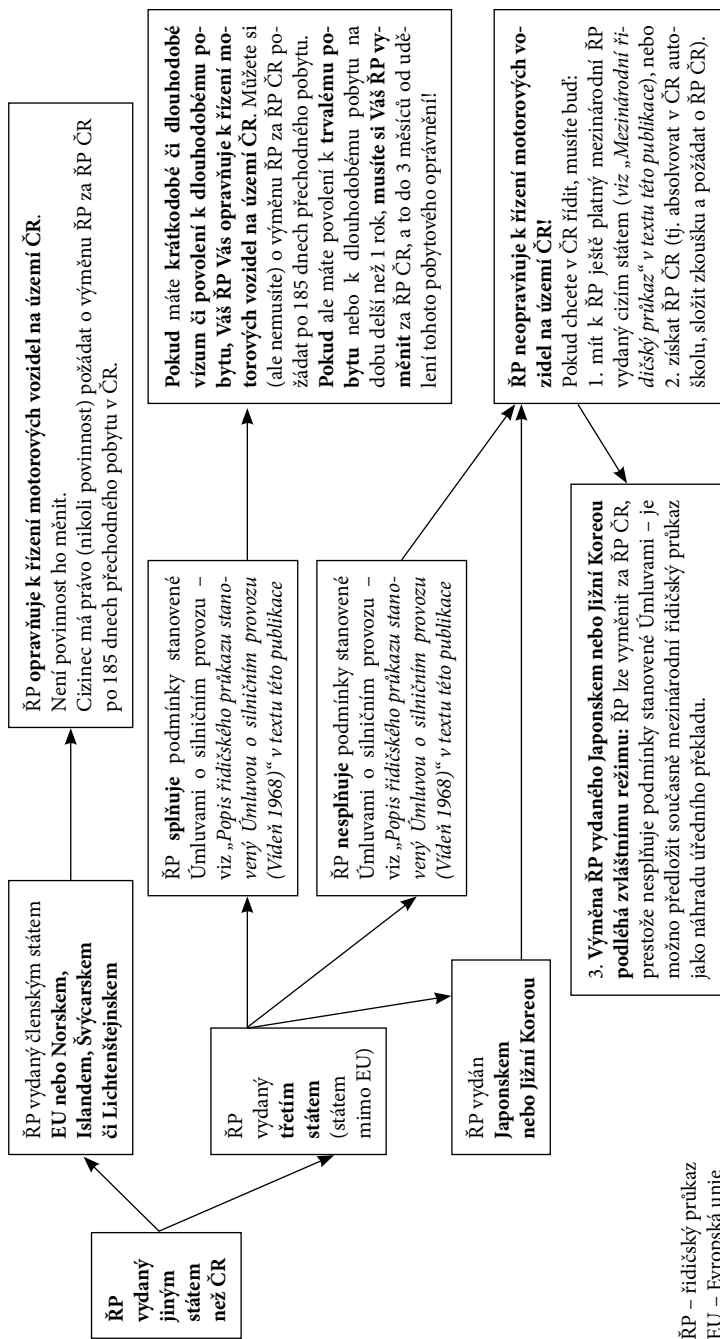
Správní poplatek:

- vydání řidičského průkazu nejpozději do 20 dnů je za **správní poplatek 50,- Kč**. Tento poplatek se vybírá i za vydání řidičského průkazu po požadovaném rozšíření řidičského oprávnění nebo při ztrátě řidičského průkazu, jeho poškození, zničení nebo odcizení, jakož i za vydání mezinárodního řidičského průkazu,
- vydání řidičského průkazu nejpozději do 5 pracovních dnů je za **správní poplatek 500,- Kč**,
- od poplatku za vydání řidičského průkazu jsou osvobozeni občané se zvlášť těžkým zdravotním postižením, kterým byly přiznány mimořádné výhody II. nebo III. stupně (držitelé průkazu ZTP a ZTP/P),
- bezplatně se provede výměna řidičského průkazu, na něhož se vztahuje povinnost výměny podle § 134 zákona č. 361/2000, tzn. zdarma se vyměňují řidičské průkazy vydané v České republice, které byly vydány v době od 1. 1. 2001–31. 12. 2002 (musí být vyměněny do 31. 12. 2012) a v době od 1. 1. 2003–30. 4. 2004 (musí být vyměněny do 31. 12. 2013),
- bezplatně se též provede výměna řidičského průkazu vydaného cizím státem, kde je stanovena povinnost jeho výměny ze zákona č. 361/2000 Sb.

Držitel řidičského oprávnění je povinen převzít řidičský průkaz osobně nebo prostřednictvím zmocněné osoby na základě ověřené plné moci na příslušném obecním úřadu obce s rozšířenou působností. Průkaz je platný 10 let ode dne vydání, pokud není jeho platnost omezena na dobu kratší z důvodů časového omezení zdravotní způsobilosti řidiče.

Pokud je žadatelé vyhověno, opravné prostředky nejsou určeny. Jestliže žádosti vyhověno není, lze podat odvolání v souladu s poučením obsaženým v příslušném rozhodnutí.

Platí můj řídicí průkaz v ČR? Mohu/musím si ho vyměnit za řídicí průkaz ČR?

ŘP – řídicí průkaz
EU – Evropská unie

Poznámka: Výměna cizího ŘP za ŘP ČR přináší cizinci výhodu např. v případě ztráty ŘP. Pokud je již cizinec držitelem českého řídicího průkazu, může si v případě jeho ztráty požádat o vydání nového českého řídicího průkazu na příslušném obecním úřadu obce s rozšířenou působností podle jeho místa pobytu na území ČR. Při ztrátě řídicího průkazu vydaného cizím státem zmíněné řešení možné není.

Mezinárodní řídičský průkaz

Mezinárodní řídičský průkaz je doplňkovým dokladem k národnímu řídičskému průkazu. Je určen pouze k řízení motorových vozidel v mezinárodním silničním provozu a je ho třeba předkládat vždy s platným národním řídičským průkazem. Mezinárodní řídičský průkaz je nutné mít vždy při řízení mimo státy EU, v EU ho není nutné mít při sobě, pokud vlastníte poslední verzi řídičského průkazu ČR.

Mezinárodní řídičské průkazy neplatí na území státu jejich vydání, protože jsou určeny jen k mezinárodnímu silničnímu provozu, a to s platným národním řídičským průkazem.

Jsou vydávány dva typy mezinárodních řídičských průkazů:

- *vídeňský vzor*

Úmluva o silničním provozu (Vídeň, 1968) – platí tři roky ode dne vydání na území všech států, které jsou signatáři této úmluvy.⁶

- *ženevský vzor*

Úmluva o silničním provozu (Ženeva, 1949) – platí jeden rok ode dne vydání na území všech států, které jsou signatáři této úmluvy.⁷

Oba typy mezinárodních řídičských průkazů jsou barvy šedobílé a mají jako vložku dvojlist nebo dva dvojlisty, které obsahují údaje uvedené v mezinárodním řídičském průkazu v hlavních světových jazycích. Některé státy uznávají pouze jeden z těchto mezinárodních řídičských průkazů, a proto se doporučuje, aby žadatel uvedl, ve kterém státě bude řídičský průkaz používat. Mezinárodní řídičský průkaz se vydává na žádost držitele řídičského oprávnění.

Odkazy na podrobné zdroje informací

- Bližší informace o řídičských průkazech lze nalézt na stránkách Ministerstva dopravy <http://www.mdcr.cz> (► Silniční doprava ► Řídičské průkazy, Autoškoly ► Řídičské průkazy)
- Bližší informace o registraci vozidel lze nalézt na stránkách Ministerstva dopravy <http://www.mdcr.cz> (► Silniční doprava ► Dovoz, registrace a schvalování vozidel ► Schvalování vozidel)
- Seznam registračních míst lze nalézt na stránkách Ministerstva dopravy <http://www.mdcr.cz> (► Silniční doprava ► Dovoz, registrace a schvalování vozidel ► Registrace vozidel ► Přehled registračních míst)
- Bližší informace o stanicích technické kontroly a stanicích měření emisí lze nalézt na stránkách Ministerstva dopravy <http://www.mdcr.cz> (► Silniční doprava ► STK a SME)
- Náhled obou typů vzorů mezinárodních řídičských průkazů lze nalézt na stránkách Ministerstva dopravy <http://www.mdcr.cz> (► Silniční doprava ► Řídičské průkazy, autoškoly ► Řídičské průkazy ► Vydání mezinárodního řídičského průkazu ► Dva vzory)

6 Tento vídeňský vzor mezinárodního řídičského průkazu je dle Úmluvy doporučován nebo vyžadován v těchto státech: Albánie, Spojené arabské emiráty, Arménie, Ázerbájdžán, Bahamy, Bahrajn, Belgie, Bělorusko, Bosna a Hercegovina, Brazílie, Bulharsko, Černá hora, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Filipíny, Finsko, Francie, , Gruzie, Guyana, Chorvatsko, Írán, Itálie, Izrael, Jihoafrická r., Jugoslávie, Kazachstán, Kyrgyzstán, Konžská demokr. r., Kuba, Kuvajt, Libérie, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Makedonie, Maroko, Moldávská r., Monako, Mongolsko, Německo, Niger, Norsko, Pákistán, Peru, Pobřeží slon., Polsko, Rakousko, Rumunsko, Ruská federace, Řecko, San Marino, Seychelské ostrovy, Senegal, Slovensko, Slovinsko, Srbsko, Středoafriická r., Švédsko, Švýcarsko, Tádžikistán, Tunisko, Turkmenistán, Ukrajina, Uruguay, Uzbekistán, Zimbabwe.

7 Tento ženevský vzor mezinárodního řídičského průkazu je doporučován nebo vyžadován v těchto státech: Albánie, Alžírsko, Arabské emiráty, Argentina, Austrálie, Bangladěš, Barbados, Belgie, Benin, Botswana, Bulharsko, Burkina Faso, Černá hora, Česká republika, Dánsko, Dominikánská r., Egypt, Ekvádor, Fidži, Filipíny, Finsko, Francie, Ghana, Gruzie, Guatemala, Haiti, Holandsko, Chile, Indie, Irsko, Island, Itálie, Izrael, Jamajka, Japonsko, Jihoafrická r., Jordánsko, Kambodža, Kanada, Kyrgyzstán, Kongo, Konžská demokr. r., Korejská r., Kuba, Kypr, Laos, Lesotho, Libanon, Lucembursko, Madagaskar, Maďarsko, Malavi, Malajsie, Mali, Malta, Maroko, Monako, Namibie, Niger, Nigérie, Norsko, Nový Zéland, Papua-Nová Guinea, Paraguay, Peru, Pobřeží slon., Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Ruská federace, Rwanda, Řecko, San Marino, Senegal, Sierra Leone, Singapur, Slovensko, Spojené státy am., Srbsko, Sri Lanka, Středoafriická r., Sýrie, Španělsko, Švédsko, Thajsko, Togo, Trinidad a Tobago, Tunisko, Turecko, Uganda, Vatikán, Velká Británie, Venezuela, Zimbabwe.

13. RODINA, MANŽELSTVÍ, ŽIVOTNÍ UDÁLOSTI

Je třeba mít na paměti, že rodinné vztahy cizích státních příslušníků se mohou řídit jiným než českým právním řádem. Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, v platném znění, stanoví, kterým právním řádem se řídí rodinné vztahy cizích státních příslušníků. Z tohoto zákona vyplývají mimo jiné následující skutečnosti:

- způsobilost osoby uzavřít manželství, jakož i podmínky jeho platnosti se řídí právem státu, jehož je tato osoba příslušníkem
- forma uzavření manželství se řídí právem místa, kde se manželství uzavírá
- osobní a majetkové vztahy manželů se řídí právem státu, jehož jsou příslušníky; jsou-li manželé příslušníky různých států, řídí se vztahy právem českým
- zrušení manželství rozvodem se řídí právním řádem státu, jehož občany jsou manželé v době zahájení řízení; jsou-li manželé příslušníky různých států, řídí se zrušení manželství rozvodem právním řádem českým; jestliže, by bylo třeba použít cizího právního řádu, který by zrušení manželství rozvodem nedovoloval anebo jen za okolností mimořádně tíživých, avšak manželé nebo alespoň jeden z nich žije v České republice delší dobu, použije se práva českého
- vztahy mezi rodiči a dětmi, včetně výchovy a výživy, řídí se právem státu, jehož příslušníkem je dítě; žije-li dítě v České republice, mohou být tyto vztahy posuzovány podle práva českého, je-li to v zájmu dítěte.

Ustanovení tohoto zákona se použije, jen pokud nestanoví něco jiného mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána.

V rámci rodiny, stejně jako v ostatních právech a povinnostech, jsou si muž a žena zcela rovni, o záležitostech rodiny rozhodují manželé společně. Manželé mají právo na stejnou životní úroveň.

Na výchově dětí by se měli oba rodiče účastnit stejným dílem. Rodiče mají vůči svým dětem **vyživovací povinnost**. Tato povinnost trvá do té doby, než jsou děti samy schopny se živit. Oba rodiče přispívají na výživu svých dětí podle svých schopností, možností a majetkových poměrů. Podle českého práva mají děti manželské a nemanželské stejná práva a povinnosti.

13. 1. Matriky a jejich působnost

Matrika je státní evidence narození, uzavření manželství, registrace partnerství a úmrtí fyzických osob na území České republiky a narození, uzavření manželství a úmrtí, k nimž došlo v cizině, jde-li o státní občany České republiky. Matrika se dělí na matriku narození, pro kterou se vede kniha narození, na matriku manželství, pro kterou se vede kniha manželství, matriku registrovaného partnerství, pro kterou se vede kniha registrovaného partnerství, a matriku úmrtí, pro kterou se vede kniha úmrtí.

Do matričních knih se zapisují další skutečnosti, jimiž se mění a doplňují zápisy v matriční knize.

Z provedených zápisů v matriční knize se vydávají **matriční doklady**, tj. rodný list, oddací list a úmrtí list a doklad o registrovaném partnerství.

Matriční úřady jsou obecní úřady, v hlavním městě Praze úřady městských částí, v územně členěných statutárních městech úřady městských obvodů nebo úřady městských částí a pro území vojenských újezdů újezdní úřady, které určilo a jejich správní obvody vymezilo Ministerstvo vnitra prováděcím právním předpisem.

13. 2. Uzavření manželství (podmínky); registrované partnerství (podmínky)

a) Manželství se uzavírá svobodným a úplným souhlasným prohlášením muže a ženy o tom, že spolu vstupují do manželství učiněným před matričním úřadem, před úřadem, který není matričním úřadem, je-li jeden ze snoubenců přihlášen k trvalému pobytu v jeho správním obvodu, nebo před orgánem církve nebo náboženské společnosti, oprávněné k tomu zvláštním předpisem. Prohlášení se činí veřejně a slavnostním způsobem v přítomnosti dvou svědků.

Snoubenci vyplní před uzavřením manželství předepsané tiskopis a předloží jej matričnímu úřadu, v jehož správním obvodu má být manželství uzavřeno. K tiskopisu připojí stanovené doklady. Církevní sňatek může být uzavřen až poté, kdy snoubenci předloží oddávajícímu osvědčení o tom, že splnili všechny požadavky zákona pro uzavření platného manželství. Osvědčení nesmí být starší tří měsíců a vydá je matriční úřad, v jehož správním obvodu bude manželství uzavřeno.

Manželství nemůže být uzavřeno se ženatým mužem nebo vdanou ženou, nemůže být uzavřeno mezi předky a potomky a mezi sourozenci; totéž platí o příbuzenství založeném osvojením, pokud osvojení trvá. Nezletilá fyzická osoba starší 16 let, osoba, jejíž způsobilost k právním úkonům je rozhodnutím soudu omezena, nebo fyzická osoba stížená duševní poruchou, která by měla za následek omezení způsobilosti k právním úkonům, připojí k předepsanému tiskopisu rozhodnutí soudu o povolení uzavřít manželství.

Pokud jsou předkládané doklady vystaveny orgány cizích států, předkládají se s úředním překladem do českého jazyka a musí být opatřeny potřebnými ověřeními (viz kapitola 4. 4.). Matriční úřad může potřebná ověření listin prominout, je-li jejich opatření spojeno s těžko překonatelnou překážkou.

Cizinec předloží matričnímu úřadu před uzavřením manželství potvrzení vydané Policií České republiky o oprávněnosti pobytu na území České republiky; to neplatí, jde-li o občana Evropské unie, občana jiného smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru, nebo jeho rodinné příslušníky. Toto potvrzení nesmí být ke dni uzavření manželství starší 7 pracovních dnů.

b) Dnem 1. července 2006 nabyl účinnosti zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. **Registrované partnerství**, (dále je „partnerství“), vzniká projevem vůle *dvou osob stejného pohlaví* činěným formou souhlasného svobodného a úplného prohlášení těchto osob o tom, že spolu vstupují do partnerství. Prohlášení činí osobně před matričním úřadem v kraji, který je podle místa trvalého pobytu alespoň jedné z osob vstupujících do partnerství příslušný k přijetí prohlášení. Příslušné matriční úřady (14) stanovilo Ministerstvo vnitra vyhláškou.

Osoby, které chtějí vstoupit do partnerství, vyplní před prohlášením předepsané tiskopis a předloží jej příslušnému matričnímu úřadu. K tiskopisu připojí stanovené doklady. Pokud jsou předkládané doklady vystaveny orgány cizích států předkládají se s úředním překladem do českého jazyka a musí být opatřeny potřebnými ověřeními (viz kapitola 4. 4.).

Obdobně jako u uzavírání manželství, cizinec, který chce vstoupit do partnerství a který nemá povolen trvalý pobyt na území České republiky, předloží příslušnému matričnímu úřadu před vstupem do partnerství potvrzení vydané Policií České republiky o oprávněnosti pobytu na území České republiky; to neplatí, jde-li o občana Evropské unie, občana jiného smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru, nebo jejich rodinné příslušníky. Toto potvrzení nesmí být ke dni vstupu do partnerství starší 7 pracovních dnů.

Do partnerství může vstoupit každý, komu to zákon nezakazuje. Podmínkou vstupu do partnerství je, aby alespoň jedna z osob vstupujících do partnerství byla státním občanem České republiky. Do partnerství nemohou vstoupit osoby navzájem příbuzné v linii přímé a sourozenci. Dále do partnerství nemůže vstoupit osoba, která nedosáhla věku 18 let, nemá způsobilost k právním úkonům, nebo již dříve uzavřela manželství nebo která již dříve vstoupila do partnerství anebo do obdobného svazku osob stejného pohlaví v zahraničí, a její manželství nebo partnerství anebo obdobný svazek trvá.

Příjmení žen se tvoří v souladu s pravidly české mluvnice. Při zápisu uzavření manželství nebo při zápisu prohlášení o vstupu do partnerství lze na základě žádosti cizinky, již se uzavření manželství týká, uvést v matriční knize příjmení, které bude po uzavření manželství, resp. vstupu do partnerství, užívat, v mužském tvaru.

13. 3. Rozvod

V České republice existuje možnost rozvodu. Manželství rozvádí soud. Před rozhodnutím o rozvodu manželství je nutné vypořádat následnou péči o nezletilé děti. V České republice jsou možné dva typy rozvodů, tzv. nesporný rozvod a sporný (ztížený) rozvod.

U **nesporného** rozvodu je celá procedura značně zrychlena a zjednodušena. Pokud

- manželství trvalo nejméně rok,
- manželé se na rozvodu vzájemně domluví,

- nejméně šest měsíců spolu nežijí a
- vypořádají si vzájemná majetková práva a práva k dětem,

soud manželství rozvede, aniž by zkoumal, zda je manželství trvale a hluboce rozvráceno.

V případě **sporného** rozvodového řízení (kdy jeden z manželů s rozvodem nesouhlasí, popř. pokud si nejsou manželé schopni upravit vzájemné poměry po rozvodu) platí, že soud může manželství na návrh některého z manželů rozvést pouze, pokud je manželství trvale a hluboce rozvráceno. Soud rozhodne až po jednání, ke kterému budou předvoláni rodiče a opatrovník dítěte zvlášť ustanovený pro toto řízení. V určitých výjimečných případech nemusí soud manželství rozvést.

Před rozhodnutím, kterým se rozvádí manželství rodičů nezletilého dítěte, upraví soud práva a povinnosti rodičů k dítěti pro dobu po rozvodu a určí, komu bude dítě svěřeno do výchovy a jak má každý z rodičů přispívat na jeho výživu. Jsou-li oba rodiče způsobilí dítě vychovávat a mají-li o výchovu zájem, může soud svěřit dítě do společné, popřípadě střídavé výchovy obou rodičů, je-li to v zájmu dítěte, a budou-li zajištěny jeho potřeby.

Rozvodem nezaniká vyživovací povinnost k dítěti. Má-li jeden z rodičů zato, že vyživovací povinnost není plněna dostatečně, může se obrátit na soud a zažádat o úpravu vyživovacích poměrů. Výživné na dítě lze upravit nejenom v případě rozvodu manželství, ale také pokud jeden z rodičů neplní vyživovací povinnosti dobrovolně a manželství trvá.

Svěří-li soud dítě do výchovy jednoho z rodičů, může také upravit styk druhého rodiče, popř. prarodiče nebo sourozence s dítětem, vyžaduje-li to zájem na jeho výchově a poměry v rodině. Přednost před soudní úpravou styku má dohoda rodičů, která nevyžaduje schválení soudu. Děti mají právo na stejnou životní úroveň jako jejich rodiče. Na soud se mohou kvůli výživnému obrátit i nesezdaní rodiče nezletilého dítěte, tj. nejen manželé.

Rozvedený manžel (žena i muž), který není schopen sám se živit, může žádat od bývalého manžela, aby mu přispíval na přiměřenou výživu podle svých schopností, možností a majetkových poměrů.

13. 4. Narození dítěte cizinci

Narození dítěte je povinnou oznámit matričnímu úřadu zdravotnické zařízení, v němž byl porod ukončen; nebyl-li porod ukončen ve zdravotnickém zařízení, oznámí narození lékař, který jako první poskytl při porodu nebo po porodu zdravotní péči. Příslušný k provedení zápisu narození do knihy narození je matriční úřad, v jehož správním obvodu se dítě narodilo. Matrikář provede zápis do knihy narození a vystaví dítěti rodný list. Současně matriční úřad oznámí narození dítěte evidenci obyvatel.

V případě dítěte státního občana České republiky, jehož matkou je cizinka, stává se místem jeho trvalého pobytu, pokud se rodiče nedohodnou jinak, adresa sídla příslušného úřadu, v jehož územním obvodu se dítě narodilo.

Platná legislativa poskytuje dítěti cizince legálně pobývajícímú na území ochranu tím, že se jeho pobyt po narození automaticky považuje za přechodný. Tato ochrana je však časově omezená a rodič musí po narození do maximálně 60 dnů požádat za svoje dítě o udělení víza/povolení k dlouhodobému či trvalému pobytu. Pobývá-li rodič na území ČR na vízum, je povinen podat pro dítě žádost o udělení stejného druhu víza. Pokud pobývá na území na krátkodobé vízum, podává se žádost policii v místě, kde je hlášen k pobytu na území. Pokud pobývá na dlouhodobé vízum, žádá ministerstvo. Je-li v uvedeně lhůtě podána žádost o povolení k trvalému pobytu, považuje se pobyt dítěte od narození za trvalý. V případě vycestování rodičů s dítětem mimo území ČR se jeho pobyt považuje za přechodný.

Dítě narozené rodičům, kteří na území ČR pobývají na vízum (zejména na tzv. dlouhodobé vízum nad 90 dnů), není účastné veřejného zdravotního pojištění, i když rodiče pojištění jsou např. z titulu zaměstnání.

Rozsah cestovního zdravotního pojištění pro tyto případy je stanoven § 180j odst. 5 a 7 cizineckého zákona, který mj. obsahuje podmínku komplexní zdravotní péče. Tato komplexní zdravotní péče zahrnuje i zdravotní péči související s těhotenstvím pojištěné matky a porodem jejího dítěte.

Pokud se dítě narodí bez krytí v rámci pojištění, platí následující. Pro toto dítě je třeba uzavřít smluvní zdravotní pojištění (záleží ovšem na rodičích, jestli uzavřou pojištění nebo budou zdravotní péči platit v hotovosti). Dítě musí absolvovat vstupní prohlídku, kterou hradí rodič dítěte z vlastních finančních

prostředků. Na základě této prohlídky pojišťovna uzavře smlouvu o zdravotním pojištění dítěte a určí výši pojistného. Pojišťovna poté vystaví dítěti průkaz pojištěnce. Péči o dítě v porodnici je třeba hradit hotovostí, poněvadž smlouva bude uzavřena až po vstupní prohlídce dítěte.

13. 5. Úmrtí blízké osoby

Příslušný k zápisu úmrtí do matriční knihy je matriční úřad, v jehož správním obvodu fyzická osoba zemřela. Úmrtí oznámí matričnímu úřadu prohlížející lékař na listu o prohlídce mrtvého, na jehož základě matrikář provede zápis do knihy úmrtí a vydá úmrtní list – členům rodiny zesnulého (manžel, rodiče, děti, prarodiče, vnuci a pravnucci), nebo jeho sourozencům anebo zplnomocněným zástupcům. Úmrtní list vydá také cizinci, který prokáže, že je to nezbytné pro uplatnění jeho práv před orgány státu nebo před orgány územních samosprávných celků.

Vypravení pohřbu, popřípadě převoz zemřelého za hranice České republiky, si zařizuje vypravovatel pohřbu sám.

Odkazy na podrobné zdroje informací

- Podrobnější **informace o matrikách** vám poskytnou na obecním či městském úřadě v místě vašeho bydliště, popř. využijte
  - Portál veřejné správy – <http://portal.gov.cz> (► Životní situace ► Občan ► Občan a stát ► Osobní údaje ► Matriky), kde mimo jiné naleznete jak postupovat v případech vydávání matričních dokladů, nahlížení do matričních knih, vydání potvrzení o skutečnostech zapsaných v matriční knize apod.
  - internetové stránky Ministerstva vnitra – <http://www.mvcr.cz> (► Služby pro veřejnost ► Rady a služby ► Občan na úřadě ► Matriky – matriční úřady)
- Podrobné **informace o uzavření manželství** vám poskytnou nejbližší matriční úřad, popř. navštivte:
  - internetové stránky Ministerstva vnitra – <http://www.mvcr.cz> (► Rady a služby ► Občan na úřadě ► Manželství)
  - Portál veřejné správy – <http://portal.gov.cz> (► Životní situace ► Cizinec ► Manželství nebo ► Občan ► Rodina ► Manželství), kde naleznete podrobné instrukce jak postupovat v případech uzavření manželství, uzavření občanského manželství, uzavření církevního manželství, uzavření manželství s cizincem, apod.

14. VYBRANÉ INFORMACE O ČESKÉ SPOLEČNOSTI

Tato kapitola je obsažena ve všech jazykových verzích této publikace, je však především určena těm cizincům, kteří pocházejí z kulturně vzdálenějších zemí s výrazně odlišnými zvyklostmi ve společenském životě a tradicích. Cizincům z kulturně či geograficky bližších zemí nepřinese mnoho nového, neboť se dá předpokládat, že jejich životní styl je podobný životu v ČR. Nicméně tato informace, pro některé z cizinců nadbytečná, je kvůli jednotnosti textu publikace obsažena ve všech jazykových překladech.

14. 1. Verbální a neverbální komunikace

V komunikaci se obecně očekává slušné, nekonfliktní chování a tolerance (je třeba dát prostor všem účastníkům komunikace a vyslechnout i názor, s nímž dotyčný nesouhlasí; v takovém případě je třeba reagovat neimpulzivně).

Češi se na veřejnosti obvykle nechovají hlučně. Oceňují se rezervovanější chování, umírněnost a sebeovládání. Hlasitá konverzace spolu s výraznou gestikulací poutají nežádoucí pozornost okolí.

V komunikaci (kromě hovoru s přáteli) není vhodné:

- volit konfliktní téma hovoru;
- nerespektovat názory ostatních, přerušovat je (skákat jim do řeči);
- hovořit příliš rychle;
- špatně vyslovovat;
- nadměrně gestikulovat;
- chovat se příliš emotivně (teatrálně);
- užívat neslušné výrazy, narážky, vtípky;
- pomlouvat aj.

Mezi nežádoucí prvky patří i žoviální chování, komunikování s rukama v kapsách, se žvýkačkou (cigaretou) v ústech apod.

V oficiální komunikaci je vhodné mluvit spisovně. Žena je v komunikaci rovnocenným partnerem. Rodilý mluvčí zpravidla ocení, když cizinec hovoří (nebo se snaží hovořit) česky.

Obecně se doporučuje volit přednostně takové téma hovoru, které nevyvolává názorové střety, nevyžaduje zaujetí vyhraněných postojů (např. pokud jde o politiku, náboženství). Není vhodné, aby mluvčí před ostatními připomínal své zásluhy a úspěchy, aby se chlubil materiálním bohatstvím. Na místě není ani přehnaná zvědavost, indiskrétní otázky, které se týkají zdravotního stavu, osobních, rodinných a pracovních problémů. O podobných záležitostech se hovoří pouze z podnětu dotyčné osoby, a to mezi přáteli.

Mluví

- se ve společnosti nedotazuje na věk ženy,
- na výši platu (příjmu),
- na hodnotu majetku,
- neuvádí citlivé a snadno zneužitelné údaje (rodné číslo),
- nepřipomíná bolestné události, tragédie, traumata (úmrtí v rodině, rozvod aj.).

Mezi úniková společenská témata patří počasí, rodina a děti.

Souhlas se vyjadřuje jedním i několikařím kývnutím hlavy shora dolů, **nesouhlas** otočením hlavy zprava doleva a zpět. Není vhodné ukazovat na někoho nebo na něco prstem, otvírat ústa při údivu, tahat za rukáv člověka, se kterým chceme mluvit aj. Není běžné sedat si v dopravních prostředcích těsně vedle sebe (pokud to není nutné), držet se těsně u sebe při chůzi, držet se a sahat na sebe při konverzaci. Zvláště to platí o kontaktu muže se ženou. Mluvíci mezi sebou udržují vzdálenost asi jeden metr. Při hovoru je třeba udržovat oční kontakt, tj. dívat se partnerovi do očí (nikoliv však soustavně). Vyhýbání se očnímu kontaktu je pocítováno negativně, má značný vliv na posuzování pravdivosti sdělení.

Pozdrav i představení je doprovázeno podáním ruky. Ne však v jakémkoliv kontaktu, zvláště pokud se nezdraví známi nebo není účelem vzájemné seznámení/představení. Podání ruky je také běžné při formálních a pracovních setkáních. Jen členové rodiny a dobří přátelé (i opačného pohlaví) se mohou při setkání i loučení obejmout a políbit na tvář.

Je pravidlem, že

- stisk rukou je pevný a krátký;
- se podává pravá ruka;
- se ruce nepodávají křížem;
- nejdříve podává ruku žena muži, nadřízený podřízenému, starší mladšímu;
- doprovází ho krátký pohled do očí.

14. 2. Denní režim

Na obchodní schůzky se chodí pokud možno přesně, dohodnutý program nebo čas návštěv se dodržuje, případná změna se oznamuje včas a s omluvou. Nechat někoho čekat déle než 15 minut se pokládá za nezdovolilé.

Pracovní den pro Čechy začíná dříve než v řadě jiných evropských zemích. Malé obchody většinou otvírají už v 7 hodin, hypermarkety v 8 hodin, lidé v mnoha dělnických profesích začínají pracovat mezi 6. a 7. hodinou, základní a střední školy začínají většinou v 8 hodin a na úřadech se začíná mezi 8. a 9. hodinou. Úřady jsou pro veřejnost otevřeny až na výjimky v pondělí a ve středu.

Tento pracovní režim ovlivňuje každodenní režim Čechů i obecné rozvržení denních jídel, i když zde existuje mnoho výjimek. Většinou se oběd podává v době od 11:30 do 13:30, večeře od 18 do 20 a spát se chodí mezi 22. hodinou a půlnocí.

Restaurace a hospody mají otevřeno často od 10 hodin do půlnoci, mnohé bary a kluby však zavírají později. Divadla a koncerty začínají mezi 19. a 20. hodinou.

14. 3. Česká kuchyně

Češi dodržují při jídle určité rituály. K jídlu si přejí *dobrou chuť*. Nezačíná se jíst dříve, dokud všichni ke stolu neusednou. V české společnosti sedí muži i ženy u stolu společně.

Tradiční český oběd začíná polévkou, hlavním chodem je většinou maso s přílohou (oblíbené jsou všechny druhy masa, tradičně se nejvíce jí vepřové a hovězí, nejméně skopové, roste obliba drůbežího masa; k tradičním českým jídlům patří např.: *vepřová pečeně, knedlík, zeli; husa* nebo *kachna s knedlíkem a se zelím; hovězí guláš s knedlíkem*), pak následuje salát nebo kompot. Mezi speciality národní kuchyně patří např. *bramborák* (na oleji pečené placky z ustrouhaných syrových brambor), *utopenci* (vuřty naložené v octovém láku s cibulí) či *olomoucké tvarůžky* (původní moravský sýr).

Je třeba si zapamatovat, že

- si host může najít volné místo v restauraci sám, jen v luxusních restauracích je uváděn obsluhujícím;
- se český příbor většinou skládá z polévkové lžice, vidličky a nože;
- se vidlička drží v levé ruce, v pravé ruce nůž a také polévková lžice;
- vidlička a nůž položené souběžně přes talíř naznačují, že je možné talíř odnést; zkřížené příbory znamenají, že v jídlu bude host ještě pokračovat;
- spropitné není povinné, ale je běžné a roste s celkovou útratou;
- se spropitné nenechává na stole, ani se nedává vrchnímu do ruky;
- je velmi neslušné říhat a nahlas srkat.

14. 4. Zvyky a tradice

Mezi nejvýznamnější patří zvyky a tradice spojené s dvěma hlavními křesťanskými svátky, jimiž jsou Vánoce a Velikonoce, a zvyklosti, které provázejí svatbu.

Vánoce

Slaví se ve dnech 24.–26. prosince (v ČR dny pracovního klidu) k oslavě narození Ježíše Krista. Vánočním svátkům předchází velký úklid, pečení mnoha druhů vánočního cukroví (těsně před Štědrým dnem se pečou také vánočky), dávání dárků, které se dávají 24. prosince večer, vánoční výzdoba. Jedním ze symbolů Vánoc je vánoční stromeček. Tradiční večeři na Štědrý den je rybí polévka a smažený kapr s bramborovým salátem. Vánoce provází mnoho zvyků. Manželé (partneři) se mají políbit pod jmelím, rozkrajuje se jablko, posílají se ořechové skořápky se svíčkami v umyvadle atd.

Velikonoce

O Velikonicích, slavených k připomenutí ukřižování a zmrtvýchvstání Ježíše Krista, se v rodinách obarvují vajíčka jako symbol jarního znovuoživení přírody. Velikonoční vejce zdobená malbou a různými jinými technikami se nazývají *kraslice*. Každoročně se prodávají ve stáncích a v obchodech s předměty lidové tvořivosti. Jsou součástí velikonoční koledy a tradiční dekorace. Peče se mazanec, velikonoční beránek a nádivka, do vázy se dávají větvičky kočiček. Muži a chlapci pletou (nebo kupují) pomlázky, kterými o Velikonočním pondělí „vyšlehají“ ženy a dívky. Slavení Velikonoc má poměrně málo religi-ózní podobu, Velký pátek není volným dnem.

Silvestr a Nový rok

Velmi oblíbená je oslava změny kalendářního roku, spojená s požíváním alkoholu, hlučnými efekty, tradičními lidovými věštby a tzv. novoročními předsevzetími.

Svatba

Rozhodnou-li se partneři uzavřít sňatek, sluší se, aby budoucí ženich, nejlépe s kyticí, požádal rodiče své nastávající ženy o souhlas se **svatbou** (aby šel tzv. „žádat o ruku“). V Česku převládají svatby občanské (*civilní sňatek*), které se konají v obřadní síni, nejčastěji na obecním úřadě (ale také např. na zámku). Snoubenci mohou uzavřít manželství i v kostele formou církevního obřadu (*církevní sňatek*).

Novomanželé rozesílají svatební oznámení přátelům, známým, kolegům, některé z nich výslovně pozvou na svatební hostinu. V den svatby je objednána svatební dort, svatební kytice pro nevěstu a obě matky, svatebčané mají připnutou myrtu. Nevěsta má na sobě většinou bílé svatební šaty. Před oddávajícím si ženich a nevěsta vymění sňubní prsteny, dají si první manželský polibek a spolu se dvěma svědky podepíší protokol. Nevěsta obvykle získává příjmení manžela, své původní příjmení si ale může ponechat. Při východu z obřadní místnosti házejí přítomní na novomanžele papírové konfety nebo rýži. Při příchodu na svatební hostinu do restaurace se před ženichem a nevěstou rozbije talíř nebo sklenička, říká se, že střepy přinášejí štěstí. Oba společně střepy uklízejí. Při obědě se servíruje polévka novomanželům do jednoho talíře, oba se vzájemně krmí. Novomanželé dostávají svatební dary a odjíždějí na svatební cestu.

14. 5. Náboženství

Ústava České republiky zaručuje svobodu náboženského vyznání, a to prostřednictvím **Listiny základních práv a svobod** (články 3, 15 a 16), která je součástí ústavního pořádku ČR. Problematiku církví upravuje zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon je založen na respektování svobody náboženského vyznání a vnitřní autonomie církví a náboženských společností a na důsledném uplatňování konfesní neutrality státu vůči církvím a náboženským společnostem.

Náboženské otázky spadají podle věcné příslušnosti do kompetence odboru církví Ministerstva kultury. Tento odbor zpracovává dlouhodobé koncepce uspořádání vztahu mezi státem a náboženskými společnostmi a koncepce realizace náboženské svobody v České republice. Odbor církví zajišťuje registrace církví a náboženských společností, svazů církví a náboženských společností, změny základních dokumentů a ruší jejich registrace. Dále eviduje právnícké osoby založené registrovanou církví a náboženskou společností, případně ruší jejich evidenci.

Návrh na registraci církve a náboženské společnosti lze podat podle zákona č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech, ve znění pozdějších předpisů písemně ve dvojím vyhotovení v českém jazyce. Návrh na registraci církve a náboženské společnosti podávají nejméně tři fyzické osoby, které

dosáhly věku 18 let, mají způsobilost k právním úkonům a jsou občany České republiky nebo cizinci s trvalým pobytem v České republice. Důležitou přílohou k návrhu na registraci církve a náboženské společnosti jsou podpisové archy obsahující seznam nejméně 300 zletilých občanů České republiky nebo cizinců s trvalým pobytem v České republice hlásících se k církvi a náboženské společnosti.

Náboženská společenství v České republice mohou svobodně působit i bez registrace na Ministerstvu kultury dle zákona č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech, ve znění pozdějších předpisů.

Bližší informace o církvích a náboženských společnostech lze najít www.mkcr.cz (► Oblasti ministerstva ► Církev a náboženské společnosti).

Seznam registrovaných církví, náboženských společností a dalších právnických osob lze dohledat na http://www3.mkcr.cz/cns_internet/.

14. 6. Základní kulturní přehled

► Národní kulturní památky

V ČR je mnoho historických míst, která jsou oblíbenými cíli turistů z celého světa, dvanáct nejvýznamnějších památek a památkově významných území je dokonce zapsáno v seznamu světového kulturního dědictví UNESCO.

Informace o kulturních památkách, muzeích apod. naleznete na internetových stránkách Ministerstva kultury <http://www.mkcr.cz>.

K nejdůležitějším kulturním a vzdělávacím institucím patří Univerzita Karlova, Národní divadlo, Národní muzeum.

► Známí čeští umělci, spisovatelé a myslitelé

Z českých zemí pochází mnoho známých umělců. Především někteří hudební skladatelé (např. **Bedřich Smetana**, **Antonín Dvořák** nebo **Leoš Janáček**) dosahují světového věhlasu.

► Historičtí spisovatelé a myslitelé

- Mistr **Jan Hus** (asi 1369/1370–1415) byl významný český středověký náboženský myslitel, reformátor a kazatel.
- **Jan Amos Komenský (Comenius)** (1592–1670) byl český spisovatel a pedagog se světovým renomé.

► Čeští spisovatelé posledních dvou století

- **Božena Němcová** (1820–1862), autorka feministicky laděných próz, čelná představitelka literatury národního obrození
- **Karel Hynek Mácha** (1810–1836), básník a prozaik, autor *Máje*, klíčová osobnost českého romantismu i novodobé české literatury
- **Karel Jaromír Erben** (1811–1870), básník a folklorista, autor *Kytice*, spolu s K. H. Máchou čelný představitel romantismu
- **Jan Neruda** (1834–1891), novinář, básník a povídkář z okruhu májovců, autor *Povídek malostranských*
- **Tomáš Garrigue Masaryk** (1850–1937), filozof a historik, klíčová postava českých dějin po roce 1918, první prezident ČSR
- **Jaroslav Hašek** (1883–1923), prozaik, novinář, autor příběhů legendárního vojáka Švejka
- **Franz Kafka** (1883–1924), spisovatel z okruhu pražských německých autorů první republiky, předchůdce absurdní a existenciální prózy
- **Karel Čapek** (1890–1938), humanisticky orientovaný prozaik, výrazný novinář a překladatel
- **Vítězslav Nezval** (1900–1958), vůdčí osobnost českého poetismu a surrealismu, básník, prozaik, dramatik a esejista
- **Jaroslav Seifert** (1901–1986), jediný český nositel Nobelovy ceny za literaturu, básník vzešlý z poetismu
- **Bohumil Hrabal** (1914–1997), poetismem a surrealismem ovlivněný vypravěč, autor desítek próz populárních po celém světě
- **Arnošt Lustig** (1926), prozaik a novinář, tematicky orientovaný na zkušenost holokaustu

- **Milan Kundera** (1929–2011), prozaik a esejista, jeden z prvních představitelů postmoderny v české literatuře
- **Václav Havel** (*1936), autor četných esejů a divadelních her, průkopník absurdního dramatu v české literatuře, po roce 1989 prezidentem ČR
- **Michal Viewegh** (*1962), populární romanopisec, jeden z nejpřekládanějších českých prozaiků po roce 1989
- **Jáchym Topol** (*1962), autor postmoderních próz, osobnost vzešlá z tuzemského undergroundu 70. a 80. let

Další informace, zejména o aktivitách neziskových organizací v oblasti kultury, je možné získat na internetových stránkách Institutu umění – Divadelního ústavu www.mezikulturndialog.cz. Tento portál vytváří prostor pro diskusi, zveřejňování názorů, komentářů a propagaci akcí samotnými organizátory s několika interaktivními moduly. Mimo jiné je zde možné najít rozsáhlé adresáře organizací věnujících se tématu mezikulturního dialogu i organizací, které poskytují podporu projektům na toto téma. Portál je vybaven redakčním systémem umožňujícím vkládání aktuálních článků a jejich rozesílání registrovaným zájemcům.

15. INTEGRAČNÍ CENTRA

Centra na podporu integrace cizinců (dále také Integrační centra nebo Centra) vznikají na základě víceletého programu Evropského fondu pro integraci příslušníků třetích zemí spravovaného Ministerstvem vnitra. V roce 2009 zahájila Integrační centra činnost v krajích Moravskoslezském, Jihomoravském, Pardubickém, Plzeňském, Ústeckém a Zlínském, v roce 2010 byla zřízena Integrační centra v krajích Jihočeském, Libereckém, Olomouckém a Karlovarském. V následujících letech by měla Integrační centra vzniknout ve všech regionech ČR.

Osmdesát těchto Center je provozováno Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra, jakožto organizační složkou státu. Zřizovatelem Centra v Jihomoravském kraji je Jihomoravský kraj, Integrační centrum provozuje kraj společně s pěti partnery. Centrum v kraji Ústeckém je provozováno Poradnou pro integraci, o.s.

Cílovou skupinou všech Integračních center jsou cizinci z třetích zemí (mimo EU) s povoleným dlouhodobým nebo trvalým pobytem v ČR. Činnost Integračních center se zaměřuje jak na poskytování služeb cizincům z cílové skupiny, tak na aktivity zaměřené na majoritní společnost a její instituce.

Centra by měla být iniciátorem, organizátorem i realizátorem aktivit podporujících sociální, právní i jazykovou emancipaci cizinců v uvedených regionech. Činnost Integračních center probíhá v přímé spolupráci s regionálními i místními orgány a institucemi, stejně jako ve spolupráci s dalšími subjekty v místě včetně nestátních neziskových organizací (NNO).

Mezi hlavní činnosti Center patří:

1. Služby poskytované klientům Integračních center

► Poradenská a informační činnost

- směřuje k poskytnutí informací ohledně náležitostí k pobytu, sociálních dávek a sociální pomoci, zdravotní péče a zdravotního pojištění, bydlení, pracovního trhu, vzdělávání a školství, řešení životních událostí jako narození dítěte, svatba, smrt blízké osoby apod.
- k zprostředkování pomoci cizincům u příslušných organizací či úřadů, vč. asistence v případě potřeby.

► Poskytování právního poradenství:

- v každém Centru je v určitých hodinách přítomen právník, který právní poradenství poskytuje
- poradenství je poskytováno zejména k pobytové a vízové problematice a k pracovně-právním vztahům

► Kurzy češtiny pro cizince:

- základní kurzy – určené pro klienty s minimální znalostí českého jazyka, klienti se nemusí předem přihlašovat
- intenzivní – určené pro klienty s pokročilejší znalostí českého jazyka, klienti do kurzu dochází pravidelně

Kurzy pomůžou jak k získání základních znalostí českého jazyka, tak k přípravě na zkoušku k povolení trvalého pobytu (úroveň A1). Kurzy jsou přístupné jednotlivcům i matkám s dětmi, během výuky je zajištěno hlídání.

► Sociokulturní kurzy

- kurzy slouží k získání povědomí o České republice, zejména o sociálním, zdravotním a vzdělávacím systému
- na jednoduchých příkladech a modelových situacích si každý vyzkouší jak správně reagovat v každodenních situacích, např.: jak komunikovat s místními lidmi, jak nakupovat, objednávat jídla v restauracích apod.
- cílem je naučit se komunikovat se zaměstnavateli a s úřady, dozvědět se více o české historii, tradicích a svátcích

► Permanентní monitoring situace

- sledování změn v počtu, postavení, národnostním složení cizinců atd.

2. Aktivity Integrovaných center zaměřené na majoritní společnost a její instituce

► Realizace pravidelných setkání platformy

– v jednotlivých krajích Integrovaná centra sama organizují nebo se účastní pravidelných setkání regionálních platform. Smyslem setkávání je propojit regionální aktéry integrace, definovat bariéry procesu integrace, stanovovat krátkodobá či dlouhodobá doporučení a vymezit role jednotlivých aktérů při jejich praktické realizaci.

► Realizace osvětových, kulturních a společenských akcí

– v jednotlivých krajích realizují Centra aktivity zprostředkovávající téma integrace cizinců zástupcům majoritní společnosti. Integrovaná centra organizují nebo podporují realizaci kulturních, společenských nebo sportovních akcí a osvětových aktivit zejména na školách a veřejných institucích.

Blíže informace o jednotlivých Integrovaných centrech a jejich konkrétních aktivitách jsou na www.integracnicentra.cz.

15. 1. Kontakty na Integrovaná centra

► Integrovaná centra realizovaná Správou uprchlických zařízení:

Otevírací hodiny (stejně ve všech centrech SUZ)

Pondělí	12:00–19:00
Úterý	není otevřeno pro veřejnost
Středa	12:00–19:00
Čtvrtek	8:00–12:00
Pátek	8:00–12:00

Centrum na podporu integrace cizinců – PARDUBICKÝ KRAJ

Boženy Němcové 2625, 530 02 Pardubice

Mgr. Ivona Baklíková

vedoucí centra

Mobil: +420 725 148 519
Tel.: +420 466 736 124
Tel./fax: +420 466 952 066
e-mail: icpardubice@suz.cz

www.integracnicentra.cz

Centrum na podporu integrace cizinců – PLZEŇSKÝ KRAJ

Americká 3 (2. patro), 301 00 Plzeň

Mgr. Zuzana Sermešová

vedoucí centra

Mobil: +420 725 874 976
Tel.: +420 377 223 157
Fax: +420 377 224 430
e-mail: icplzen@suz.cz

www.integracnicentra.cz

Centrum na podporu integrace cizinců – ZLÍNSKÝ KRAJ

Lorencova 3791, 760 01 Zlín

Bc. Bernard Šulák

vedoucí centra

Mobil: +420 725 148 515
Tel.: +420 577 018 651
Fax: +420 577 018 062
e-mail: iczlin@suz.cz

www.integracnicentra.cz

Centrum na podporu integrace cizinců – MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

Československá 2227/7, 702 00 Ostrava

Bc. Kamil Vývoda

vedoucí centra

ICQ: (600-235-100)
Skype: (cpic_ostrava)
Mobil: +420 607 860 812
Tel.: +420 596 112 626
Fax: +420 596 112 124
e-mail: icostrava@suz.cz

www.integracnicentra.cz

Centrum na podporu integrace cizinců – JIHOČESKÝ KRAJ

Kněžskodvorská 2296 (zadní trakt České spořitelny, rovnoběžně s ulicí Pražskou, 1. patro)

370 04 České Budějovice

Mgr. Markéta Jindrová

vedoucí centra

Tel.: +420 387 202 508
Fax: +420 387 735 285
e-mail: icceskebudeovice@suz.cz

www.integracnicentra.cz

Centrum na podporu integrace cizinců – KARLOVARSKÝ KRAJ

Závody Míru 876/3a (1. patro), 360 17 Karlovy Vary

Pavλίna Hanková

vedoucí centra

Tel.: +420 353 892 559
Fax: +420 353 892 560
e-mail: ickarlovyvary@suz.cz

www.integracnicentra.cz

Centrum na podporu integrace cizinců – LIBERECKÝ KRAJ

Hanychovská 622 (původní objekt starých pekáren, 1. patro)

460 10 Liberec

Petra Sovová, DiS.

vedoucí centra

Tel.: +420 482 313 064
Fax: +420 482 313 825
e-mail: icliberec@suz.cz

www.integracnicentra.cz

Centrum na podporu integrace cizinců – OLOMOUCKÝ KRAJ

Tř. Kosmonautů 1085/6, 779 00 Olomouc

Mgr. Jan Mochťák

vedoucí centra

Tel.: +420 585 204 686
Fax: +420 585 242 383
e-mail: icolomouc@suz.cz

www.integracnicentra.cz

► **Integrační centrum realizované Jihomoravským krajem:**

JIHOMORAVSKÉ regionální centrum na podporu integrace cizinců

Mezírka 1 (3. poschodí), 602 00 Brno

Bc. Veronika Kollárová, DiS.

vedoucí centra

Tel.: +420 533 433 540

e-mail: cizincijmk@centrum.cz

<http://www.cizincijmk.cz>

Otevírací hodiny

Pondělí–čtvrtek 9:00–20:30

Pátek 9:00–17:00

► **Integrační centrum realizované Poradnou pro Integraci:**

Centrum na podporu integrace cizinců v ÚSTECKÉM KRAJI

Velká Hradební 33 (v budově Národního domu), 400 21 Ústí nad Labem

Jan Kubíček

vedoucí centra

Tel.: +420 475 216 536

e-mail: usti@centrumcizincu.cz

www.centrumcizincu.cz

Otevírací hodiny

Pondělí 9:00–18:30

Úterý 9:00–17:00

Středa 9:00–18:30

Čtvrtek 9:00–17:00

Pátek 9:00–15:00

16. KONTAKTY NA NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE (NNO) PŮSOBÍCÍ V OBLASTI INTEGRACE CIZINCŮ

PŘEHLED NNO POSKYTUJÍCÍCH PORADENSTVÍ CIZINCŮM

Upozornění: Některé poradny neposkytují poradenství každý den. Návštěvu doporučujeme předem objednat telefonicky či emailem. Poradenství je poskytováno ZDARMA.

HLAVNÍ MĚSTO PRAHA + STŘEDOČESKÝ KRAJ

Arcidiecézní charita Praha – Středisko migrace

Poradna pro uprchlíky a migranty

Kromě poradenství v Praze poskytuje také terénní služby ve Středočeském kraji, zejména v Mladé Boleslavi, Příbrami, Mělníku a Poděbradech.

Pernerova 20, 186 00 Praha 8

pondělí a čtvrtek 10:00–16:00 nebo dle telefonické domluvy

Tel.: 224 813 418

Mobil: 737 282 803, 605 268 444

e-mail: uprchlici@charita-adopce.cz

web: www.charita-adopce.cz

Komunitní Centrum InBáze Berkat

Legerova 50, 120 00 Praha 2

Tel.: 739 037 353, 224 941 415

e-mail: info@inbaze.cz

web: www.inbaze.cz

Centrum pro integraci cizinců (CIC)

Praha: Kubelíkova 55, 130 00 Praha 3

Tel.: 222 713 332, 222 360 452

Kolín: Zahradní 46

Tel.: 312 310 322

CIC mohou kontaktovat zájemci o poradenství z celé ČR. Sociální poradenství je poskytováno v kanceláři CIC v Praze, Kolíně a dále v určených hodinách v Kutné Hoře a Mladé Boleslavi nebo v terénu dle domluvy (např. v místě bydliště, na úřadech).

Terénní poradenství není zajišťováno na území krajů Moravskoslezského, Olomouckého, Zlínského a Jiho-moravského.

e-mail: info@cicpraha.org

web: www.cicpraha.org

Diakonie Českobratrské církve evangelické

Středisko celostátních programů a služeb

Čajkovského 8, 130 00 Praha 3

Tel.: 724 039 455

e-mail: scps@diakoniecce.cz

web: www.diakonie.cz

Občanské sdružení Klub Hanoi

Informační kancelář, právní a účetní poradenství pro cizince z JV Asie

Adresa kanceláře: 6. patro budovy u vратnice areálu Sapa,

Libušská 319, 142 00 Praha 4-Písnice

(Sídlo a poštovní adresa: Černého 426, 180 00 Praha 8-Střížkov)

Tel.: 603 583 690, 608 338 257

e-mail: klubhanoi@klubhanoi.cz

web: www.klubhanoi.cz

Info-dráček

Libušská 319, budova XB3, 142 00 Praha 4

Tel.: 776 457 256

e-mail: info@info-dracek.cz

web: <http://info-dracek.cz>

IOM – Mezinárodní organizace pro migraci

mezivládní organizace

Čechova 23, 170 00 Praha 7

Tel.: 233 382 259

e-mail: prague@iom.int

web: www.iom.cz

La Strada Česká republika, o.p.s.

Problematika obchodování s lidmi a vykořisťování, podpora obchodovaných a vykořisťovaných osob.

P.O.Box 305, 110 00 Praha

SOS a INFO linka: (+420) 222 71 71 71

PO: 10:00–14:00 (v českém a ruském jazyce)

ÚT: 10:00–16:00 (v českém a anglickém jazyce)

ČT: 10:00–16:00 (v českém jazyce)

800 07 77 77 (bezplatné volání)

ST: 12:00–20:00 (v českém, ruském a rumunském jazyce)

Mimo provozní hodiny SOS a INFO linky je k dispozici záznamník, kde můžete zanechat vzkaz a La Strada se ozve zpět.

e-mail: pomoc@strada.cz

web: www.strada.cz

META o. s. – Sdružení pro příležitosti mladých migrantů poradenství v oblasti vzdělávání a pracovního uplatnění

Praha: Ječná 17, 120 00 Praha 2

pondělí 13:00–19:00

úterý, středa, čtvrtek 10:00–17:00

Kolín: Zahradní 46 (Poradna CIC), 280 02 Kolín

čtvrtek 10:00–17:00 nebo dle domluvy i jinde ve Středočeském kraji

Tel./fax: 222 521 446

Mobil: 775 339 003, 773 639 395

e-mail: info@meta-os.cz, markova@meta-os.cz, smilkova@meta-os.cz, hlavnickova@meta-os.cz

web: www.meta-os.cz, www.inkluzivniskola.cz

Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU Praha)

Pro poradenství se na OPU mohou obracet cizinci z celé ČR

Kovářská 4, 190 00 Praha 9-Libeň

Tel.: 284 683 714, 284 683 545

Fax: 233 371 258

e-mail: opu@opu.cz

web: www.opu.cz

Poradna pro integraci (PPI)

Senovážná 2, 110 00 Praha 1

Tel.: 224 233 034, 224 216 758

Tel./fax: 224 213 426

e-mail: praha@p-p-i.cz

web: www.p-p-i.cz

Poradna pro občanství / Občanská a lidská práva (PPO)

Ječná 7, Praha 2
Petrská 29, 110 00 Praha 1
Tel.: 270 003 280
e-mail: poradna@poradna-prava.cz, poradna@iol.cz
web: www.poradna-prava.cz

Sedm paprsků

Cafourkova 6, 180 00 Praha 8-Bohnice
Tel.: 233 543 760
e-mail: info@sevenrays.cz
web: www.sevenrays.cz

Sdružení pro integraci a migraci (SIMI)

Senovážná ulice 2, 110 00 Praha 1
Tel.: 224 224 379
e-mail: poradna@refug.cz
web: www.uprchlici.cz

JIHOČESKÝ KRAJ

Diecézní charita České Budějovice

Poradna pro uprchlíky a migranty

Kanovnická 16/405, 370 01 České Budějovice
Tel.: 386 351 125
e-mail: cizinci@charitacb.cz
web: www.charitacb.cz

Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU) v prostorách společnosti MEI Czech Offices, s.r.o.

Žižkova 1, 370 01 České Budějovice
Tel.: 387 747 281, 389 007 281, 608 802 633
e-mail: opu.cbudejovice@opu.cz
web: www.opu.cz

JIHOMORAVSKÝ KRAJ

Diecézní charita Brno

Celsuz – Služby pro cizince

tř. Kpt. Jaroše 9, 602 00 Brno
Tel.: 545 426 631, 545 426 632
Mobil: 603 157 640
e-mail: celsuz.dchbrno@caritas.cz
web: <http://celsuz.cz/sluzby-pro-cizince>

Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU)

Leitnerova 9/682, 602 00 Brno
Tel./fax: 543 210 443
Mobil: 731 928 388
e-mail: opu.brno@opu.cz
web: www.opu.cz

Sdružení občanů zabývajících se emigranty (SOZE)

Mostecká 5, 614 00 Brno
Tel.: 545 213 643, fax: 545 213 746
e-mail: soze@soze.cz
web: www.soze.cz

KRÁLOVEHRADECKÝ KRAJ

Poradna pro cizince a uprchlíky

Diecézní Charita Hradec Králové

Velké náměstí 37, 500 01 Hradec Králové

Tel.: 495 063 135, fax: 495 063 134

e-mail: jan.koci@hk.caritas.cz, poradna.cizinci@hk.caritas.cz

web: www.hk.caritas.cz

LIBERECKÝ KRAJ

Poradna pro dlouhodobě legálně usazené cizince v České Lípě

Farní charita Česká Lípa

Hrnčířská 721, 470 01 Česká Lípa

Tel.: 487 823 922, 774 116 412

e-mail: cizinci@fchcl.cz

web: www.fchcl.cz

MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

Sdružení občanů zabývajících se emigranty (SOZE)

Kremličkova 7, 709 00 Ostrava-Mar. hory

Tel.: 596 622 297

e-mail: soze@soze.cz

web: www.soze.cz

OLOMOUCKÝ KRAJ

Sdružení občanů zabývajících se emigranty (SOZE)

Ostružnická 28, 772 00 Olomouc

Tel.: 585 242 535

e-mail: soze@soze.cz

web: www.soze.cz

Žebřík – Centrum podpory cizinců

Vrahovická 83 (Dům služeb), 796 01 Prostějov

Tel.: 581 111 550

e-mail: zebrik@zebrik-os.cz

web: www.procizince.cz

PARDUBICKÝ KRAJ

Most pro lidská práva

17. listopadu 216, 530 02 Pardubice

Tel./fax: 732 754 239, 467 771 170

e-mail: info@mostlp.org

web: www.mostlp.org

PLZEŇSKÝ KRAJ

Diecézní charita Plzeň

Poradna pro cizince a uprchlíky

Cukrovarská 16, 301 00 Plzeň

Tel./fax: 377 441 736

Mobil: 731 433 096

e-mail: poradna@dchp.cz

web: www.dchp.cz

Kontaktní centrum pro cizince, o. s.

Tylova 1 (2. patro), 301 00 Plzeň

Tel.: 773 337 890, 777 337 891 – sociální pracovnice, 773 337 892 – tlumočnick ruštiny, uzbečtiny
a kyrgyzštiny, 773 337 893 – tlumočnick vietnamštiny

e-mail: info@kccplzen.cz

web: www.kccplzen.cz

Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU)

Tylova 2090/1, 301 00 Plzeň – I. patro dveře č. 20

Tel.: 377 222 098

e-mail: opu.plzen@opu.cz

web: www.opu.cz

ÚSTECKÝ KRAJ**Diecézní charita Litoměřice**

Dómské náměstí 10, 412 01 Litoměřice

Tel./fax.: 416 731 452

Tel.: 603 943 233

e-mail: migrace@dchltm.cz

web: www.dchltm.cz

Občanské sdružení OBERIG**Informační a vzdělávací středisko pro cizince – „Slovanský dům“**

Horova 8, 400 01 Ústí nad Labem-město

Tel.: 475 205 721, 774 909 018, 777 909 018

e-mail: oberig@email.cz

web: www.oberig.cz

Komunitní multikulturní centrum PPI Ústí nad Labem

Velká hradební 33, 400 01 Ústí nad Labem

Tel.: 475 208 449, 731 175 833, tel./fax: 475 216 536

e-mail: ustii@p-p-i.cz

web: www.p-p-i.cz, www.centrumcizincu.cz

KRAJ VYSOČINA**Centrum multikulturního vzdělávání, o.s.**

Masarykovo náměstí 34, 586 01 Jihlava

Tel.: 774 612 268

e-mail: horska-centrum.ji@centrum.cz

web: www.centrum-ji.tym.cz

Občanská poradna Třebíč

Prerovského 126/6, 674 01 Třebíč

Tel.: 724 304 718, 568 845 348

e-mail: obcanskaporadna@seznam.cz

web: www.optrebic.ic.cz

Občanská poradna Jihlava

Žižkova 13, 586 01 Jihlava

Tel.: 567 330 164

e-mail: opj@volny.cz

web: www.obcanskaporadna.cz

Detšované pracoviště v Telči

Masarykova 330, Telč (v budově polikliniky)

úřední hodiny každé úterý (11:30–15:30)

PŘEHLED OSTATNÍCH NNO PŮSOBÍCÍCH NA POLI INTEGRACE CIZINCŮ

Asociace občanských poraden

Tachovské náměstí 3, 130 00 Praha 3

Tel.: 222 780 599

e-mail: aop@obcanskeporadny.cz

web: www.obcanskeporadny.cz

Český helsinský výbor (ČHV)

Štefánikova 216/21, 150 00 Praha 5

Tel.: 220 515 188

e-mail: sekr@helcom.cz

web: www.helcom.cz

Člověk v tísni

Sokolská 18, 120 00 Praha 2

e-mail: mail@clovekv tisni.cz

web: www.clovekv tisni.cz

Evropská kontaktní skupina v ČR

Žitná 45, 110 00 Praha 1

Tel.: 222 211 799, 774 454 560

e-mail: info@ekscr.cz

web: www.ekscr.cz

Farní charita Kyje – Černý most

Maňákova 754, Praha 14

Tel.: 739 203 254

e-mail: charita-kyje-cm@centrum.cz

web: <http://charitakyje.cz>

Charita ČR

Vladislavova 12, 110 00 Praha 1

Tel.: 296 243 330

e-mail: sekretariat@charita.cz, migrace@charita.cz

web: www.charita.cz

Multikulturní centrum Praha

Vodičkova 36 (palác Lucerna), 116 02 Praha 1

Tel.: 269 325 345

e-mail: infocentrum@mkc.cz

web: www.mkc.cz

Slovo 21

Francouzská 2, 120 00 Praha 2

Tel.: 222 520 037, 222 520 070

e-mail: slovo21@centrum.cz

web: www.slovo21.cz

17. KONTAKTY NA ÚŘADY

17. 1. Cizinecká policie

Cizinecká policie je zvláštní složkou Policie České republiky, která plní zejména úkoly související s odhalováním nelegální migrace a uplatňováním represivních opatření vůči cizincům zdržujícím se na území České republiky v rozporu s cizineckým zákonem.

Pracoviště cizinecké policie Policie ČR jsou ve vztahu k legálně pobývajícím cizincům příslušná pro:

- ohlašování místa pobytu na území ČR v zákonem stanovených lhůtách
- ověřování pozvání
- vydání potvrzení krátkodobého pobytu nebo potvrzení o oprávněnosti pobytu na území (např. za účelem sňatku)
- prodloužení doby pobytu na území na krátkodobé vízum
- kontrolu legálnosti pobytu na území

Kontakty na jednotlivá pracoviště cizinecké policie je také možné nalézt na internetových stránkách Policie ČR <http://www.policie.cz> ▶ Útvary Policie ČR ▶ Celorepublikové útvary ▶ Služba cizinecké policie ▶ Kontakty).

▶ Ředitelství služby cizinecké policie

Olšanská 2, pošt. schránka 78, 130 51 Praha 3

Tel.: 974 841 219 – sekretariát ředitele

Fax: 974 841 093

e-mail: krcpp@mvcv.cz

PRAHA

▶ Odbor cizinecké policie

Krajské ředitelství policie hl. města Prahy

Olšanská 2, 130 51 Praha 3

Tel.: 974 820 229

Fax: 974 820 069

e-mail: cppkr@mvcv.cz

▶ Oddělení pobytových agend PRAHA

Olšanská 2, 130 51 Praha 3

Tel.: 974 820 317

Fax: 974 820 783

e-mail: ocppraha@mvcv.cz

Úřední hodiny:

pondělí a středa 7:30–18:00

úterý 7:30–15:00

čtvrtek 7:30–16:00

pátek 8:00–12:00

STŘEDOČESKÝ KRAJ

▶ Odbor cizinecké policie

Olšanská 2, 130 51 Praha 3

Tel.: 974 820 229

Fax: 974 820 062

e-mail: cppkr@mvcv.cz

▶ Oddělení pobytových agend PRAHA – ZBOROVSKÁ

působnost: okresy **Praha východ, Praha západ**

Borovská 1505/13, 150 93 Praha 5

Tel.: 974 882 682

Fax: 974 822 699

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

► **Oddělení pobytových agend RAKOVNÍK**

působnost: okresy **Rakovník, Kladno**
Dukelských hrdinů 2319, 269 33 Rakovník
Tel.: 974 880 428
Fax: 974 880 425

Úřední hodiny:
pondělí a středa 8:00–17:00

► **Oddělení pobytových agend PŘÍBRAM**

působnost: okresy **Příbram, Beroun**
Žežická 498, 261 23 Příbram V
Tel.: 974 879 219

Úřední hodiny:
pondělí a středa 8:00–17:00

► **Oddělení pobytových agend BENEŠOV**

působnost: okresy **Benešov, Tábor**
Jiráskova 801, 256 01 Benešov
Tel.: 974 871 672

Úřední hodiny:
pondělí a středa 8:00–17:00

► **Oddělení pobytových agend KUTNÁ HORA**

působnost: okresy **Kutná Hora, Kolín, Nymburk, Poděbrady**
Na Náměti 419, 284 29 Kutná Hora
Tel.: 974 875 427

Úřední hodiny:
pondělí a středa 8:00–17:00

► **Oddělení pobytových agend MLADÁ BOLESLAV**

působnost: okresy **Mladá Boleslav, Mělník**
Štefánikova 1304, 293 01 Mladá Boleslav
Tel.: 974 877 300

Úřední hodiny:
pondělí a středa 8:00–17:00

JIHOČESKÝ KRAJ

► **Odbor cizinecké policie**

Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje
Pražská tř. 558, 370 74 České Budějovice
Tel.: 974 221 829, fax: 974 221 960
e-mail: sekrscpp@mvcz.cz

► **Oddělení pobytových agend ČESKÉ BUDĚJOVICE**

působnost: okresy **České Budějovice, Prachatice a Český Krumlov**
Pražská tř. 23, 370 74 České Budějovice
Tel.: 974 226 800, 805
Fax: 974 226 808

Úřední hodiny:
pondělí a středa 8:00–17:00

► **Oddělení pobytových agend JINDŘICHŮV HRADEC**

působnost: okres **Jindřichův Hradec**
Janderova 147, 377 46 Jindřichův Hradec
Tel.: 974 233 800, 801
Fax: 974 233 808

Úřední hodiny:
pondělí a středa 8:00–17:00

► **Oddělení pobytových agend PÍSEK**

působnost: okresy **Písek a Strakonice**
Na Výstavišti 377, 397 01 Písek
Tel.: 974 235 800, 801, fax: 974 235 808

Úřední hodiny:
pondělí a středa 8:00–17:00

JIHOMORAVSKÝ KRAJ

► **Odbor cizinecké policie**

Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje
Kounicova 24, 611 32 Brno
Tel.: 974 621 829, fax: 974 621 828
e-mail: ocpbrno@mvcz.cz

► **Oddělení pobytových agend BRNO**

působnost: **okresy Brno-město, Brno-venkov, Vyškov, Blansko**

Cejl 62b, 602 00 Brno

Tel.: 974 628 131

Fax: 974 628 140

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–14:00

► **Oddělení pobytových agend BŘECLAV**

působnost: **okresy Břeclav, Hodonín**

Pod Zámkem 922, 691 42 Valtice

Tel.: 974 632 830

Fax: 974 632 835

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–14:00

► **Oddělení pobytových agend ZNOJMO**

působnost: **okres Znojmo**

Pražská 59, 670 20 Znojmo

Tel.: 974 641 821

Fax: 974 641 825

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–14:00

KARLOVARSKÝ KRAJ

► **Odbor cizinecké policie**

U Divadla 466, 356 01 Sokolov

Tel.: 974 361 832, 353 815 111

Fax: 353 815 147

e-mail: opkpeso@mvcr.cz

► **Oddělení pobytových agend KARLOVY VARY**

působnost: **okresy Karlovy Vary, Sokolov**

Závodu míru 725/16, 360 17 Karlovy Vary

Tel.: 974 362 847

Fax: 353 561 356

e-mail: ocpkv@mvcr.cz

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

čtvrtek 8:00–14:00

► **Oddělení pobytových agend CHEB**

působnost: **okres Cheb**

17. listopadu 2103/40, 350 01 Cheb

Tel.: 974 362 804

Fax: 974 362 808

e-mail: ocpch@mvcr.cz

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

čtvrtek 8:00–14:00

KRÁLOVEHRADECKÝ KRAJ

► **Odbor cizinecké policie**

Ulrichovo nám. 810, 501 01 Hradec Králové

Tel.: 974 521 829

Fax: 974 521 828

e-mail: krph.ocp.sekret@mvcr.cz

► **Oddělení pobytových agend HRADEC KRÁLOVÉ**

působnost: **okresy Hradec Králové, Jičín a Rychnov nad Kněžnou**

Ulrichovo nám. 810, 501 01 Hradec Králové

Tel.: 974 520 805

Fax: 974 520 808

e-mail: krph.ocp.opa@mvcr.cz

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

► **Oddělení pobytových agend TRUTNOV**

působnost: **okresy Trutnov a Náchod**

Horská 78, 541 11 Trutnov

Tel.: 974 539 831, 974 539 821

Fax: 974 539 818

e-mail: krph.ocp.opatu@mvcr.cz

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

LIBERECKÝ KRAJ

► **Odbor cizinecké policie**

Krajské ředitelství policie Libereckého kraje

Nám. Dr. E. Beneše 584/24, 460 31 Liberec 1

Tel.: 974 461 829

Fax: 974 461 828

► **Oddělení pobytových agend LIBEREC**

působnost: **okresy Liberec, Jablonec nad Nisou, Česká Lípa a Semily**

Nám. Dr. E. Beneše 584/24 (vchod z ulice Mariánská)

460 31 Liberec 1

Tel.: 974 461 804, 974 461 805

Fax: 974 461 827

e-mail: ocplbc@mvcr.cz

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–14:30

MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

► **Odbor cizinecké policie**

Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje

Milíčova 20, 728 51 Ostrava

Tel.: 974 721 829, fax: 974 721 228

e-mail: scppova@mvcr.cz

► **Oddělení pobytových agend OSTRAVA**

působnost: **okresy Ostrava, Opava, Karviná a Bruntál**

Výstavní 55, 703 00 Ostrava-Vitkovice

Tel.: 974 721 874, 875

e-mail: opaostrava@mvcr.cz

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–14:00

► **Oddělení pobytových agend FRÝDEK-MÍSTEK**

působnost: **okresy Frýdek-Místek, Nový Jičín**

Beskydská 2061, 738 19 Frýdek-Místek

Tel.: 974 732 850

Fax: 974 732 858

e-mail: opaostrava@mvcr.cz

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

OLOMOUCKÝ KRAJ

► **Odbor cizinecké policie**

U Výstaviště 18, 751 52 Přerov

Tel.: 974 761 829

Fax: 974 761 828

e-mail: krpolk@mvcr.cz

► **Oddělení pobytových agend PŘEROV**

působnost: **okresy Prostějov, Přerov, Olomouc**

U Výstaviště 18, 751 52 Přerov

Tel.: 974 761 841–845, 849

Fax: 974 761 828

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

► **Oddělení pobytových agend ŠUMPERK**

působnost: **okresy Šumperk, Jeseník**

Havlíčková 8, 787 01 Šumperk

Tel.: 974 779 850

Fax: 974 779 828

e-mail: krpolkocp.opa.su@mvcz.cz

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–12:00

PARDUBICKÝ KRAJ

► **Odbor cizinecké policie**

Krajské ředitelství policie Pardubického kraje

Pražská ulice, 530 06 Pardubice

Tel.: 974 561 829

Fax: 974 561 828

e-mail: ciz.pa@mvcz.cz

► **Oddělení pobytových agend PARDUBICE**

působnost: **okresy Pardubice, Chrudim**

Pražská ulice, 530 06 Pardubice

Tel.: 974 561 829, fax: 974 561 828

► **Oddělení pobytových agend SVITAVY**

působnost: **okresy Ústí nad Orlicí, Svitavy**

Purkyňova 1907/II, 568 02 Svitavy

Tel.: 974 578 810

Fax: 974 578 828

e-mail: krpplk.oscp.opa.pl@pcz.cz

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

PLZEŇSKÝ KRAJ

► **Odbor cizinecké policie**

Krajské ředitelství policie Plzeňského kraje

Nádražní 2, 306 28 Plzeň

Tel.: 974 321 829, fax: 974 321 828

e-mail: scpppld@mvcz.cz

► **Oddělení pobytových agend PLZEŇ**

působnost: **okresy Plzeň-město, Plzeň-jih, Plzeň-sever, Rokycany, Tachov**

Slovanská alej 26, 307 51 Plzeň

Tel.: 974 324 668, 669

Fax: 974 324 672

e-mail: scpple@mvcz.cz

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

čtvrtek 8:00–12:00

► **Oddělení pobytových agend KLATOVY**

působnost: **okresy Klatovy, Domažlice**

Plzeňská 90, 339 15 Klatovy

Tel.: 974 334 800

Fax: 974 334 808

e-mail: ocpkt@mvcz.cz

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

čtvrtek 8:00–12:00

ÚSTECKÝ KRAJ

► **Odbor cizinecké policie**

Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje

Masarykova 27, 400 01 Ústí nad Labem

Tel.: 974 421 827, fax: 974 421 828

e-mail: orcypul@mvcz.cz

► **Oddělení pobytových agend ÚSTÍ NAD LABEM**

Působnost: okresy Ústí nad Labem, Teplice, Litoměřice a Děčín

Masarykova 29, 400 01 Ústí nad Labem

Tel.: 974 421 846

Fax: 974 427 061

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–12:00

pátek 8:00–11:00

► **Oddělení pobytových agend CHOMUTOV**

působnost: okresy Chomutov, Louny a Most

Beethovenova 5689, Kord č. 2, 430 01 Chomutov

Tel.: 974 443 171

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–12:00

pátek 8:00–11:00

KRAJ VYSOČINA

► **Odbor cizinecké policie**

Krajské ředitelství policie kraje Vysočina

Vrchlického 46, 587 24 Jihlava

Telefon sekretariát: 974 261 820

Fax: 974 261 828

e-mail: ocpji@mvcv.cz

► **Oddělení pobytových agend JIHLAVA**

působnost: okresy Jihlava, Pelhřimov, Třebíč a Žďár nad Sázavou

Vrchlického 46, 587 24 Jihlava

Tel.: 974 266 490

Fax: 974 266 706

e-mail: opaji@mvcv.cz

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

ZLÍNSKÝ KRAJ

► **Odbor cizinecké policie**

Krajské ředitelství policie Zlínského kraje

J. A. Bati 5637, 760 01 Zlín

Tel.: 974 661 829

Fax: 974 661 675

e-mail: krpz.ocp@mvcv.cz

► **Oddělení pobytových agend KROMĚŘÍŽ**

působnost: okres Kroměříž

Březinova 2819, 767 28 Kroměříž

Tel.: 974 675 886–8

Fax: 974 675 889

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

► **Oddělení pobytových agend UHERSKÉ HRADIŠTĚ**

působnost: okres Uherské Hradiště

Velehradská třída 537, 686 43 Uherské Hradiště

Tel.: 974 678 808, 974 678 801

Fax: 974 678 904

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

► **Oddělení pobytových agend VSETÍN**

působnost: okres Vsetín

Hlásenka 1516, 755 01 Vsetín

Tel.: 974 680 840–1

Fax: 974 680 848

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

► **Oddělení pobytových agend ZLÍN**

působnost: **okres Zlín**

Třída Tomáše Bati 44, 760 01 Zlín

Tel.: 974 662 650-3

Fax: 974 662 654

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

17. 2. Úřady práce

Úřady práce udělují cizincům povolení k zaměstnání v České republice.

Kontaktní údaje všech úřadů práce najdete na integrovaném portále MPSV věnovaném zaměstnanosti – <http://portal.mpsv.cz> (► Zaměstnanost ► Informace z úřadů práce).

17. 3. Krajské úřady

Krajský úřad je jedním z orgánů kraje, který pečuje o komplexní rozvoj území a o potřeby svých občanů, zejména o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče, o uspokojování potřeby ochrany a rozvoje zdravých životních podmínek, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.

Kontaktní údaje krajských úřadů naleznete na <http://portal.gov.cz> (► Adresář ► Kraje).

17. 4. Pracoviště Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra

Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (dále jen OAMP MV ČR) je s účinností od 1. 1. 2011 příslušným správním orgánem k rozhodování o žádosti o dlouhodobé vízum, o povolení k dlouhodobému pobytu a jeho prodloužení, o vydání potvrzení o přechodném pobytu občana EU, o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU a o povolení k trvalému pobytu na území ČR. Za tímto účelem jsou zřízena jednotlivá pracoviště OAMP MV ČR, kde mohou cizinci podat příslušnou žádost o vydání pobytového oprávnění, případně cizinci s již uděleným pobytem splnit svoji ohlašovací povinnost změn podle cizineckého zákona. **Na oddělení pobytu cizinců se tedy obračejte zejména v případech, kdy:**

- žádáte o prodloužení platnosti dlouhodobého víza (žádost o udělení tohoto víza se podává na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí)
- žádáte o povolení k dlouhodobému pobytu či prodloužení jeho platnosti
- žádáte o povolení k trvalému pobytu
- žádáte o pobytovou kartu rodinného příslušníka občana EU či její prodloužení
- hlásíte změnu místa pobytu na území, protože na novém místě hodláte pobývat po dobu delší než 30 dnů
- žádáte o vydání potvrzení pobytu (pokud na území pobýváte na základě dlouhodobého víza, povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu nebo jste-li rodinný příslušník občana EU a pobýváte-li na území přechodně)

Aktuální informace o jednotlivých pracovištích OAMP MV ČR, zejména o jejich úředních hodinách, je možné nalézt na internetových stránkách Ministerstva vnitra <http://www.mvcr.cz/cizinci> (► Kontakty). Níže uvedené kontakty jsou **platné k 15. 8. 2011 a lze předpokládat, že dojde ke změnám – včetně umístění jednotlivých pracovišť!**

Vybraná – tedy ne všechna – pracoviště OAMP MV ČR pořízují biometrické údaje pro průkazy o povolení k pobytu. Tato pracoviště jsou v níže uvedeném textu označena symbolem:

BIO – označení pracoviště, které pořízují biometrické údaje

PRAHA

1. TRVALÉ POBYTY:

► Regionální oddělení pobytu cizinců PRAHA I **BIO**

působnost: **Praha hl. m., okres Praha-západ a Praha-východ**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Praha I

Nad Vršovskou horou 88/4

Praha 10-Michle (Bohdalec)

Tel.: 974 847 712 informační linka

974 847 715 informační linka

974 847 711 telefonického objednávání

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–15:00

pátek 8:00–11:00

(pouze na vyzvání)

2. DLOUHODOBÉ a PŘECHODNÉ POBYTY:

► Oddělení pobytu cizinců PRAHA II **BIO**

působnost: **okres Praha-západ**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Praha II

Zborovská 1505/13, Praha 5-Smíchov

Tel.: 974 882 690

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–15:00

pátek 8:00–11:00

► Oddělení pobytu cizinců PRAHA III **BIO**

působnost: **Praha 2, 4, 5 a 10**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Praha III

Cigánkova 1861/2, Praha 4-Chodov

Tel.: 974 820 666

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–15:00

pátek 8:00–12:00

► Oddělení pobytu cizinců PRAHA IV **BIO**

působnost: **Praha 1, 3, 6, 7, 8 a 9**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Praha IV

Koněvova 188/32, Praha 3-Žižkov

Tel.: 974 820 409

974 820 415

(pouze pro telefonické objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–15:00

pátek 8:00–12:00

► Oddělení pobytu cizinců PRAHA V **BIO**

působnost: **pro okres Praha-východ**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Praha V

Nad Stolou 3, Praha 7-Holešovice (Letná)

Tel.: 974 833 142

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–12:00, 12:30–15:00

úterý a čtvrtek 8:00–12:00, 12:30–16:00

pátek 8:00–11:00

STŘEDOČESKÝ KRAJ

► Oddělení pobytu cizinců BENEŠOV **BIO**

působnost: **okresy Benešov a Tábor**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Benešov

Jiráskova 801, Benešov

Tel.: **974 871 674**

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–14:00

► Oddělení pobytu cizinců RAKOVNÍK **BIO**

působnost: **okresy Rakovník a Kladno**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Rakovník

Dukelských hrdinů 2319, Rakovník

Tel.: **974 880 426**

(vč. telefonického objednávání)

974 880 433 (pouze biometrika)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–14:00

pátek 8:00–11:00

► Oddělení pobytu cizinců MLADÁ BOLESLAV **BIO**

působnost: **okresy Mladá Boleslav a Mělník**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Mladá Boleslav

Štefánikova 1304, Mladá Boleslav

Tel.: **974 877 471**

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–14:00

pátek 8:00–11:00

(pouze na vyzvání)

► Oddělení pobytu cizinců PŘÍBRAM

působnost: **okresy Příbram a Beroun**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Příbram

Žežická 498, Příbram

Tel.: **974 879 226**

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

! V ostatních úředních dnech v případě aktuální potřeby je možné se obrátit na pražská pracoviště.

► Oddělení pobytu cizinců KUTNÁ HORA **BIO**

působnost: **okresy Kutná Hora, Nymburk a Kolín**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Kutná Hora

Hornická 642, Kutná Hora

Tel.: **974 875 426**

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–14:00

pátek 8:00–11:00

JIHOČESKÝ KRAJ

► Regionální oddělení pobytu cizinců ČESKÉ BUDĚJOVICE **BIO**

působnost: **okresy České Budějovice, Prachatice a Český Krumlov**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců České Budějovice

Pražská třída 23, České Budějovice

Tel.: **974 226 851, 859**

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–12:00

pátek 8:00–11:00

(pouze na vyzvání)

➤ **Oddělení pobytu cizinců PÍSEK**

působnost: **okresy Písek a Strakonice**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Písek

Na Výstavišti 377, Písek

Tel.: 974 235 851, 859

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–12:00

pátek 8:00–11:00

(pouze na vyzvání)

➤ **Oddělení pobytu cizinců JINDŘICHŮV HRADEC**

působnost: **okres Jindřichův Hradec**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Jindřichův Hradec

Janderova 147/II, Jindřichův Hradec

Tel.: 974 233 851, 2, 5, 7 a 9

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–12:00

pátek 8:00–11:00

(pouze na vyzvání)

➤ **Oddělení pobytu cizinců BENEŠOV BIO**

působnost: **okresy Benešov a Tábor**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Benešov

Jiráskova 801, Benešov

Tel.: 974 871 674

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–14:00

JIHOMORAVSKÝ KRAJ

➤ **Regionální oddělení pobytu cizinců BRNO BIO**

působnost: **okresy Brno-město, Brno-venkov, Vyškov a Blansko**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Brno

Hněvkovského 30/65, Brno

Tel.: 543 213 313, 543 214 316

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–14:00

pátek 8:00–11:00

(pouze na vyzvání)

➤ **Oddělení pobytu cizinců BŘECLAV**

působnost: **okresy Břeclav a Hodonín**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Břeclav

Národních hrdinů 18/15, Břeclav

Tel.: 974 632 421–422

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–14:00

pátek 8:00–11:00

(pouze na vyzvání)

➤ **Oddělení pobytu cizinců ZNOJMO**

působnost: **okres Znojmo**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Znojmo

Pražská 59, Znojmo

Tel.: 974 641 751–753

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–14:00

pátek 8:00–11:00

(pouze na vyzvání)

KARLOVARSKÝ KRAJ

► Regionální oddělení pobytu cizinců KARLOVY VARY **BIO**

působnost: **okresy Karlovy Vary a Sokolov**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Karlovy Vary

Krymská 47, Karlovy Vary

Tel.: 353 226 683

974 360 734 – pouze občané EU

a rodinní příslušníci

(vč. telefonického objednávání) – 4. patro

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–14:00

pátek 8:00–11:00

(pouze na vyzvání)

► Oddělení pobytu cizinců CHEB

působnost: **okres Cheb**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Cheb

17. listopadu 2108/40, Cheb

Tel.: 974 372 803

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa (pouze na vyzvání)

úterý a čtvrtek 8:00–15:00

pátek 8:00–11:00

(pouze na vyzvání)

KRÁLOVEHRADECKÝ KRAJ

► Regionální oddělení pobytu cizinců HRADEC KRÁLOVÉ **BIO**

působnost: **okresy Hradec Králové, Rychnov nad Kněžnou a Jičín**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Hradec Králové

Ulrichovo náměstí 810/4, Hradec Králové

Tel.: 974 520 791

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–11:30

pátek 8:00–11:00

(pouze na vyzvání)

► Oddělení pobytu cizinců TRUTNOV

působnost: **okresy Trutnov a Náchod**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Trutnov

Horská 78, Trutnov

Tel.: 974 539 813

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–11:30

pátek 8:00–11:00

(pouze na vyzvání)

LIBERECKÝ KRAJ

► Regionální oddělení pobytu cizinců JABLONEC NAD NISOU **BIO**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Jablonec nad Nisou

Podhorská 564/62, Jablonec nad Nisou

Tel.: 974 474 801

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–14:00

pátek 8:00–11:00

MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

► Regionální oddělení pobytu cizinců OSTRAVA **BIO**

působnost: **okresy Ostrava, Opava a Karviná**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Ostrava

Výstavní 55, Ostrava

Tel.: **974 725 897**

974 725 899

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–14:00

pátek 8:00–11:00

(pouze na vyzvání)

► Oddělení pobytu cizinců FRÝDEK-MÍSTEK

působnost: **okresy Frýdek-Místek a Nový Jičín**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Frýdek-Místek

Beskydská 2061, Frýdek-Místek

Tel.: **974 732 899**

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–14:00

pátek 8:00–11:00

(pouze na vyzvání)

OLOMOUCKÝ KRAJ

► Regionální oddělení pobytu cizinců PŘEROV **BIO**

působnost: **okresy Přerov, Olomouc a Prostějov**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Přerov

U Výstaviště 3183/18, Přerov

Tel.: **974 760 393, 394**

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–12:00, 12:30–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–12:00

pátek 8:00–11:00

(pouze na vyzvání)

PARDUBICKÝ KRAJ

► Regionální oddělení pobytu cizinců PARDUBICE **BIO**

působnost: **okresy Pardubice a Chrudim**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Pardubice

Bulharská 936, Pardubice

Tel.: **974 560 781**

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–11:30

pátek 8:00–11:00

(pouze na vyzvání)

► Pracoviště pro občany EU a jejich rodinné příslušníky – PARDUBICE !

Boženy Němcové 2625, Pardubice

Tel.: **974 560 782**

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–11:30

pátek 8:00–11:00

(pouze na vyzvání)

PLZEŇSKÝ KRAJ

► Regionální oddělení pobytu cizinců PLZEŇ BIO

působnost: **okresy Plzeň-město, Plzeň-sever, Plzeň-jih, Tachov a Rokycany**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Plzeň

Slovanská alej 2046/26, Plzeň

Tel.: **974 320 290**

(vč. telefonického objednávání)

974 320 351

(objednávání na biometriku)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–12:00

pátek 8:00–11:00

(pouze na vyzvání)

► Oddělení pobytu cizinců KLATOVY

působnost: **okresy Klatovy a Domažlice**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Klatovy

Randova 34, Klatovy

Tel.: **974 334 803**

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

(pouze na vyzvání)

úterý a čtvrtek 8:00–17:00

pátek 8:00–11:00

(pouze na vyzvání)

ÚSTECKÝ KRAJ

► Regionální oddělení pobytu cizinců ÚSTÍ NAD LABEM BIO

působnost: **okresy Ústí nad Labem, Teplice, Litoměřice a Děčín**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Ústí nad Labem

Masarykova 27, Ústí nad Labem

Tel.: **974 420 340**

(včetně telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–14:00

pátek 8:00–11:00

► Oddělení pobytu cizinců CHOMUTOV BIO

působnost: **okresy Chomutov, Louny a Most**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Chomutov

Beethovenova 5689, Chomutov

Tel.: **974 443 158**

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–14:00

pátek 8:00–11:00

KRAJ VYSOČINA

► Regionální oddělení pobytu cizinců JIHLAVA BIO

působnost: **okresy Jihlava, Třebíč, Pelhřimov a Žďár nad Sázavou**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Jihlava

Vrchlického 2627/46, Jihlava

Tel.: **974 266 832**

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–12:00

pátek 8:00–11:00

(pouze na vyzvání)

ZLÍNSKÝ KRAJ

➤ **Regionální oddělení pobytu cizinců ZLÍN BIO**

působnost: **celý kraj**

Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Oddělení pobytu cizinců Zlín

Pod Vrškem 5360, Zlín

Tel.: **974 662 820**

(vč. telefonického objednávání)

Úřední hodiny:

pondělí a středa 8:00–17:00

úterý a čtvrtek 8:00–12:00

pátek 8:00–11:00

(pouze na vyzvání)

18. DALŠÍ UŽITEČNÉ INFORMACE A ODKAZY

Internetové vyhledávače

Při hledání informací přes internet, zvláště v situacích, kdy neznáme přesný název internetové stránky, kde se požadovaná informace nachází, je vhodné použít internetové vyhledávače, což jsou takové internetové stránky, které nám po zadání klíčového slova zobrazí odkazy na námi hledané informace. Klíčové slovo či výraz (např. „zaměstnávání cizinců“) zadáme do prázdného místa a klikneme na ikonu s názvem HLEDEJ, HLEDAT nebo VYHLEDAT.

Mezi internetové vyhledávače patří například:

- www.google.cz
- www.seznam.cz
- www.centrum.cz

Zlaté stránky

Praktickým pomocníkem při hledání služby jakéhokoliv charakteru – ať už opraváře, specializovaného obchodu, lékaře, právníka, ale i adresy a kontaktů na státní úřady a úřady územní či zájmové samosprávy – je telefonní seznam Zlaté stránky. Ten je dostupný ve většině telefonních budek, zdarma je jednou ročně rozdáván uživatelům pevné telefonní linky. Dále je přístupný na <http://www.zlatestranky.cz>, a to i v anglické jazykové verzi.

Poštovní služby

Největším poskytovatelem poštovních služeb v ČR je Česká pošta, jejíž pobočky najdete po celé zemi. Mezi její služby patří zejména podání, přeprava a dodání listovních, balíkových a peněžních zásilek, a to jak ve vnitrostátním, tak i v mezinárodním styku. Poskytuje rovněž služby expresní a kurýrní, prodává známky a dálniční kupóny či zprostředkovává vyplacení důchodů.

Podrobné informace o poštovních službách poskytovaných Českou poštou dostanete na jednotlivých poštách, případně na internetových stránkách <http://www.cpost.cz>.

Bankovní služby

Některé banky poskytují svoje služby běžně i cizincům. Cizinec si tak může, pokud to umožňují interní směrnice banky, otevřít vlastní účet, zařídit si platební kartu, vzít si úvěr či půjčku, využít elektronického bankovníctví atp. Podrobné informace o nabízených bankovních službách vám ochotně poskytne každá banka.

Úplný seznam bank a poboček zahraničních bank, působících na území České republiky, vede Česká národní banka. Seznam je k nahlédnutí na www.cnb.cz (► Dohled nad finančním trhem ► Seznamy a evidence ► Seznamy registrovaných a regulovaných subjektů).

POZNÁMKY

Účelová neperiodická publikace
Není určena k prodeji na knižním trhu

Informační publikace pro cizince Česká republika

Vyšlo v roce 2011, 120 stran, náklad 10 000 výtisků, vydání první.

Vydalo Ministerstvo vnitra České republiky,

Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

Tisk STUDIO TRINITY, s.r.o.,

Dolní Novosadská 742/65A, 779 00 Olomouc-Nové Sady

ISBN 978-80-7312-067-2